

magasles

345 Ft – Előfizetőknek: 275 Ft

2005. március – III. évfolyam 3. szám

Apróvad az Alföldön

**Amit a sörétről
tudni kell**

**Márványozás
a puskán**

5,6x52R

**Nagy medve,
kis medve**

Kés, tör, él, fog

**A Toyota
Land Cruiser**

Rádiótelemetria a sikeres vadgazdálkodásért

RITKA AZ OLYAN MUNKATÁRS, AKIVEL A SZABADSÁGÁT IS SZÍVESEN TÖLTI AZ EMBER. PAJERO PICKUP

MITSUBISHI — A GÖRDÜLŐ GYÉMÁNT

MITSUBISHI L-200 2,5 TDI most 3 955 000* forinttól elérhető.

A képen látható modell extra felszereléssel rendelkezik!
*Az ár 250 HUF/EUR ártányon értendő és az 2007 nem tartalmazza.

3 év vagy 100 000 kilométer garancia – az első 2 év kilométer-korlátolás nélkül!

Egy Pajero Pickupot vezetni maga az erő és a legyőzhetetlenség semmíhez sem fogható érzése. 2,5 literes turbódízel motor, 240 Nm nyomaték, 78%-os kapaszkodóképesség, valódi terepváltó és -futómű. Az L-200 számára nincs akadály. Mindezt a legjobb személyautók komfortjával és mindent elnyelő, hatalmas raktérével párosítva. A legmegbízhatóbb munkatárs.

Békéscsaba, Hegyműhely Autószakszolgálat, Szabolcs ut. 18., 56/232-012 • Budapest, Duna Autó Rt., Zay u. 24., 801-4000 • Budaörs, Duna Autó Rt., Rákosfalvi Kocsy Rt., 117., 350-1223 • Budaörs, Duna Autó Rt., Alkotás u. 90., 322-5189 • Budaörs, Duna Autó Rt., Fényes u. 74., 322-5194 • Debrecen, Mobil-Car Kft., Fűrészfűt ut. 130-132, 52443-493 • Eger, Széchenyi Autócentrum Kft., Rákóczi Á. ut. 55., 34-412-112 • Eger, Műhely Autó Szolg., Prokupa u. 14., 33281-360 • Győr, Fekete Autószakszolgálat, Mészáros u. 5., 96/515-529 • Kaposvár, Sub-Motor Kft., Arany ut. 83/411-845 • Kecskemét, Jolly Autószakszolgálat Kft., Havasvári Cserna u. 14., 36/894-668 • Kiskunhalas, Ecsény Autószakszolgálat Kft., Széchenyi u. 34., 75/223-215 • Kisménfő, Gépjármű Autó Rt., Róth u. 1., 34/540-562 • Miskolc, Top Autószakszolgálat Kft., Zsigmond u. 22., 46/329-000 • Nyíregyháza, Autó-Szakszolgálat Kft., Csokonai ut. 231., 42/996-364 • Pécs, Sokoró Service Kft., Sárkány ut. 48., 72/248-263 • Pécs, Gépjármű Autó Kft., Rákóczi ut. 33B., 26/350-138 • Székesfehérvár, Sub-Motor Kft., Vok Árkád ut. 31., 84/218-181 • Szeged, Hegyműhely Autószakszolgálat, Algyői ut. 147., 62/470-875 • Szekesfehervar, Minid-Autó Kft., Prokupa u. 23/a., 74/219-244 • Szekesfehervar, Ecsény Kft., Nagykovácsy ut. 109., 22/520-817 • Székesfehérvár, Tiszti Autószakszolgálat Kft., Rákóczi Á. ut. 39., 36/513-270 • Szendrő, Gépjármű Szakszolgálat Kft., Zsigmond ut. 21., 64/512-530 • Tatabánya, Géringér Autó Kft., Rákóczi ut. 12., 36/310-548 • Veszprém, Auto Armada Kft., Rákóczi ut. 1., 88/324-998 • Zalaegerszeg, Pápai Tibor és Fia Autószakszolgálat Kft., Rákóczi ut. 11-45., 92/324-853.

Erről olvashat

Erdőn, mezőn / Detrich János: Apróvadfafajok és ellenségeik az Alföldön 4

Háttér / Takács Szabolcs: Bevezetés a rádiótelemetriába 10

Kammermann Péter: Nyakörves szarvasok 12

Lőpor / Plaveczi János: Fegyvertan alapfokon / Ismeretlen ismerős? –

Amit a söréről tudni kell(ene) 16

Kovács László: A hónap töltnye / A szerencse kegyeltje 20

Kovács László: A márványozás művészete 34

Halmágyi Takács István: Puskámról 40

Négy történet – négy maradványtest 42

Vadászmozaik 23

Szarka Klára: A jó hangulat realizmusa / Muray Róbert albumáról 24

IWA 2005 / Ott leszünk! 48

Négy keréken / Kasza László: Fél évszázad tapasztalata 26

Vendégoldal / Takács Szabolcs: Fotósuli / A fény kérdése 28

Kuriózum / Halmágyi Takács István: Nagy medve, kis medve 30

Vadásztarisznya / Makrai Tibor István: Késismeret. 36

Naptár / Március. 46

Vadászpiac 49

Börze 55

Kedvezménykuponok. 56

Terjesztő partnereink 57

Előzetes / Áprilisi számunkból..... 58

A címlapon Vadász Sándor fotója látható.

Ebben a lapszámunkban az alábbi partnereinkről talál bővebb információt

African Hunting Safari 57	Géringér Autó Kft. 9	Nike-Fiocchi 59
Compass-Sport Bt. 15, 56	Gladius 59	Sefag-Lábod Rt. 45
Dakó Kft. 11	Grube Kft. 9	Sólyom Fegyverjavító 35
Diana Szakképző Iskola 45	Hanyi Vadászbolt 56	Sólyom Vadászbolt 56
Dunakanyar Autócentrum 58	Kos Kalapház 35	Steelvent Rt. 21, 56
Erva Kft. 60	Lőrincz és Fia Kft. 56	Sumpi-Import-Tör Bt. 21
Ficsór Autóház 9	Mitsubishi Motors 2	Tengerdi Vadászszervező
Foto Mozaik. 21	Mobilker 2000 Kft. 13, 56	Iroda. 37

Apróvadfajok és ellenségeik az Alföldön

Detrich János

Napjainkban a vadgazdálkodási szakmának számos nehézséggel kell szembenéznie. A gímszarvas- és vaddisznóállományok helyenkénti túlszaporodása, a természetvédők részéről tapasztalható gyakori kritika és a nem mindig zökkenőmentes együttműködés, a területbérleti szerződések megújításának közelgő időpontja, hogy csak néhányat említek közülük. Idetartozik az Alföld valamikor apróvadban bővelkedő területeinek elnéptelenedése is.

(Magasles archiv)

Ez a kérdés évek óta foglalkoztatja a vadgazdákat (és persze a sportvadászok jelentős részét is), hiszen a természetes szaporulatból származó terítékek egyre soványabbak. Hosszú és bonyolult folyamatról kell beszélnünk, amelynek történeti áttekintését kell először megkísérelnünk. Vadászható apróvadjaink közül itt az állandónak számító fogoly, a mezei nyúl és a fácán jön szóba, a különböző vízivadfajokat mint időszakosan megjelenő vendégeket most nem vesszük figyelembe.

Beszédes adatok

A Vadgazdálkodási Adattár Hajdú-Bihar megyére vonatkozó adatsorai alapján megállapíthatjuk, hogy a hatvanas és hetvenes évek állományviszonyai kiemelkedő eredményeket produkáltak. Ezt az időszakot követően azonban drámai változások következtek be. A fogolyállomány becsült mennyisége 1980 után mutat feltűnő csökkenést, az akkori húszszerez számról pár év alatt a néhány százas értékre zuhant. A terítékadatok ezekben az években nullán álltak, kivéve a mesterségesen tenyésztett fogoly terítékét, amelyben már a vadászati korlátozás is szerepet játszott.

A mezei nyúl elejtési adatai a hatvanas évek végétől mutatnak erőteljesebb csökkenést, a lelövési számok csak a kilencvenes évek elejétől jeleznek némi emelkedést, számszerűen: 1965 körül 20-30 ezer, 1980-81-ben 3200, 1990-91-ben 14-16 ezer.

A fácánpopulációk változásait szemlélve feltűnik, hogy a csúcs a nyolcvanas évek első felében volt

hetvenezer körüli értéken, ezt követően növekvő kibocsátás mellett is csökkenő terítékekkel kellett számolnunk, 1995-ben például huszonegyszázalékos számmal.

Feltétlenül meg kell jegyeznünk, hogy a három említett vadfaj esetében a becslési adatok a fogolynál közelítettek legjobban a terítékadatokhoz, a mezei nyúl és a fácán tekintetében azonban kirívó esetekben öt-nyolcszoros eltérés is előfordult.

A példákat ugyan Hajdú-Bihar megye adatai alapján soroltuk fel, de más alföldi megyék kimutatásai is azonos tendenciákról tanúskodnak.

A jelenség okait tudományos kutatások és vélekedések egész sora próbálta megfejtani. A populációk változásaiban szerepet játszó tényezők közül lássuk először az időjárást.

Esik, nem esik

Az Alföld éghajlata kontinentálisnak tekinthető, amelynek fő jellemzője a hőmérséklet, a pára-

(Magasles archiv)

tartalom és a csapadék szeszélyesen nagy ingadozása. A nyár meglehetősen forró és száraz, a csapadékot nem annyira a rendes esőzések, mint inkább a kialakuló zivatarok adják. A tél viszont az országos átlagnál néhány fokkal hidegebb, szigorúbb. A kontinentális éghajlat mellett határozottan jelentkezik két másik klímátípus hatása is: a nyugat-európai, óceáni, hűvös nyarú, csapadékos éghajlat, amely időről időre enyhe teltet is hoz, valamint a földközi-tengeri klímaövezet módosító hatása, ez általában nyári szárazságot és enyhe őszt okoz.

Mit jelent ez adatok szintjén? Az Országos Meteorológiai Intézet debreceni, illetve püspökladányi mérőállomásainak 50 éves megfigyelései alapján az évi minimum 348 mm, míg az évi maximum 870 mm, az átlagos évi csapadékmennyiség 550 mm. E nagyfokú csapadékingadozás mind biológiai, mind hidrológiai szempontból súlyos következményekkel jár. Az éves csapadékmennyiségre vonatkozó adatokból kitűnik, hogy az 1964 és 2003 között vizsgált időszakban tetszőleges eloszlásban fordult elő kiugróan magas és alacsony csa-

(Magasles archiv)

padékérték, a csapadékos napok száma viszont 1980 óta nem emelkedett évi száz nap fölé. A hőmérsékleti adatokkal együttesen mind ezek az időjárás kiszámíthatatlan, egyre szeszélyesebb tulajdonságait emelik ki.

Az időjárás hosszabb időtávra vetített jellemző változásait már éghajlatváltozásként is értékelhetjük. Esetünkben megfigyelhető egy határozott kiszáradási folyamat, amely nyomon követhető a többé-kevésbé rendszeresen vízállásos területek visszahúzódásán vagy a talajvízszint csökkenésén keresztül.

Emberi beavatkozás

Az emberi beavatkozás e folyamat segítőjévé válik, amikor a nedves területek árokrendszerekkel történő lecsapolása után az így keletkezett szárazulatokat művelésbe veszi.

A környezet vegyszeres terhelésének megváltozása szintén komoly befolyásoló tényező. Vadgazdálkodásban is jártas mezőgazdák, főként növényvédelmi szakemberek egybehangozó véleménye, hogy a nyolcvanas években tapasztalt viszonylagos vadbőség összefügg a felhasznált kemikáliák mennyiségének csökkenésével. Elsősorban a rovarfogyasztó szárnyasvad látta hasznát a rovarölő szerek egyre alacsonyabb szintű alkalmazásának.

A növekedés kibontakozásának azonban a kilencvenes évek, a rendszerváltás kezdetével újabb akadály támadt. A vadnak egyébként sem kedvező nagyüzemi gazdálkodást felváltó kisgazdaságok kerültek túlsúlyba, ahol gyakori jelenséggé vált a pénz és eszköz híján folytatott gazdálkodás, okszerűtlen vagy egyáltalán nem alkalmazott meliorációval, a földéhség következtében pedig a termőföld extenzív kihasználásával. A korábbi reményekkel ellentétben a minimális vagy nulla vegyszerfelhasználás és a kistáblás művelés, valamint nagy monokultúrák helyett újra kialakuló változatosabb vetésszerkezet nem hozta magával az apróvad-populációk regenerációját. Ennek okai valószínűleg a gazdálkodók szemléletében, szokásaiban, illetve a rájuk nehezedő kényszerekben keresendők. A vadgazda hiába kéri például a táblaszegélyek, árokpartok, fasorok gyomirtózásának, kaszálásának elhagyását, hiszen néha nemcsak szegély nincs, de még a mellette vezető utat is beszántják. A fasorok pedig úgy ritkulnak, ahogy a tűzifa ára emelkedik.

(Magasles archiv)

Fácán, fogoly és a nyúl

Az apróvadfajok körül új ökológiai rendszer alakult ki. A táplálkozási, szaporodási, rejtőzködési lehetőségek – egy szóval az életter – szűkültek, miközben a vadászlétszám gyarapodásával a vadászati igények növekedtek. Mivel a természetes törzsállomány reprodukciós képességének a körülmények már rég nem kedveztek, így elterjedt az intenzív technológiával nevelt vadszárnyas vadászata. A területen maradó, le nem vadászott, sok generáción át törzstenyésztékből származó nevelt madarak azonban megfelelő alkalmazkodó- és ellenállóképesség hiányában rendszerint nem képesek a túlélésre, ezért törzsállomány-fejlesztési célra sem.

Napjainkra számos vadászterületen kritikussá vált az apróvadfajok populációinak helyzete. A fogoly már régen megkapta a kegyelemdőfést, sok területről végleg eltűnt, ahol pedig még megtalálható, ott létszáma már többnyire nem éri el az ökológiai minimumot, vagyis az állomány területi szétszórtsága akadályozza a költő párok kialakulását. A fácánállomány sok helyütt hasonló állapot közelében áll, lassúbb csökkenését eltérő szokásainak köszönheti. Szigetszerűen megmaradt nagyobb természetes közösségei a

viszonylagos elzártág és zavaratlanság, valamint az élőhely minősége miatt lehetnek fejlődőképesek, ezekből azonban egyre kevesebb van. Ugyanez vonatkozik a mezei nyúlra is. Az előbbiekhöz tegyük hozzá, hogy nagyobb terület egységeken, azonos gyakorlatot követve, jobban megőrizhetőek az apróvad életfeltételei. Érdemes továbbá megjegyezni, hogy a rosszul elvégzett állománybecslésből származó vagy manipulatív céllal közölt hamis adatok legalább annyit ártnak a gazdálkodásnak, mint a leromlott élőhelyi viszonyok.

Bűnbakkeresés?

Sokszor a helytelen vadgazdálkodási szemlélet, az élőhelyfejlesztés anyagi akadályaira való hivatkozás és – valljuk be – a valóságos pénzühiány akadályozzák a pozitív változást. Ebben a helyzetben igen gyakran a ragadozókat tesszük felelőssé a vadállomány csökkenéséért. Gyakran hallani, mennyi hasznos vadat pusztítanak a „görbe csőrűek” és a róka.

Ragadozó madarainkról lapunk egyik korábbi számában már szó esett. Az apróvadra veszélyes szörmés ragadozók szerepe azonban tapasztalataim szerint még tisztázásra szorul. Ebben a témakörben alighanem mindenkinek a róka jut először eszébe, beszéljünk hát róla.

A róka úgy él a köztudatban, mint „az apróvad első számú közzellensége”. A megbélyegzés jobbra rendszertelen megfigyeléseken, érzelmeken, beidegződéseken alapszik. A valóság ennél sokkal összetettebb képet mutat. A róka táplálkozását tekintve opportunista stratégiát követ, táplálékválasztása rugalmas. Így mondták ezt az öregek, a mit eszik a róka kérdésre válaszolva: „Hát azt, amit talál!”

E kérdés másik lényeges eleme a szezonális, vagyis az év-

szakonként többé-kevésbé jellemző táplálkozás. A táplálékválaszték természetesen függ az otthonterület minőségétől, a lakott helyektől való távolságtól, az időjárási körülményektől, a mezei pocok gradációjától, az érett vadgyümölcsök választékától és mennyiségétől, és még sok egyébétől. Fontos továbbá a változatosság, megjegyzendő, hogy a pillanatnyi táplálékban mindig az a zsákmány dominál, amely a legkönnyebben elérhető.

Ezeket a megállapításokat legmegbízhatóbban a gyomortartalom vizsgálati eredményeivel támaszthatjuk alá. Először nézzük ERDEI 1974–1977 között, a Dél-Alföldön végzett kutatásait, amelyekben összevontan kezelte a tavaszi és nyári, valamint az őszi és téli szezont. A vizsgált gyomrokban 5,2%-ot tett ki a mezei nyúl maradványa, 44,3%-ot a kismélsők. Vadászható madár 12,5%, egyéb madár 6,2%, rovar 22,1%, dög 1,9%, növényi táplálék pedig 2,8%-ban szerepelt. A vizsgálatok alapján látható, hogy az emlős, elsősorban a mezei pocok fogyasztása arányában felülmúlja a madárfogyasztást. A másik fontos megállapítás, hogy a tavaszi–nyári nyúl fogyasztás mennyisége meghaladja az őszi–téli értékeket. A madárfajok közül a fácán szerepel legnagyobb mennyiségben, mint a területre legjellemzőbb vadászható faj, őszi–téli előfordulásának gyakorisága pedig a vadászati idénnyel áll összefüggésben, hiszen a legtöbb maradvány kakasokból származik, ami a róka egyébként ismert „szanitéc” tevékenységére utal.

FARKAS vizsgálatait 1984-ben végezte, Tolna megyei területeken, évszakonként értékelte a táplálék összetételét, előfordulásának gyakoriságát, valamint a gyomortartalom tömegét. A téli hónapokban (XII–I–II.) a következő eredmény született: emlős-maradvány a minták százalékában 86,48%, ebből mezei nyúl 2,7%, mezei pocok 36,49%. Madár 47,29%, ebből fácán 10,81%. Növényi és egyéb 5,4%.

A tavaszi hónapokban (III–IV–V.) a gyomortartalom összetevői a következők voltak: emlős a minták százalékában 96,87%, ebből mezei nyúl 28,12%, mezei pocok 21,87%. Madár 28,12%, ebből fácán 18,75%, egyéb 6,12%.

A nyári hónapokban (VI–VII–VIII.) a következőket találta: emlős-maradvány 55,55%, mezei nyúl 5,55%, mezei pocok 38,88%. Madár 33,33%, ebből fácán 16,66%, egyéb (hüllő, rovar, növény) 22,22%.

Az őszi hónapok (IX–X–XI.) vizsgálati eredményei: emlős 95,45%, ebből mezei nyúl 2,27%, mezei pocok 47,73%, madár 18,18%, ebből fácán 6,82%, növény 61,36%.

Mit kell kiemelnünk ebből a felmérésből? A mezei nyúl fogyasztása egyéb vizsgálatokkal egybehangozóan tavasszal a legmagasabb, elsősorban fiatal egyedekből tevődik ki. Tekinthejtük ezt bátran a ragadozó szelekciós tevékenységének. A fácánmaradványok egyetlen esetben sem érték el a húszszázalékos értéket, ellenben a mezei pocok maradványainak aránya negy-

(Kovács Zsolt felvétele)

(Magasles archiv)

(Kovács Zsolt felvétele)

(Kovács Zsolt felvétele)

ven százalék körül mozgott, kivéve a tavaszi időszakot, amikor ennek a felét tette ki. A gyümölcsök őszi fogyasztása ugyancsak jellemző.

CSEH 1990 során három észak-alföldi területen végzett vizsgálatokat, megállapításai szerint a mezei nyúl gyomortartalmában való téli előfordulása elérte a harminc százalékot is. Ezt a kedvezőtlen időjárással, a nagy állománysűrűségből adódó betegség miatti elhullásokkal, valamint a nagy vadászati nyomás okozta sebzésekkel magyarázta. Ez utóbbi játszik szerepet a téli tizenhét százalék körüli fácánmaradvány gyakoriságánál is.

Azt hiszem, a vizsgálati eredmények felsorolásából ennyi elég. Szinte minden hazai vizsgálat megerősíti, hogy a róka táplálékának legjelentősebb hányadát a kistrágyások adják. Táplálék spektruma ugyanakkor rendkívül széles, a hazai vizsgálatok szerint a táplálékfajok száma 16 és 29 között változott, de például egy görögországi vizsgálat 70 különböző fajt azonosított. A széles táplálékbázis miatt nem számíthatunk arra, hogy e fajok sűrűségcsökkenése a rókaállomány csökkenéséhez vezetne. Vannak viszont bizonyos emberi hatások, amelyek a táplálékkészlet bővülését okozhatják, ezáltal közreműködnek a rókaállomány növekedésében. Így például a rágcsálóirtás elmaradása, a nem megfelelően őrzött baromfitelepek, az egy helyre koncentrált, nagy mennyiségű fácánkibocsátás, a magas sebzési arány.

Az Alföld különböző területein egymástól eltérő gazdálkodási formák és élőhelyi adottságok mellett is egyformán változatos táplálékkészletéről beszélhetünk. A vizsgált minták tartalma szinte azonos, annak ellenére, hogy a mintavételi területek mind a ragadozók gyérítése és az apróvad-gazdálkodás, mind a mezőgazdasági művelés tekintetében különböztek egymástól.

Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb kérdés az, milyen ha-

tást gyakorol a róka a fácánra és a mezei nyúlra, illetve hogy e fajok fogyasztása függ-e populációjuk nagyságától. A statisztikai elemzések nem tudtak kapcsolatot kimutatni az adott apróvad faj becslött sűrűsége és fogyasztása között. A viszonylag nagy állománysűrűség mellett is alacsony és évszakonként közel állandó szinten megjelenő fácán- és mezei nyúl-fogyasztás jelzi, hogy a róka zsákmányolása nem befolyásolja jelentős mértékben e fajok állományviszonyait.

Sem szándékom, sem feladatom a vörös róka „fehérre mosdatása”, de némely szemléletbeli pontatlanságot szerettem volna új fénybe helyezni. Tudom, hogy kevesebb róka kevesebb nyulat fog, de ökológiai szerepét kár lenne vitatni. Szakszerű ritkítása feltétlenül szükséges, de az apróvad-populációk egyensúlyát csak élőhelyeik céltudatos megóvásával és fejlesztésével leszünk képesek megteremteni. ◀

GRUBE Grube Kereskedelmi Kft.
2030 Érd, Kodárka u. 1.
Tel.: 23/520-180
Fax: 23/520-183

VADHÁLÓK

- normál csomóval, vastagon horganyzott kivittel (mezőgazdasági fonat cca. 800 N/mm² szakítószilárdságú, erdészeti fonat cca. 1200 N/mm² szakítószilárdságú acélhuzalból)
- csúszásmentes csomóval, vastagon horganyzott acélhuzalból, Tornado vagy Kanada csomóval elsősorban nagy igénybevételre

Csavart **Tornado** **Kanada csomó**

Kiegészítők kerítésépítéshez:
összekötő elem • szögcsap • U szeg • csőrök
feszítéshez kiegészítők

Cégünk vállal kerítésépítéssel és tervezéssel kapcsolatos munkákat referenciákkal, professzionális gépi háttérrel, villanypázztal kombinálva, versenyképes árakon.

Érdeklődjön a 30/280-8171-es számon.
Kérje szabadidős termékeinket bemutató katalógusunkat!

MITSUBISHI OFF ROAD

Mitsubishi off-road - öt különböző, remek levezető: Pajero, Pajero Sport, Pajero Pinin, Pajero Pinin Up, Outlander. Ezekben az autókban minden olyan tulajdonság megtalálható, amely a Mitsubishi márkához kötődik: intelligens vezeték-megnyitás, nagy teherbírás, biztonság, megbízhatóság, kényelem, szabványos kezelhetőség, dinamikus formavilág. A Mitsubishi Pajero a világ legkeményebb terepviszonyainak éke az élen végez. Kerjük, látogasson el Mitsubishi-üzletünkünkbe, hogy egy rövid tesztelés személyesen meggyőződhessen terepjáróink páratlan képességéről.

AZ ÖN MITSUBISHI MÁRKAKERESKEDŐJE: GERINGER AUTÓ KFT.
2900 Kézdivásárhely, Sárospatak út 1. 2800 Tatabánya, Alkotmány u. 2/A
Tel./fax: 34/346 132 Tel: 34/510-368, fax: 34/510-643
E-mail: geringermitsu@vivaemail.hu mitsubishi-tatabanya@vivaemail.hu

www.geringer.hu OFF ROAD

Ficsor Autóház Kft.

Budapest, 1106 Fehér út 7. Tel.: 260-1122, 261-1122
Fax: 262-6610 WEB: www.ficsor.hu - E-mail: info@ficsor.hu

VADÁSZTÓL VADÁSZOKNAK!

TEREPGUMIK NAGYKER ÁRON ÓRIÁSI KEDVEZMÉNYEL!

Ahol eddig elakadtatok, ott most nem fogtok!

Aszfalton halkán futó, terepversenyeken győztes gumik. Európában terepverseny gumijaink nélkül nem létezik!

2 olasz terepgumi-specialista gyár kizárólagos forgalmazójaként óriási raktárkészlettel állunk rendelkezésükre.

Valamint minden ismert gumimárka megtalálható nálunk.

Továbbiakban négy felnyírós kizárólagos képviselőként ajánlatunk az alufelnikre is érvényes.

A legjobbat a legolcsóbban a kizárólagos képviselőtől 24 órással házhozszállítással az országban bárhol!

Gumi és Felni Kis- és Nagykereskedelem Autó – Felni – Gumiszerviz

Bevezetés a rádiótelemetriába

Az állatok mozgásának, szokásainak jobb megismerésére a rádiótelemetriás vizsgálatokat már sokfelé használják a világon: egyebek mellett az egyesült államokbeli Idahóban egy nagy kiterjedésű katonai gyakorlótérén vizsgálták a hadgyakorlatok ragadozó madarakra kifejtett hatását. Hazai példaként pedig érdemes megemlíteni a bugaci üreginyúl-állomány hasonló tanulmányozását.

A rádiótelemetria lényege, hogy az állatot egy rádióadóval látjuk el. Az emlős állatoknál ez általában az állat nyakára kerül, ám madaraknál inkább a háton kap helyet. Célszerű, hogy az adó minél

kisebb legyen, ugyanakkor minél hosszabb ideig küldje a jeleket, ezért léteznek napelemes változatok is. Az is fontos, hogy az adó minél nagyobb hatótávú legyen, ezáltal távolról is jól vehető a jelek.

Az adók által küldött jelet általában antennákkal és egy hozzátartozó rádióerősítővel szokták venni. Az erősítő egy fülhallgatóhoz csatlakozik, amelyben az antenna irányának megfelelően erősebb vagy gyengébb hangjeleket hallunk. A legerősebb hang irányába mutató antenna mutatja az állat irányát is, amit egy egyszerű, de pontos iránytűvel könnyedén meghatározhatunk. Ez persze csak egy irány, de ha megfelelően távolról, egyszerre három mérést végzünk (háromszögelési módszer), akkor megkaphatjuk az állat pontos helyét.

Persze vannak más lehetőségek is. Ilyen például a cikkben említett GPS és mobiltelefon vagy a repülőgépes módszer. Ez utóbbi esetben egy kis repülőgéppel – melynek az aljára egy elforgatható antennát erősítettek – repkedünk a

terület felett. Az antenna veszi az állat irányát, és a repülőgépet arra irányítjuk. Egyre közelebb kerülve az állathoz a jel erőssége is egyre nő – majd egyszer csak megszűnik. Ekkor a repülőgép pontosan az állat felett van. Már csak a GPS adatait kell rögzíteni, és máris meghatározottuk a vizsgált egyed pontos földrajzi helyét.

Takács Szabolcs

Madarakra erősíthető, aránylag kis méretű, napelemes adó (fent).

Kistestű állatok nyakára rögzíthető adó (balra).

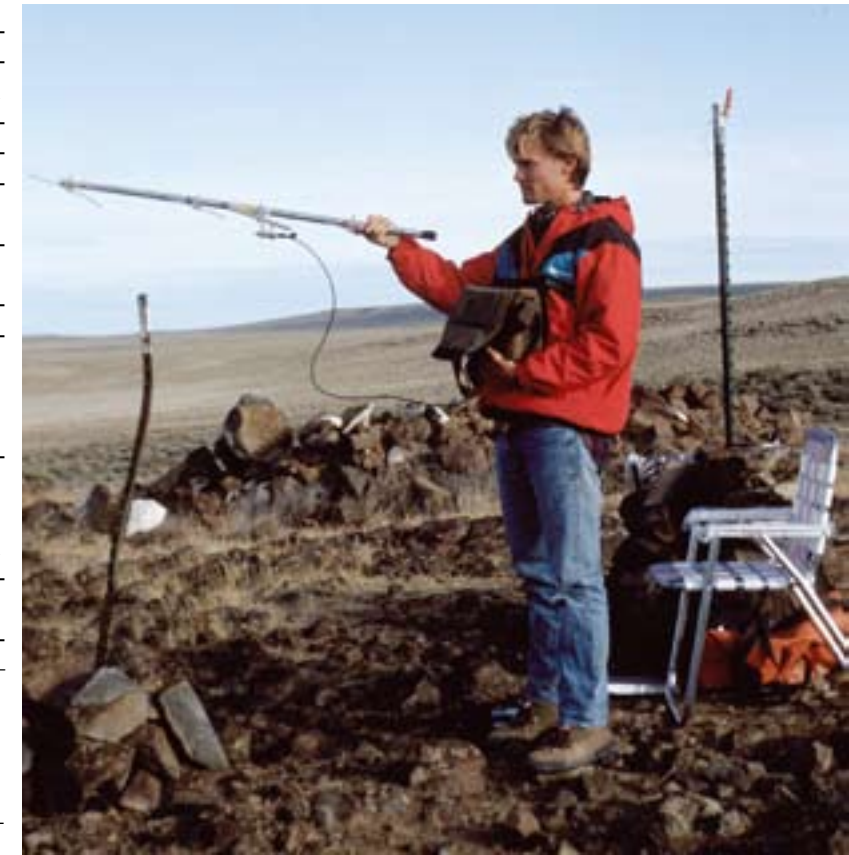
Ami a kereséshez szükséges: vevőkészülék és antenna (jobbra).

A repülőgép aljára szerelt antennával is könnyen meghatározható az adó iránya (lent).

Az antenna iránya mutatja az adó irányát, amikor a beérkező jel a legerősebb.

(a szerző felvételei)

 <p>YAMAHA Grizzly 660 4x4</p> <p>1 760 000 Ft + áfa Az áfa visszaigényelhető! • Hitelre is!</p>	 <p>MAZDA B2500</p> <p>A Mazda B2500-as Pick-up minden típusa most nettó 200 000 Ft árkedvezménnyel!</p>
<p>DAKÓ KFT., 6000 KECSKEMÉT, Mindszenti krt. 53. • Tel.: 76-465-715 • Fax: 76-467-810 • Web: www.dakokft.hu • E-mail: dakokft@dakokft.hu</p>	

Rádiótelemetriás szarvaskutatás
hazánkban

Nyakörves szarvasok

Gyakran felmerül a kérdés, hogyan bizonyosodhatunk meg arról, hogy mindig azt az egyedét látjuk-e, amelyet olyan régóta figyelünk? A válasz a bikáknál viszonylag egyszerűbb, még ha évről évre újabb agancsot is produkálnak. A tarvadnál azonban szinte lehetetlen erről meggyőződni, hacsak nem viselnek valamilyen egyedi jelölést, például a régebben alkalmazott, borjúkorban megejtett fülhasítást. Igaz, ez sem szolgált egyértelmű azonosítással.

Ma azonban a technika fejlődése segítségére siet a kutatóknak és a vadászoknak. Mégpedig a kisméretű rádiótelemetriás nyakörv képében. Néhány hónapja egy vérebes táborban beszélgettem dr. Szemethy Lászlóval, a gödöllői Szent István Egyetem Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszékének adjunktusával, aki egy a gímszarvasok viselkedésének jobb megismerését célzó, FVM Vadászati és Halászati Főosztálya által finanszírozott kutatási programot vezet. A beszélgetésünk legérdekesebb részeit adom itt közre.

– Kevesen tudják, hogy ez Európában a legtöbb állatra kiterjedő és a legrégebben folyó gímszarvas rádiótelemetriás vizsgálat. A kutatás immáron tizenharmadik éve folyik Magyarország egyik kiemelkedő szarvasállománnyal büszkélkedő vadászterületén, a Gemenc Rt. hajósi erdészetéhez tartozó hajós-szentgyörgyi kerületben. Itt, a mintegy 20 000 hektár kiterjedésű, kontinensünk egyik legnagyobb összefüggő akácerdejét is magában foglaló erdőtümböt a Duna egykori kanyarulataival és csatornákkal szabdaló mezőgazdasági területek ölelik körül. Az Alsó-Duna-völgy peremén, az alföldi területek kezdetén megindított munka több olyan jellegű kutatásra adott lehetőséget, amelyek alapjaiban határozhatják meg a szarvasgazdálkodás mikéntjét és hogyanját, egyszóval

Hazánk nagyvadjai közül kétségkívül a gímszarvas képviseli a legnagyobb értéket. Valahogy mégis keveset tudunk róla. A vadgazdálkodó ugyan nevelgeti, óvja szarvasait, de nem tudhatja biztosan, hogy ez az ő, esetleg mások vadászélményeit vagy bankszámláját gazdagítja-e. Megtörténik, hogy igen sokáig óvjuk, nevelgetjük bikánkat, míg engedjük meglőni. Tudva, hogy a bika olykor olyan, mint a kámför!

a jövőt. A munkába 2000-ben kapcsolódott be a Sefag Rt. nagyatádi erdészete. Ezzel a korábbi eredményeket ellenőrizhetjük, összevethetjük egy lényegesen más, természetesebb élőhelyről gyűjtött adatokkal.

– *Mi a program célja?*

– A gímszarvas területhasználatáról, élőhelyi igényeiről, vándorlásáról már sok ismerettel rendelkeznek a vadgazdálkodók. Ugyanakkor ezek nem mindig állnak biztos alapokon, néha pedig ellentmondások. Elég csak a vándorlásra gondolnunk. Magam is – s bizonyosan mások is – tapasztaltam, amikor két vadgazdálkodó, esetleg az országhatár két oldaláról találkozva elpanaszolja egymásnak, hogy a szarvas az ő területén hízik meg, de mire hasznosítani lehetne, már a szomszédban van. A baj csak az, hogy mindketten ugyanezt gondolják. De hát akkor hová lesz a szarvas?

A mi programunknak elsődlegesen az volt a célja, hogy a vándorlás kiterjedését, gyakoriságát, útvonalait feltérképezzük. A másik, ebből adódó fontos kérdés az, hogy mekkora területet használ egy gímszarvas bika, illetve tehén? Ez – pl. a vadászterületek nagyságáról folytatott vitában – fontos érv lehet. A továbbiakban vizsgáltuk a szarvasok mozgását az erdő és a mezőgazdasági területek között, meghatároztuk a táplálékukat alkotó növényfajokat és az elfogyasztott táplálék minőségét. Ennek a fontosságát a vadkárproblema tükrében nem kell részleteznem. Ugyanakkor meglepő, hogy bár a vadkár a vadgazdálkodás egyik legerősebb problémája, a mi vizsgálatunkig nem volt olyan kutatás, amely az egész év során, különböző élőhelyeken a táplálék összetételét és a minőségét is meghatározta volna.

Természetesen egy ilyen vizsgálat nem adhat min-

A befogáshoz használt háló.

(Bleier Norbert felvételei)

den konkrét esetre választ, de a szarvasok viselkedésének jobb megértése komoly és megbízható háttérrel biztosítja a vadgazdálkodó napi munkájához.

– *Miért esett erre a két területre a választás?*

– A Gemenc Rt. hajós-szentgyörgyi területére egy szerencsés találkozás révén kerültünk. Mi az akkor még létező, saját, Gödöllő melletti kísérleti területünkön kezdtünk egy szarvasjelölést, a gemenciek pedig a saját jelölésükhöz kérték a befogáshoz a segítségünket. Az első találkozás után jó kapcsolat alakult ki a két csapat között. Ebben mulhatatlan érdeme volt, az azóta sajnos elhunyt *Genáhl Mátyás* fővadászának. A sikeres munkához hozzájárultak a terület különös adottságai – a hajós-szentgyörgyi homokon telepített erdők és a körülöttük lévő intenzív mezőgazdasági táblák nem nevezhetők a szarvas klasszikus élőhelyének –, a kiváló, népes szarvasállomány és a helyi vadgazdálkodókkal folytatott sok beszélgetés, esetenként vita. A Sefag segedi területére már éppen azért terjesztettük ki a vizsgálatokat, hogy lássuk, mennyire általánosíthatók a hajós-szentgyörgyi tapasztalatok. Szerencsére itt is segítőkész partnerekre és egy csodálatos, értékes területre találtunk.

– *Hogyan történik a befogás?*

– A szarvasok befogása és jelölése legnagyobb részt a Szent István Egyetem Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszékén a 80-as években kidolgozott robbantott hálós módszerrel történt. Három éve azonban a robbantás helyett egy olvasztós rendszert használunk a háló elengedéséhez, ami kevésbé veszélyes és olcsóbb is. Ezenkívül befogódvarokkal és altatólővedékes immobilizálással is dolgozunk. Bár ez utóbbi a „legvadásziasabb”, nem igazán hatékony. A kiszemelt állatot ugyanis 20-30 méterre meg kell közelíteni – ez igazi indiánnak való munka –, és csak egy lövésünk van. De még a sikeres lövés után is előfordulhat, hogy az állat kiszalad a világból, és nem találjuk meg, vagy ellenkezőleg, bögésben, a combjában fityegő fecskendővel, a bika, mintha mi sem történt volna, visszaballag a tehénekhez. Szóval, maradunk a hálós befogásnál.

– *A kutatás kezdetétől hány egyedre került jelölés?*

– 1993 óta Hajós-Szentgyörgyön több mint 60 egyedre jelöltünk meg, ebből 31 tehenet és 15 bikát tudunk legalább két évig nyomon követni. A csúcstartót majdnem nyolc évig figyeltük meg! Jelenleg Hajóson öt tehenet és egy ünnö visel jelölést. Segesden nyolc tehenből hetet és egy bikát követtünk legalább egy évig. Minden évben jelölünk új állatokat.

– *Mennyi ideig folytatódik a megkezdett munka?*

– Kutató lévén, szívem szerint azt mondanám, hogy addig, míg mindent nem tudunk. A helyzet ugyanis az, hogy sok érdekes, nem várt eredményre jutottunk, amelyek újabb és újabb kérdéseket vetnek fel. A valóság talaján maradva, 2006-ig van támogatásunk az FVM-től. A folytatásra pályázunk kell.

Seeland[®]
Vadászbolt

Kis- és nagykereskedés
már Debrecenben is: Fogarasi Jagd Fegyverbolt
Tel.: 20/4088-200

Áruvásárlási hitel
20 000–1 000 000 forintig
vadászfegyverekre is!

Seeland Moorland
és Tanja
ruházat

- elegáns
- bőrel díszített
- 100%-osan víz- és szélálló
- extrém körülmények között tökéletes

A ruházat termékeket 24 órán belül postai utánvétellel szállítjuk!

- 100%-osan vízálló minden igényt kielégítő cipő, bakancs

MOBILKER 2000 KFT.

1188 Budapest, Magyorkörösi út 24/A • Tel.: 291-8889 • Fax: 292-2991
E-mail: vadaszaruhaz@enternet.hu • www.vadaszat.net/mobilker.html

Golyós és sörétes vadászpuskák és löszerek
nagy választékban!

24 órás megfigyelés.

– *Hogyan lehet követni az egyedeket?*

– A kutatási programban egy professzionális svéd gyártmányú rádiotelemetriás mérőrendszert használunk. Ez az állatra felhelyezhető adó- és megfigyelőnél lévő vevőegységből áll. Az adók folyamatos, egyedileg különböző jelei alapján tudjuk a jelölt egyedeket megkeresni és egyenként azonosítani. Az állatokat minimum hetente, de van, amikor sűrűbben megkeressük. Ezenkívül évente néhány alkalommal, 24 órás folyamatos mérést végzünk, ekkor háromszögletes módszerrel az egész napos aktivitást felvesszük. Az egész vizsgálatban fontos, hogy sem a jelölés, sem a mérés nem zavarja az állatokat. Nagy előnye a módszernek, hogy objektív eredményeket ad, tehát a mérés nem függ a látási viszonyoktól, sem a sötét, sem a köd, sem a sűrű növényzet nem tudja elrejteni az állatot. Az állatok így meghatározott tartózkodási helyét számítógépes földrajzi információs rendszerrel feldolgozva nemcsak a mozgásról, de a kedvelt területekről, illetve növényzetről is kaphatunk adatokat. Ehhez perze alapos növényzettérképezést is kellett végeznünk.

Ennek a módszernek a lehetőségeit lassan kimerítjük. Szerencsére a technika gyorsan fejlődik. Ma már kapható az a jelölő, amelyről 1995-ben a svéd gyártóval közösen álmództunk. Ez az állat helyét már GPS-szel határozza meg, és mobiltelefonon, SMS-ben küldi el, így sokkal több és pontosabb adatot kaphatunk. A jövő ez, már csak a beszerzéshez szükséges – nem kevés – pénzt kell megszerezni.

– *Nézzük az eredményeket! Mekkora területet használ egy szarvas? Mekkora távolságra mennek el? Mi igaz abból a megfigyelésből, hogy nyáron az erdő szinte kiürül, és a szarvasok kiváltanak a mezőgazdasági területre, hiszen ott várja őket a terített asztal?*

– Az eddigiek alapján mindkét vizsgálati területen a tehenek nagyjából nyáron 600-700, télen 800-1200 hektárt járnak be. A bikák ennél nagyobb, akár két-

háromszor ekkorát. Természetesen akad ennél kisebb és nagyobb otthonterületű egyed is. Volt olyan tehén, amelyik egész évben csak 40 hektárt, ezzel szemben a rekordter bika 17 000 hektárt használt. Sok borsot tört az orrunk alá az a spiszer, amelyik Hajós-Szentgyörgyről Kelebia mellé – ez kb. 45 km légvonalban – ment el. Ha a helyi erdész nem értesít, hogy látott egy nyakörves bikát, nem is találtuk volna meg. Így viszont minden mérésnél egy órát autóztunk oda, egyet meg vissza. Ugyanez tehénben: Hajós-Szentgyörgy-Vaskút, kb. 30 km távolság volt. De ezek a kivételek. Minket is, meg a helyi szakembereket is talán leginkább az lepott meg, hogy a szarvasok milyen „otthonulók”. Nem találtuk például nyomát a vadászberkekben oly gyakran emlegetett vándorlásnak vagy a „jugó” szarvasoknak. A megjelölt állatok kb. kétharmada nem mozdult ki a jól ismert erdei mozgáskörzetéből. A maradék egyharmad is – néhány kalandozó kedvű egyedtel leszámítva – nagyon kiszámíthatóan mozgott ősztől tavaszig az erdei és nyáron a mezőgazdasági mozgáskörzetében.

– *Van rá példa, hogy a bika a nyári időszakban pár hektáron él, csak nem látjuk?*

– Hiba volna mindig azt hinnünk, hogy ha valamely általunk korábbról ismert bikát nem látjuk a vadászterületünkön, akkor az elment. Telemetriás méréseink bizonyítják, hogy olykor hihetetlenül kicsi foltot képes használni hosszú időn keresztül. Erre a nyár a legalkalmasabb időszak, hiszen a források ilyenkor gyakorlatilag korlátlanul állnak rendelkezésére. Ebből következően zavarás nélkül a szarvasnak nincs miért elmenni, illetve nagy területet használni.

– *Mennyire zavaróak a rendszeres hajtóvadászatok? Készítik-e ezek a szarvast valamilyen elvándorlásra, vagy visszajönnek hamar?*

– Ez a területtől, a zavarások erősségétől, ismétlődésétől és a zavarást elszenvedő egyedektől is függ. Van-

nak egyedek, amelyek szinte fel sem veszik a zavarást, mások viszont nagyon idegesen reagálnak. Azért annyit tudunk mondani, hogy a hajtások, terelővadászatok területe köré mindig képzeljünk egy kb. másfél kilométeres sávot, a zavarás ugyanis erre is kiterjed. Könnyű belátni, hogy a gyakori „csak riglizünk egy kicsit” vadászat nagyobb zavarást okoz, mint a ritka, de nagyobb területet érintő, jól szervezett hajtás. Hasonlóképpen veszélyes még a több helyen elszórtan végzett fakitermelés, tarvágás. A menekülő állatok ilyenkor több kilométerre eltávolodhatnak jól ismert otthonterületükről, és csak lassan térnek vissza. A zavart viselkedés több mint egy hónapig is tarthat. Miért baj ez? Kiszámíthatatlanabb lesz az állatok mozgása, nehezebb a lesvadászat. Megnő az állatok energiaigénye, többet esznek, tehát nagyobb kárt okozhatnak. (Elgondolkodtató, mennyire érdemes a vadkárrelhárító vadászokat erőltetni?) Ismeretlen helyeken mozogva jobban ki vannak téve minden veszélynek (orrvadász, kóbor kutya, közúti baleset stb.).

– *Mi a helyzet a mezőgazdaságban megjelenő és károkat okozó szarvasokkal?*

– Hajós-Szentgyörgyön azt találtuk, hogy csak az állomány kisebb része megy ki a mezőgazdaságba, a többség mindig az erdőben marad. Ez komoly fejtörést okozott, hiszen úgy gondoltuk, hogy a mezőgazdasági területen jobb táplálék áll rendelkezésre, mint az amúgy gyenge minőségű erdőben. De akkor miért nem megy ki mind? Megvizsgáltuk a táplálék összetételét és minőségét. Elsőre nem akartuk elhinni az eredményt, így kétszer is megismételtük. A szarvasok ugyanis a mezőgazdaságban sem főleg természetett növényeket fogyasztanak, hanem a csatornapartok cserjéit, a gyepes foltok, árokpartok növényeit eszik. Ezután talán már nem annyira meglepő, hogy az erdei táplálék minősége, táplálékanyag-tartalma nyáron is jobb, mint a mezőgazdaságban. Akkor mi a magyarázat? Talán túl sokan vannak az erdőben, és egyesek kiszorulnak onnan? Netán a szarvasnak mindegy, hogy hol van nyáron, mert mindenhol megkapja, ami neki kell? Még nem tudjuk. Mindenesetre megkaptuk a leckét. Az első esetben egy erdei létszámcsökkentéssel vagy – ami nekem jobban tetszik – élőhely-javítással csökkenthetjük a mezőgazdasági kárt. Ha viszont nyáron mindkét élőhely megfelelő a szarvas számára, félek, hogy még a drasztikus létszámcsökkentés sem hozza meg a kívánt eredményt.

Az elmúlt néhány évben kibővítettük a kutatásokat, azért, hogy a mostani körülményekhez alkalmazkodó állománykezelésre javaslatot tehesünk. Minden részlet elmondására nincs idő, kérek mindenkit, kövesse nyomon az eredményeinket a szaklapokban és a *Vadbiológia* című kiadványunkban, de szívesen tájékoztatunk mindenkit személyesen vagy szakmai rendezvényeken is. A mostani vizsgálatainkban négy eltérő adottságú élőhelyen vizsgáljuk a szarvas táplálékát, meghatározzuk a rendelkezésére álló táplálék mennyiségét és minőségét, és ezzel összevetjük az állomány jellemzőit, a kondíciót, a szaporulat nagyságát, a kor- és ivareloszlást és a produktívot. Mindezek alapján egy olyan módszeres keretben a vadgazdálkodóknak átadni, amellyel a saját gyakorlatukban is értékelhetik az állomány- és élőhely-kezelésüket.

A munkánkat tovább folytatva szeretnénk előre jelezni a várható élőhelyi változások (erdő- és gyeptelepítések, intenzívebb mezőgazdaság, infrastruktúrafejlesztés stb.) hatásait a szarvasállományra, leginkább azért, hogy felkészülhessünk ezek kezelésére.

– *Köszönöm a beszélgetést, további jó munkát kívánok a magyar vadgazdálkodást alapjaiban érintő kutatás folytatásához.*

Kammermann Péter

A megjelölt egyed irányának meghatározása.
(Kammermann Péter felvétele)

Rádióadóval megjelölt egyed.

(Bleier Norbert felvétele)

FEHOVA 2005
BNV Március 3-6-ig
B pavilon 9/E stand

Keresse fel standunkat
meglepetéssel várjuk!

GPS-ek

Quest

Lézer távmérők:
69900Ft-tól

Éjjellátó:
2,8x vagy 5x nagyítás
300-450 méter látótáv
beépített infra
79900Ft-tól

COMPASS SPORT

NÉZZE MEG ÁRLISTÁNKAT A
VADÁSZPIAC 49. OLDALÁN

GPS ÉS TÚRABOLT
BP. XIII. LEHEL U. 23.
TELE 239-6013
BP. VI. NAGYMEZŐ U. 12.
TELE 342-6583

Fegyvertan alapfokon

Ismeretlen ismerős? – Amit a sörétről tudni kell(ene)

Plaveczi János

A sörétes töltény négy fő részből áll: hüvelyből, csappantyúból, lőporból és töltetből (sörét, fojtás). A hüvely lehet papír, műanyag, ritkán fém, a végén lévő hüvelykupak pedig réz vagy lágvas, melynek közepén található a csappantyú a gyúléggel. A hüvelykupakot belülről egy papír betéthüvely borítja, és a fenéket az alapfojtás, a dugó tölti ki. Itt, a töltény alján található a lőpor, rajta a fojtás, amely lehet zsírozott papír, lőszőr (nemez), parafa, műanyag vagy ezek kombinációja. A hagyományos fojtás mindkét oldalán egy-egy kartonkorong van. Ezután jön a söréttöltet, amely lehet sörétkosárban is. Végezetül a zárófedél következik a peremezéssel, vagy a hüvely saját anyagából csillageremmel, illetve teljes zárással. A hüvelyhossz lehet 65 milliméter, leggyakrabban 70, a magnumoknál 76 és ritkán elérheti a 89 millimétert is. Ez utóbbiak azonban nem tartoznak az átlagfegyverekhez.

A sörét anyaga ólom, antimon és arzén, a még nem elterjedt acélsörét kivételével. Az ólomsörét gyártásának két módja ismeretes. Az egyik szerint az olvadékat úgynevezett söréttoronyból megfelelő lyukbőségű szitán öntik át. A hulló olvadék nagyjából csepp alakú, és 35-40 méteres esés után szilárdul, a vízbe hullva pedig kihűl. Az így keletkezett, még nem szabályos söréteket gömbölyítik, válogatják. Felületüket

bevonhatják grafittal, lakkozhatják, ritka esetben rezek, vagy krómmal, de inkább nikkellel kezelik.

A másik eljárás szerint a forró olvadékat gyorsan forgó fémkúpra öntik, és az „centrifugálja” a söréteket. Minél gyorsabb a forgás, annál kisebb a sörét.

Magyarországon a sörét számozása kettesével ugrik, az átmérő pedig fél milliméterenként. A leggyakrabban használatos sörétszemek számozása, illetve átmérője milliméterben a következő:

12-es	= 2,5 mm
10-es	= 3,0 mm
8-as	= 3,5 mm
6-os	= 4,0 mm
4-es	= 4,5 mm

Ettől lefelé és átmérőben felfelé is vannak még sörétek, de ezek a mindennapi vadászatban nem használhatók. Általános szabály, hogy ahány milliméter átmérőjű a sörét, annyi száz méterről okozhat még maradandó sérülést.

Szóráskép

Célszerű megismerni sörétes fegyverünk csöveinek szórásszázalékát. Erre a célra átlagos lövéstávolságra (35 m) kihelyezett 75 cm átmérőjű papírlapot használunk. A töltényben lévő sörétek száma ismert, a lövés után a 75 cm-es lapon lévő becsapódási helyeket megszámláljuk. A fedés százalékos értékét úgy számoljuk ki, hogy a 75 cm-es körben lévő találati pontok számát szorozzuk százal és osztjuk a töltényben lévő sörétek számával. Például a töltényben 148 sörét volt, a találati pontok száma 110. Ebben az esetben:

$$\frac{110 \times 100}{148} = 74\%$$

tehát jelen esetben a csőből az összes sörétnél valamivel több mint 74 százaléka csapódott be a 75 cm átmérőjű körbe. A cső ekkor magas százaléknak számít. A cső

vekben a choke-ot úgy alakították ki, hogy a jobb cső, illetve bocknál az alsó cső általában alacsonyabb százaléku (50%), míg a bal, illetve a felső cső 70 körüli. Azaz fél, illetve egész choke-os. A közeledő vadat éppen ezért a szűkebb, messzebb hordó csővel, a tovább közeledőt pedig az alsó csővel, illetve a jobbal kellene löni. Távolodó vadnál éppen fordítva. Ez a lövés mód a kétravasos és a sorrendváltós fegyvereknél alkalmazható.

A fedés kiszámolása előtt tett próbálások jók arra is, hogy megállapítsuk, fegyverünk alá, fölé, jobbra vagy balra lö-e, esetleg üres a közepe. Ezek a hibák viszonylag ritkák. Vissza kell vinni a fegyvert a boltba ilyenkor cserére.

A sörétes fegyverekből vaddisznóra engedélyezett a golyó – a brenneke – kilövése. A sörétes tölténytől a töltetben különbözik az említett lőszer. Sörét helyett egy golyó, henger vagy más módon kiképzett lövedék található benne. A sima csőből kilöve általában 35-40 méterre kielégítő a pontossága. Ettől messzebbre csak különlegesen kiképzett, speciális lőszerrel célszerű löni. Amennyiben sörétesünkől kilöhető a golyó, akkor ennek szórását is ellenőrizzük.

Több lövés

A sörétes fegyverből leadható több lövést eredményezi a több egybeforrasztott cső. Ám a többlövetű sörétes fegyver lehet merev csövű ismétlő, valamint öntöltő vagy félautomata fegyver is.

Az ismétlő sörétesek mindig emberi energia segítségével működnek. Három típusuk ismeretes. Forgató zárdugattyús. Ez utóbbi ritka. Az előagyszános, pl.: Mosberg és a kengyelkulcsos Winchester típusú. Az első esetben a forgó tolozár négy mozdulatával történik az ismétlés. Zárdugattyús karja fel, hátra, előre (az új löszert tolja maga előtt) és le. Ekkor történik a zárolás. Az előagyszános két mozdulatra ismétlés. Hátra az előagy (nyitás, ürítés), majd előre (töltés, zárolás). Az alsó emelőkaros esetében: emelőkar le: nyitás, ürítés. Emelőkar fel: ismétlés, záro-

lás. A három ismétlőpuska szerkezetét a golyós lövegyverek tárgyalásánál mutatjuk be, a működési elv ugyanaz.

A sörétes öntöltő vagy félautomata a löporgázok feszítőerejével ismételi. Két típusát különböztetjük meg, a hüvelyfenékre hatót és a gázelveletést. Az orosz MC 21-es a hüvelyfenékre ható nyomás segítségével tolja hátra a zárvatatot és veti ki az üres hüvelyt. A helyretoló rugó ereje segítségével kerül az új töltény a töltényürbe és történik a zárolás.

A gázelveletés módszer a másik típus. A csövet megfürva a gázok egy részét visszavezetik egy fém dugattyúra, amely a gáznyomás következtében hátra mozdul el, maga előtt tolva a zárszerkezetet. Az ismétlést itt is a löporgáz ereje végzi. Általában 3-5 lövetűek, de tártoldalékkal akár nyolclövetűek is lehetnek. A magyar szabvány csak három lőszer tárolását teszi lehetővé. A sörétes ismétlő és öntöltő fegyverekhez természetesen tá-

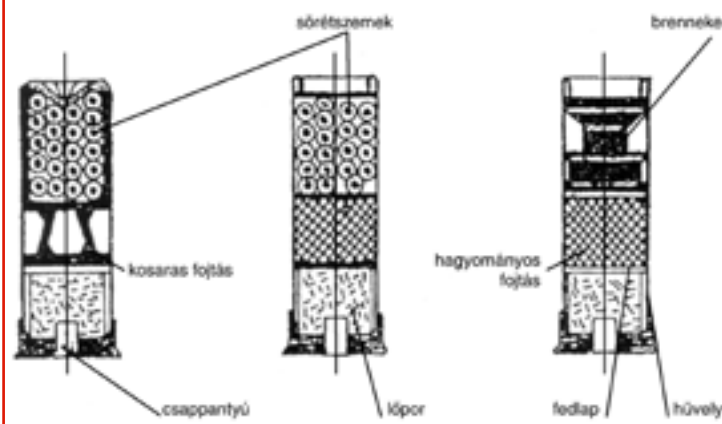
rák is tartoznak, hiszen ebből történik az ismétlés. Sok típus létezik, ám a három alaptípusra vezethető vissza valamennyi tár.

Előagytár: A puska csöve alatt, ritkán fölött található ez a csőtár, amelyben váltakozó számú lőszer fér el egymás mögött. A lőszer fogyásával változik a puska súlypontja.

Középagytár: Lehet beépített és kivehető, egyso-

A sörétes töltény felépítése

ros vagy kétsoros, illetve dobtár. Általában 3-5 lösszer a kapacitása, ritkán több. A Colt rendszerű forgótár elhelyezkedését tekintve szintén felfogható középágytárnak, bár működése egyedülálló. Lövésenként fordul a töltött társzakasz a csőfarhoz.

Tusatár. A helytől és a kalibertől függően igen sokrétű lehet, akár három sorban is elhelyezkedhetnek a löszerek. A súlypont itt is változik, de nem észlelhető, mert a tus szorosan a vállhoz van támasztva. A fent említett tárrendszereket a golyós táraknál mutatjuk be, mert az elv teljesen egyező.

A sörétlövés technikája

A sörétes fegyver vadászias lőtávolsága 35-40 méter. Jóval ezen belül erősen roncsolódik a vad, ezen túl erősen növekszik a sebész aránya. A sörétes fegyverrel a repülő és futó apróvadat lőjük, de a sebzett álltában is lőhető. A sörétesből kilőtt golyóval a vaddisznó lőhető álltában, futtában egyaránt.

A sörétes csőből lövéskor kirepülő sörétek elnyúlt csepp alakját veszik fel. A sörétraj hossza 3 méter is lehet, legnagyobb átmérője vadászias lőtávolság esetén 80-110 centiméter. A sörétszemek nagyságától – choke-tól függően – az adatok némileg változhatnak.

Mivel a sörétes fegyverrel az esetek többségében mozgó vadra lővünk speciális a célzástechnika. Megkülönböztetünk úgynevezett kapáslövést és kísérve lövést, vagy más néven előretartást alkalmazó lövést.

A kapáslövés nagy gyakorlattal rendelkező vadászok egyik lövésmódja. Itt nincs kísérés, elébe húzás. A kapáslövő eleve odaló, elébe a vadnak, arra a helyre, ahova a vad a beclése szerint együtt érkezik a söréttel. Az agy szinte automatikusan értékeli, és a másodperc törtrésze alatt „utasít”, hogy hova dobjuk a kapáslövést. Sok gyakorlást, jó idegállapotot, megszokott fegyvert és löszert igényel ez a technika. Különösen a skeet lövők alkalmazzák, hiszen a korong többé-kevésbé azonos sebességgel, azonos távolságon repül állásonként. A vadászat közben a helyzet azonban soha nem ismétlődik.

Az előretartva vagy kísérve lövéshez sok mindent kell tudni, pl. a vad mozgási sebességét, távolságát, a szél erejét, a reakcióidőt, működési időt, a lövésfolyamat időtartamát, a sörét repülési idejét,

Az előretartás mértéke sörétlövésnél (cm-ben)

A vad sebessége (km/h – m/s)	Sörétátmérő (mm)	Céltávolság (m)						
		10	20	30	35	40	50	
18 km/h = 5 m/s	2,5	15	30	50	65	75	105	
	3,0	15	30	50	65	75	100	
	3,5	15	30	50	60	70	95	
36 km/h = 10 m/s	2,5	30	60	105	125	150	205	
	3,0	30	60	105	125	145	200	
	3,5	30	60	100	120	140	190	
54 km/h = 15 m/s	2,5	40	95	155	190	225	310	
	3,0	40	95	155	185	220	300	
	3,5	40	90	150	180	210	285	
72 km/h = 20 m/s	2,5	55	125	205	255	305	410	
	3,0	55	125	200	250	295	395	
	3,5	55	120	195	240	285	380	
90 km/h = 25 m/s	2,5	70	155	260	320	380	520	
	3,0	70	155	250	310	370	500	
	3,5	70	150	245	300	355	475	
108 km/h = 30 m/s	2,5	85	185	320	390	455	630	
	3,0	85	185	310	380	445	600	
	3,5	85	180	300	365	435	575	

a vad haladási irányát. Mindezekből a becsült adatokból kell villámgyorsan meghatározni az elélövés mértékét. Centiméterek vagy méterek helyett azonban jobb a vadhosszúsággal és ennek többszörösével dolgozni. A gyakorlat tanít meg bennünket arra, hogy minek mennyit tartunk elébe. Általános szabály, hogy vadászias lőtávolságon belül a felénk szaladó nyúl karma hegyét kell célba venni, így beleszalad a lövésbe, míg a tőlünk egyenesen elfutónak a fülhegyét kell célozni. A jobbra vagy balra szaladót a sebességtől a távolságtól és a lövési szögtől füg-

A már korábban említett choke növeli a teljesítményt. A csőben különböző mértékben alakítanak ki szűkületet, tágulatot vagy együtt a kettőt néhány centiméteres szakaszon. Minden gyár féltve őrzött titka a choke készítése. A sörétrajt kedvezően átrendezi, gyorsítja, formálja. Általában löképjavitó, teljesítménynövelő, és valamivel távolabbról eredményes a lövés. Vannak eredetileg a csőben kialakított choke-ok, illetve csatlakoztathatók a cső végére fix százaléku szűkítések, illetve változtatható értékűek.

Fortuna istennő vagy a kiszámíthatatlan sors jóvoltából menekült meg a megsemmisüléstől, a biztos feledéstől az 1912-ben az USA-ban konstruált 5,6x52R golyós vadászlőszer. Honában ugyanis a kezdeti igen nagy mérvű népszerűsége alig több mint húsz esztendőig tartott, aztán következett a lassú, de biztos visszaesés.

A hónap története

A szerencse kegyeltje

Kovács László

Manapság Észak-Amerikában már nagyon kevesen rendelkeznek ilyen kaliberben készült puskákkal, tehát a bele való töltény sem kelendő cikk. Inkább ritkaságszámba megy. Ezzel szemben Európában teljesen más a helyzet. Földrésznönkön ugyanis nagyjából akkor vált keresetté, amikor az Egyesült Államokban szép csendesen elparentáltak, nyugodják békével... Voltaképpen két fő okra vezethető vissza, hogy ez a maga nemében nagyon jól kiöltött kaliber, mondhatni, túlélte saját megsemmisülését. Az

egyik, hogy rókára, fajdfélékre, őzre keresve sem találhatunk jobbat, természetesen vadászias lőtávon belül, összehasonlítva értékeit a társaiéval. A másik dolog pedig, hogy alacsony gáznyomású (47 850 psi), peremes hüvelytálpú, s ezek a tulajdonságai ideálissá teszik a billenő csövű puskákhoz. Az 1930-as évek óta ezerszám készítették hozzá egylovétű gavallér golyókat, drillingeket, kombikat (bockbüchöket), s ma is előszeretettel választják erre a célra. Krieghoff, Blaser, Brno, Heym, csak néhány gyár a sok közül, amelyek terméklistáján 5,6x52R töltényféléhez készült fegyverek is szerepelnek. Visszakanyarodva a kezdet

A Norma gyártmánya

Összehasonlító táblázat

Kaliber	Gyártmány	Lövedék (g)	V ₀ (m/s)	E ₀ (joule)
5,6x35R	Pro Hunt	2,6 SP	720	687
.22 Hornet (5,6x36R)	Pro Hunt	3,0 SP	800	978
.22 PPC USA (5,7x39)	Sako	3,4 HP	1035	1821
.222 Remington (5,7x43)	Pro Hunt	3,6 SP	980	1556
.222 Rem. Magn. (5,7x47)	Sako	3,6 SP	1015	1834
.223 Remington (5,7x45)	Hirtenberger	3,6 Nosler BT	1000	1800
.22-250 Remington (5,7x49)	Pro Hunt	3,6 SP	1100	2220
5,6x52R	Pro Hunt	4,6 SP	850	1662
5,6x50R Magnum	Hirtenberger	3,6 Nosler BT	1000	1800
5,6x57R	Pro Hunt	3,6 SP	1110	2261
.220 Swift (5,7x56)	Remington	3,24 V-Max BT	1153	2150
.223 WSSM (5,7x44)	Winchester	3,6 Ball. Silvertip	1173	2452
.224 Wea. Magn. (5,7x49BR)	Weatherby	3,6 Hornady SP	1113	2208

(A fenti adatok a JAKTVAPENGUIDEN 2004 katalógusból származnak.)

kezdetéhez, eredeti elnevezése .22 Savage Imp volt, amit kisvártatva .22 Savage High-Powerre, majd .22 Hi-Powerre változtattak. Kifejezetten a Savage cég kérésére Charles Newton tervezte, méghozzá oly módon, hogy a már meglévő .25-35 Winchester hüvelyszáját 5,79 mm-es átmérőjű lövedékkel látta el. Így jutott egy teljesen új munícióhoz. Bátran állíthatom, hogy ez a konstruktor korának olyan híres, felkapott személyisége volt, mint évtizedekkel később Roy Weatherby. Számtalan új golyós lőszer kitalálása fűződik a nevéhez, amelyek közül néhány még ma is forgalomban van.

Csak közbevetőleg jegyzem meg, hogy ennek a központi gyújtásos .22-es tölténynek a „magja” eltér későbbi, sikeresebb vetélytársaitól (pl. .222 Remington, .22-250 Remington, .223 Remington stb.), mert azok átmérője 5,74 mm. Ez ugyan a vadászkörmű majdnem mindegy, de aki újratöltéssel is foglalkozik üres óráiban, annak jó tudni, hogy nem csereszabatosak, hanem különbözőek ezek a .22-es lövedékek. (Amerikai méretezés szerint: .228” és .224”.)

Az elején a legendás alsó emelőkaros, dobtaras Savage Modell 99-et csöveztek hozzá, aztán, mondhatni, semmit sem, illetve alig valamit, legalábbis az USA-ban ez volt a helyzet. Valahogy a többi gyár nem kapott rajta. Már csak azért sem, mert ennek a lőszernek a lövedéke kifejezett csúcsban végződik, tehát nem volt szabad csőtárba tölteni, mint mondjuk a lapos hegyű .25-35 WCF vagy .30-30 WCF muníciókat, amelyekkel a korabeli (és későbbi) Winchester és Marlin kengyelkulcsosok működtek. Tolózárás puskákhoz pedig ideálisabb a hornyos végződésű hüvely, nem annyira jó a peremes kialakítású. Mindenesetre az első időszak biztató volt. A neves cég, mely talán akkor és az azt követő 20-30 évben állt pályája csúcán (bár most is létezik és kitűnő forgó tolozárás vadászpuskákat készít), úgy dicsérte, hogy: Kb. 30 m/s-mal sebesebb a lövedéke, mint a katonai (.30-06) Springfield muníciónak!”

Voltaképpen tán ez volt az első igazi kis kaliberű nagyvadra való golyós töltény. Több szakiró állítja, hogy kettős céllal fejlesztették ki, tehát apró kártevők elejtésére úgyszintén. Ám ez, véleményem szerint, kevésbé valószínű, és az általam ismert korabeli adatok sem támasztják alá. Minden tisztelettem a Savage kengyelkulcsosé, azonban az nem rendelkezett olyan nagymérvű pontossággal, hogy akár 150-200-250 méterről a biztos találat tudatában lehessen tüzelni ürge nagyságú rágcsálókra, varjakra, prérikutyákra. A róka, a rozsomák, a farkas, a villás szarvú antilop, a fehér farkú szarvas vadászatára viszont fényesen megfelelt. Az megint csak más kérdés, hogy sokan könnyelműen vapatire és jávorra is használták. Ha létfontosságú szervet ért a piciny lövedék,

Amit a fotósoknak
amit a fotózásról
amit a fotózáshoz
tudni illik...

egy helyen,
minden hónapban,
a fotósok havilapjában

FOTOMOZAIK

A filmes & digitális technikák szaklapja

Keresse az újságárusoknál és a fotós szaküzletekben

akkor jól ölt, de az esetleges utánkeresés már bajosnak bizonyult. Sokkhatása elenyésző volt, kevés vért adott, nehéz csülkös vadra sem akkor, sem most nem mondható megfelelőnek.

A hozzá készített rövid, 51 cm-es csövű, könnyű, egyenes vonalvezetésű, angol agyas ismétlőpuska nemcsak szép volt és kezes, hanem rendkívül megbízható is. Nem csoda, hogy rengetegen rajongva forgatták. Nagy előnyének írták fel szintúgy, hogy ebben a kaliberben lövéskor alig rúgott. A vadászok magabiztosan kezelték, néha olyan helyzetekben is, amikor nem az lett volna a létező legcélszerűbb választás. Korabeli reklámszövegekben tallózva láthatjuk például Harry R. Caldwell misszionárius atyát, aki – alighanem az Úr segítségével, mindenesetre –

ban, párnák között tért örök nyugalomra, nem pedig bivalycsülkők alatt a nap perzselte vörös laterittalajon.

A fenti bravúrokat csak az érdekesség kedvéért említettem, mert szorosan hozzátartoznak e töltény „élettrajzához”. Azonban senkit sem bízhatok a megismétlésükre. Ugyanis ez valójában „csak” kiváló özlövő. Nem több, de nem is kevesebb. Mint olyan feltétlenül érdemes a figyelmünkre. De nagyobb tetű, főleg pedig veszélyes nagyvadfajokra ennél sokkal erősebbre van szükség. (Már aki nem akar öngyilkosságra vetemedni, fegyverrel a kézben. Annak arra a célra aligha van jobb választás.) Egy 1960-as években kiadott RWS broszúra „a létező legjobb özlövő muníciónak” állítja. Különösen a 4,6 grammos D-Mantel lövedéktípussal szereltről írtak kedvező véleményt. Ma három cégtől, többféle változatban szerezhető be. A Sellier and Bellot, az RWS és a Norma gyártja s forgalmazza.

Az utolsóként említett Soft Point és teljes köpenyű változatban kínálja. Mind a két lövedék 4,6 grammos, kezdő sebességük és torkolati energiájuk is megegyezik, 850 m/s, 1662 joule. Az ólomhegyű kifejezetten özre való, míg a teljes burkolatú madarakra, főleg fajdfélékre és gyakorlásra.

Noha magam inkább a modernebb, európai fejlesztésű 5,6x50R Magnum pártján állok – ilyen váltócsöve van az egyik egylövetű golyósomhoz –, de ha egy régi, ám tökéletes állapotban lévő Savage M. 99-et, vagy netán valamilyen gyönyörű egylövetű ferlachi puskát látnék, 5,6x52R ürméretűt, akkor, ha módomban állna, megvenném azt is. Rókára, özre elsőrangú fegyver-töltény kombinációt nyernék általa. Mint ahogy természetesen ilyennel rendelkezik mindenki, aki máris hasonlóképpen szerelte fel magát. ◀

A Hirtenberger gyártmánya

egyetlen jól irányzott lövéssel egy rettegett emberevő tigrist hozott vele terítékre Kínában. Más Kanadában grizzlyre tüzelt vele könnyelműen, de eredményesen. Kalandjairól később lelkesen számolt be, ami nagy reklámmértékkel bírt. Akiket viszont ragadozó fogakarmok segítettek a túlvilágra, azok természetesen nem írhatták meg negatív élményeiket a .22 Savage Hi-Powerrel kapcsolatban.

W. D. M. „Karamojo” Bell két tucat kafferbivalyt, huszonöt oroszlánt, tizenhat leopárdot zsákmányolt 5,6x52R kaliberrel, fölényes magabiztossággal. Igaz, ő minden idők egyik legjobb mesterlövészének számított. Ritkán tévesztett célt, ennek köszönhetően ágy-

Vadászhumor

Bíró a vádlotthoz:

– Mondja, miért éppen nyíllal végzett az asszonnyal, ha van puskája is?

– Nem akartam, hogy felébredjenek a gyerekek.

A paraszt bácsi a folyóparton baktat a szekérével. Éppen arra jön az egyszerű vadőr. A bácsika megkérdezi tőle:

– Hol lehet itt baj nélkül átkelni a szekérrel?

– Jöjjön csak, majd megmutatom. Itt nyugodtan áthajthat.

A bácsi úgy is tesz, de hamarosan elsüllyed a szekérrel együtt.

Megszólal a vadőr:

– Érdekes! A kacsáknak csak derékig ért.

A kocavadász orvos elmegy vadászni. Amikor hazaér, a felesége érdeklődik:

– Eredményes volt a vadászat?

– De mennyire! Van egy nyulam, egy fácánom és két új páciensem.

Két vadász sétál az erdőben. Egyszer csak kiugrik eléjük egy

medve, és nagy ordítással feléjük indul. Az egyik vadász ledobja a csizmáját, elővesz a hátizsákjából egy sportcipőt és felhúzza.

– Megőrültél? – kiált rá a másik. – Egy medvét akarsz leahagyni futásban?

– Én nem a medvét akarom leahagyni, hanem téged.

A vadőr lakásának ajtaján csengetnek.

– Kisfiam, itthon van édesapád? – kérdezi az ajtóban álló férfi.

– Igen, hátul van a disznók között. Meg tetszik ismerni, ugyan is sapka van a fején.

Blaser
Sonic
Master
400:

fülvédő
erősítővel

A Blaser Sonic Master 400 nem egy egyszerű „füldugó”. Ez a világ első fülvédője, amelyik képes szabályozni a belső és külső hangokat. Külső funkciót választva ugyanis a digitális szerkezet a hangokat néhány tizedmásodpercig letiltja, így a vadász a fegyver elsütése után akár a lövedék becsapódási hangját is képes meghallani. Belső funkciót aktiválva ugyanakkor a hangok tiltása tovább tart, nagyobb védelmet nyújtva a hallószervünknek.

S ez még nem minden. Ez a szerkezet képes a környezeti hangok felerősítésére akár 20 dB-lel, sztereóban, amit két hangszóró garantál. Ennek köszönhetően nemcsak kiválóan hallhatóak a halk hangok, de pontosan be is tájolhatók. Így akár egész vadászat alatt viselhetjük, beszélgethetünk, hallgathatunk vagy lőhetünk, fülünk segítve és védve lesz.

A Blaser új terméke mindössze 395 g, két 1,5 V-os AAA típusú elem működteti, és akár rádió vagy CD is csatlakoztatható.

Vadászmozaik

Vadászfegyver-árverés

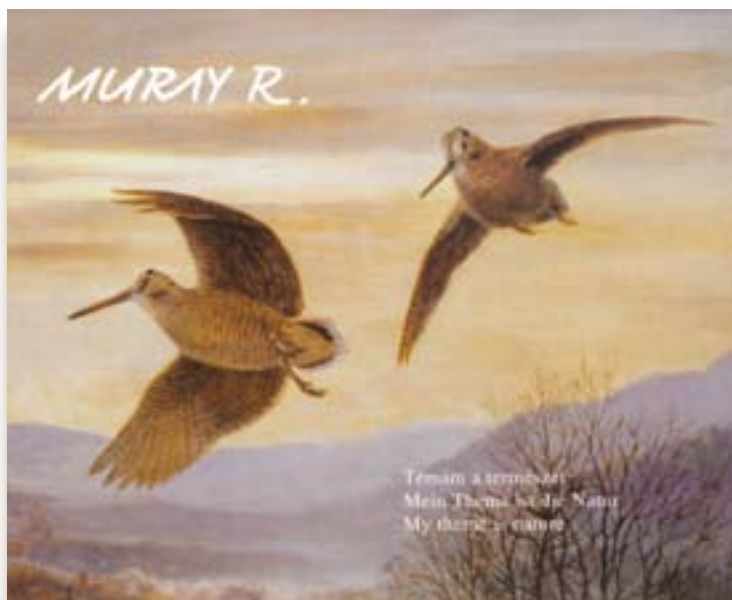
a császárvárosban

A patinás Dorotheum 2005. február 19-én, szombaton délelőtt tíztől tartotta bécsi palotájában (Dorotheergasse 17.), speciális aukcióját vadász- és sportfegyverekből, valamint különleges gyűjtői példányokból. A 310 tételből álló kollektív előzetes kiállítását február 11-én tíztől lehetett megtekinteni ugyanebben az épületben, az első emeleti Mária Terézia teremben. Nyomatott, valamint on-line (www.dorotheum.com) katalógus is az érdeklődők rendelkezésére állt. A címdalra egy 458-as Winchester Magnum ismétlőfegyver exkluzív Waffnen Grois példányát emelték ki (98-as modell), arany- és ezüstberakású virágcsokor dekorációval, valamint finoman poncolt angol arabeszk díszítéssel, 9000 eurós becsértéken. Am akadt 15 000 eurós kikiáltási áron finom művű luxus kétlövetű fegyver is a ferlachi H. Schering mester szignójával, vagy a suhli Merkel fivérek hasonló, de céltávcsővel is ellátott példánya (1605-ös modell, 7x65R-es kaliber), 8000 eurós indítással. Legközelebb hasonló licitálásra június 11-én kerül sor.

W. I.

Murray Róbert: Témám a természet

A jó hangulat realizmusa

Ne lepődjék meg azon az olvasó, hogy a honi természet- és vadászfestészet jeleséről a múlt évszázad első fele nagyszerű orosz zeneszerzőjének sorsa ötlettől föl bennem: Prokofjev jutott az eszembe Murray Róbert albumát olvasgatva. Mindkettjük sorsa egyaránt jól példázza azt a hallatlanul bonyolult és felelősségteljes folyamatot, amit a nevelés és nevelődés jelent. Az orosz muzsikusként vaskos memoárjában, Murray Róbert, a festő, nemrég megjelent (németül és angolul is eligazító) életműalbumának tömör, de nagyon is informatív reflexióiban tárja elénk gyermek- és ifjúkorának szerencsés fordulatait.

Mind a ketten tisztában vannak azzal, hogy ami bennük szunnyadt, jó sorsuknak köszönhetően bontakozhatott ki. Egyszerűbben azt mondhatnánk, igaz emberek ők, akik nem felejtették el, amit családjuknak, nevelőiknek, barátaiknak köszönhetnek.

Mocsár, 50x70 cm olaj, farost 3

Szeretetet persze, mindenekelőtt, ámde sok-sok megértést, hozzáértést, biztatást, bizalmat is. Így aztán a tehetség kellő önértéssel és józansággal párosulva utat törhetett magának. Murray Róbert pályája megkapóan példázza, hogy még a specializáció – gyakran bizony a személyiséget túlzottan megbéklyózó – korában is elképzelhető egy szűk ösvény, amelyen a művészetek, a tudomány, a sport területe egyszerre és egymást kiegészítve járhatók be. Hiszen Murray nemcsak megfestette a szalonkák lírai reptét az alkonyatban, hanem amatőr ornitológusként tökéletesen ismerte természetüket, s bizony puszkavégre is kapta a madárkakat, vadászként évtizedekig fáradhatatlanul járva az erdősegeket. Nem csekély sportteljesítményt is elkönnyelve.

Amilyen harmonikusan kapcsolódnak össze tevékenységé-

ben a különféle területek, ugyanúgy épül föl szerzeágazó életműve is, amelyben az autonóm képzőművészeti alkotások, a múzeumi termekben háttérül szolgáló diorámák, vadászcastélyok secói, plakátok és könyvillusztrációk egyenrangúan fontosaknak és igényeseknek látszanak. Murray Róbert azt írja visszaemlékezései summázataul, hogy boldog embernek tekinti magát, mert szereti, amit csinál. Nem üres frázis ez, hiszen mindenről, ami a fél évszázados pályán kikerült a kezei alól, ez a szeretetteljes alkotói magatartás sugárzik át. A Móra Könyvkiadó természetet bemutató Búvár Zsebkönyvek sorozatán – benne sokszor Murray nagyszerű illusztrációival – nemzedékek nőttek fel, gyerekek ezrei szerették és ismerték meg jobban az élővilágot általa. Ha csak ennyit tett volna, már ez is elég.

Évtizedekig segítette a honi ornitológiát, gyarapította a természettudományi múzeumi gyűjteményeket, igazi vadászként igazi természetvédő is volt. Ez sem kevés, mellékesként, hobbi gyanánt. Hiszen épült mellette egy képzőművészeti életmű, akvarellek, olajfestmények, rajzok és faliképek összessége, mind, mind a természet előtt tisztelegve, ahogy maga az alkotó mondja vándortárlata és könyve címeivel: „Témám a természet”. Életre szóló téma, életre szóló vonzalom.

„A fény egyre fogy, a fák formái sziluetté válnak; néha pompás naplementékben volt részem. A völgyekben ködfátylak kúsznak elő, finom földszag terjeng a tavaszi alkonyban. A madarak elhallgatnak. A feszültség egyre nő...” Egy vadász ihletett sorai a szalonkavárás varázsáról. Ilyen szépen sem sokan tudnák leírni a tavaszi este atmoszféráját, s Murray Róbert nemcsak megéli, elmondja, hanem megfesteni is képes az él-

Koca malacokkal, 30x40 cm akvarell, papír

ményeit. Ő hangulati realizmusnak nevezte sajátos stílusát, amelyben a természettudományos precizitás, a személyes élmények földszagú emléke ötvöződik a képzett mester szakmai tudásával.

Én egy kicsit továbbfejlesztve, a jó hangulat realizmusának mondanám Murray harmonikus, kiegyensúlyozott kompozícióinak lágy líraiságát. Az alkotó belső nyugalma és harmóniája képződik le a vászonra és papírra a természet ürügyén. Az a belső integritása, amelyet a csecsemőkori gyermekbénulás életre szóló nyoma, a háborús évek nehézségei, az 1956 utáni igazságtalan mellőzés sem tudott kikezdeni. Az a belső béke, amelyet jó természetének, tehetségének és az öt jókor és jól segítőknek köszönhet. Boldog ember, valóban. S másokat is képes boldoggá tenni.

Szarka Klára

Körvadászat, 30x40 cm olaj, vászon

A Toyota Land Cruiser terepjárós berkekben *Apatinás márkanév. Terepjáró képessége és megbízhatósága miatt gyakran „a világ legjobb terepjárója” címmel illetik. Mi tagadás, nem járunk messze az igazságtól, hisz immár több mint 50 év tapasztalata áll mögötte, mellyel egyedülálló a terepjárók között. No de lássuk a lényegét!*

Fél évszázad tapasztalata

Kasza László

A jelenlegi modellt két éve mutatták be, most mégis apró módosításokat hajtottak végre rajta, amelyek elsősorban a technikát érintették. Háromliteres, négyhengeres, közös nyomócsöves dízelmotorjának teljesítményét 163 LE-ről 166-ra, forgatónyomatékát 343 Nm-ről 400-ra emelték. Az erőátviteli egységeknél az ötfokozatú kézi váltót hatfokozatúra, a négyes automatát ötfokozatúra cserélték. A négyliteres V6-os benzines erőforrást változatlanul hagyták, csakúgy, mint a hajtáslánc többi részegységét. A japán mérnökök továbbra is ragaszkodtak a masszívuságért és elnyúlhatatlanságért felelős létraalváshoz és az ehhez kapcsolódó merev hátsó tengelyhez. Döntésük ennyi évi tapasztalattal a hátuk mögött, azt hiszem, megkérdőjelezhetetlen.

A merev hátsó tengely azonban szin szabályozott légrugókon nyugszik, így a Land Cruiser egyenfutása és rúgózási komfortja figyelemre méltó. A négykerék-hajtás természetesen állandó, és a zárható központi Torsén differenciálmű 60%-ban a hátsó, 40%-ban az első kerekekhez irányítja a nyomatékot. Azonban ez az arány a tapadás függvényében 53/47 és 29/71% között változhat. Az erő ilyen eloszlása enyhén túlkormányozottá teszi az autót (többet fordul, mint amennyit kormányozunk). Eredmény: a bátrabbak akár erőből is fárolhatnak vele. Azért csak enyhén, mert a menetstabilizáló rendszer elektronikája (VSC) és az aktív hajtáskontroll (TLC) a kellő pillanatban finoman beavatkoznak. A hárombetűs rövidítések dzsungeléből nem felejtették ki a lejtmeneti vezérlést sem (DAC), amely – szükség szerint fékezve az egyes kerekeket – nem engedi felgyorsulni az autót, így óvatosan, lépésben haladhatunk a legmeredekebb lejtőn is. A hegymeneti vezérlés (HAC) szintén a biztos előrejutást könnyíti a zárható hátsó és első differenciálmű segítségével. Így a Land Cruiser azon kevés terepjárók közé tartozik, melyeknél mindhárom differenciálmű zárható.

Az autó kapaszkodóképessége 42 fok, azaz közel 100% (100%-os emelkedő egyenlő 45 fokkal). A kellőképpen hosszú rugóutakról egy ilyen terepjáró esetében beszélni sem érdemes, hisz ez a terepező képesség egyik fontos feltétele, és a Land Cruiser iskolapéldája ennek.

Ha nem hinnénk el a gyár által megadott 700 mm-es gázlómélységet, terepen könnyen meggyőződhetünk ennek igazáról. Azonban ne feledjük, hogy a Land Cruisernek nemcsak nomád körülmények között kell megfelelnie, sőt egy 15-17 millió forintos autóval elsősorban aszfalton közlekednek. Talán ennek is köszönhető, hogy ez a Toyota változó át-tételű fogasléces kormánygépet kapott. Ez egyszerűen annyit jelent, hogy minél gyorsabban megyünk, annál kisebb kormánymozdulatok is elegendőek ugyanazon kerékelforduláshoz, így gyors autópálya-tempónál javul a manőverező képesség, illetve az úttartás.

Az utastér kényelme megfelel az árkategória elvárásainak, minősége pedig hozza a rendkívül magas Toyota színvonalat. A Land Cruiser kétféle motorral kapható: a 3 literes négyhengeres dízelt fagyban is csak pár másodpercig kell izzítani, hidegen hangos (de ez a dízelek alaptulajdonsága), de bemelegedve már csak halk moraj szűrődik az utastérbe. Ereje akár a hatfokozatú kézi, akár az ötfokozatú automatán keresztül meggyőző, nyomatékleadása egyenletes. Az automata finoman, szinte észrevétlenül dol-

Főbb technikai adatok

Motor	2982 cm ³ dízel	3956 cm ³ benzin
Teljesítmény	122 kW (166 LE) (3400/min)	183 kW (249 LE) (5200/min)
Max. nyomaték	400 Nm 1600–3200/min	380 Nm 3800/min
Hossz x szél. x magasság	4810x1790x1850 mm	4715x1875x1855 mm
Üres tömeg	2015 kg	1935 kg
Végsebesség	165 km/h	175 km/h
Átlagos fogyasztás	9,5 l	13,5 l
Csomagtér	620 l	1850 l
Tereptulajdonságok		
• min. hasmagasság:		215 mm
• első terepszög:		32 fok
• hátsó terepszög:		27 fok
• középső terepszög:		20 fok
• gázlómélység:		700 mm
• kapaszkodóképesség:		42 fok

gozik. A 4 literes V6-os benzines igazi mestermű. Ereje, nyomatéka lenyűgöző, a villanymotor könnyedségével pörög fel, miközben hangja alig hallható. Természetesen fogyasztása miatt az eladások jóval kisebb hányadában képviselteti magát a dízeles testvérével szemben. A benzines erőforrás csak automata váltóval párosítható, és a terepváltó mindkét erőátviteli egységhez alaptartozék. A Toyota Land Cruiser rendelhető két oldalról lehajtható harmadik üléssorral is, amely azonban csak gyerekeknek nyújt megfelelő kényelmet, és minimálisra, 192 literesre szűkíti az amúgy rendkívül nagy, 620 literes csomagteret.

Összefoglalva a Toyota Land Cruiser a vadászok számára ideális választás lehet. Ha a pénztárca is megengedi, nem fogunk csalódnani benne sem terepen, sem pedig országúton.

Fotósuli

A fény kérdése

Takács Szabolcs

A természetben fő fényforrásunk legtöbb esetben a Nap, így a megvilágítás iránya is értelemszerűen adott. Árnyékos helyeken azonban már szórt (visszavert) fényről beszélhetünk. A fényképezés során a fény négy fő irányát, valamint ezek kombinációit szokás megkülönböztetni. E szerint a legszokványosabb a közvetlen (direkt) megvilágítás, amikor a témát megvilágító fénysugarak a fényképezőgép irányából érkeznek (lásd beépített vaku). E megvilágítási mód legtöbbször sablonos, unalmas képeket eredményez, de kétségtelenül gyorsan és egyszerűen használható. A felülről érkező fény már érdekesebb, hiszen az árnyékokat szokatlan formákba tereli, ezáltal izgalmasabbá teheti felvételünket. Az oldalról érkező megvilágítás a téma egy részének kiemelésére szolgál, a drámaiság egyik alappillére. A szemből érkező ellenfény jól használható a formák, alakok, sziluettek kiemelésére. Ilyenkor a színek kevésbé dominálnak.

Az erősség

A fény intenzitása (erőssége) különféle lehet. Akár napszakonként is eltérő, ha csak a természetes fényforrásokat vesszük alapul. De egészen más intenzitása van egy izzónak vagy egy gyertyának. Még izzó és izzó között is van különbség. A 100 W-os fényét sokkal erősebbnek látjuk, mint a 40 W-osét.

A fény színe

Nemcsak a fény intenzitása lehet eltérő. Ismert tény, hogy a Nap színe kora hajnalban vörös, majd az idő előrehaladtával egyre világosodva fehérré változik, illetve estére ismét vörös lesz. De a színek ilyenfajta eltolódását a mesterséges fényforrások esetében is megfigyelhetjük. Gondoljunk csak az új autómokkerek xenon lámpáira, amelyek sokkal erősebb és kékesebb színnel világítanak, míg a hagyományos lámpák fénye inkább sárgás színű. S hogy az eltérések mértékét meg is tudjuk határozni, az adott fényforrás színösszetételének jellemzésére bevezették a színhőmérséklet fogalmát, egysége a kelvin (K). A Nap fényének színhőmérséklet értéke 5500 K, míg a normál izzó esetében ez 3200 K körül van. S hogy miért fontos ez?

Előző számunkban a nézőpont kérdéseit feszegettük. Képünk kompozíciója szempontjából ez kétségtelenül fontos, de egy jó képhez önmagában nem elegendő adalék. Oda kell figyelni a fényviszonyokra is, hiszen döntően befolyásolhatják az elkészült kép hangulatát: alátámaszthatja, vagy épp ellenkezőleg, gyengítheti annak mondanivalóját. Első hallásra persze joggal gondolhatnánk, vajon miért kell ezt ilyen mélységekben ismerni? A fény az fény, nincs különbség! Pedig van, és főleg igaz ez a fotográfia területén. Vegyük sorra ezeket!

A fotográfiában a fényforrás, legyen szó természetesről vagy mesterségesről, a fényképezni kívánt tárgyat megvilágítva alakítja ki annak az exponált képen rögzített színét. Ha a fényforrás sárgás színű (műfény), a tárgy is sárgás elszíneződést kap. Ez az esetek többségében nem jelent hátrányt, de ha például első térben, mesterséges fények mellett napfényfilmre (5500 K) fotózzunk, és erre nem készültünk fel, a képek sárgák lesznek, ami sok bosszúságot okozhat. Ugyanezt tapasztalhatjuk, ha korai vagy késői napállás mellett kattintunk el gépünket. A színegyensúly természetesen a másik irányba is eltolódhat, ha például vakuval fotózzunk. Ilyenkor a vaku „kemény”

Hátulról megvilágított téma. Csak a sziluett látható, a színek alig, mégis egyértelműen felismerhető a kaktusz.

fénye kékes elszíneződést okoz a felvételen.

Szeretném azonban felhívni a figyelmet arra, hogy ezek nem feltétlenül hibák. A reggeli sárgás elszíneződésű tájkép meleg hangulatot áraszthat, a kép előnyére is válhat. Ugyanakkor ismerni kell a jelenséget, hogy ha szükséges, változtatni tudjunk rajta.

A filmes rendszerek esetében két lehetőségünk van: napfényre vagy műfényre érzékenyített filmet fűzünk a gépbe. Mindkettő kiválóan használható, de nem árt tudni, hogy a napfényfilm műfény mellett sárgás, míg a műfényfilm napfénynél kékes tónusokat okoz. A korrekcióhoz, a szín helyes beállításához különféle színhőmérséklet-módosító szűrők állnak rendelkezésre. A kék szűrő pl. kijavítja a sárgás elszíneződést. A digitális gépek esetében kicsit jobb a helyzet. Ott ugyanis a gépek többségénél legalább 6-8 beállítás közül válogathatunk, akár minden egyes felvételnél mást és mást választhatunk. Ezt a digitális gépeknél a fehérégyensúly beállításával érhetjük el. Választhatunk napos, felhős vagy fénycsővel megvilágított témát, a gép – több-kevesebb sikerrel – elvégzi a szükséges színkorrekciókat.

Összefoglalva, a fényképezés so-

Napfényre kalibrált film vagy digitális gép esetében a helytelen fehérégyensúly-beállítás okozza a belső térben készített felvételen jól látható sárgás elszíneződést.

Műfényre érzékenyített film vagy digitális gép esetében a helyes fehérégyensúly-beállítás korigálja a műfény okozta sárgás elszíneződést.

(a szerző felvételei)

A mesterséges fények sárgás színűre festik az egyébként igen szürke hidat.

rán nem hagyhatjuk figyelmen kívül a fény jellemzőit. A fény iránya, erőssége és színe külön-külön és variációjukban is nagy mértékben képesek befolyásolni a végeredményt. Használjuk okosan és hasznunkra ezeket.

Szemből, középről megvilágított tárgy.

A vakut a mennyezetre irányítva, onnan visszavert fényrel megvilágított tárgy.

Ajegesmedvék száma korábban veszedelmesen csökkent, ezért az érintett északi-sarkvidéki országok egyezményt kötöttek védelméről. Ennek köszönhetően ismét szaporodni kezdett, s vagy tíz éve a trófeavadászok számára újra vadászható, bár igen korlátozott mennyiségben. A churchil-i szeméttelen turkáló medvék egyikét meglőni

nem nehéz, de vadászias módon, kutyaszánnal űzve, kutyák által állóra csaholt medvét elejteni bizony embert próbáló feladat. Éppen ezért nagyon vágytam rá. Hosszas szervezést követően indulunk jegesmedvére vadászni László barátommal. Mindketten a Baffin-szigeten vadászunk, de egymástól vagy 800 km-re.

Nagy medve, kis medve

Halmágyi Takács István

A Baffin-szigetre már eljutni is kaland. Első állomásunk Torontó, ahol részt veszünk Ugray Tamás, a Kanadában élő híres magyar hegyivadász 60. születésnapjára rendezett partit, és jut idő a fegyverek felkészítésére is. Ugyanis a nagy hidegben a fegyverolaj megmerevedik (viszkózitása csökken), és a puska működésképtelenné, megbízhatatlanná válik. (Találkoztam ezzel a problémával a II. világháborúban az oroszokat lerohanó német hadsereg is. A precíz megmunkálású, ápolt Schmeisser géppisztolyok gyakorta beragadtak, míg a fegyverolajat sosem látott „davajgitárok” vígan kelepelték.) Ezért a fegyvert petróleumban fém tisztára kell mosni, majd grafitos-teflonos hidegtűrő kenőanyaggal biztosítani sűrűlódásmentességét. Ilyen kencét otthon nem kaptam, úgy látszik, a hazai sarkkutatók és jegesmedve vadászok nem biztosítanak kellő forgalmat. Így aztán a torontói szállodában sikálom és kenegetem a mordályt. Ha a kanadai tűzoltóság tudná, hogy papírpohárba töltött benzinben áztatom a zárvázat, valószínűleg Oszama bin Laden hívének vélnének, ezért állandóan kint lóg a kilincsen a „Ne zavarjanak” tábla. Így nincs takarítás, de tűzrendészeti ellenőrzés sem.

Harmadnap indulunk tovább. Egyre kisebb, egyre megviseltebb repülőgépeken utazunk. Utolsó előtti állomásunk Kimmirut. A repülőtéren vagy öt különböző plakát figyelmezteti a turistákat a jegesmedve veszélyességére. Leírják, milyen a támadó medve (nagy és fehér), és hosszasan részletezik az elővigyázatossági sza-

bályokat. Ezek szerint a legjobb otthon maradni, de ha valakit mégis idehozott a dacos kedve, maradjon a szállodában, ott nem érheti baj. Barátommal derülünk a falragaszokon, de aztán csak átsuhan rajtunk a futó gondolat: lehet, hogy a jegesmedve tényleg veszélyes állat. Később útjaink elválnak, az utolsó szakaszt már egyedül teszem meg.

Reggel vezetőmmel motoros szánnal indulunk expedíciónk többi tagja után, akik kutyaszánnal már napokkal előbb elindultak a vadászterületre. Jó 200 kilométert kell ma megtennünk. Aki moto-

(a szerző felvétele)

A jegesmedve a Föld egyik legnagyobb testű szárazföldi ragadozója, súlya elérheti a 900 kg-ot is. Testhossza 200-240 cm, tehát a két lábra ágaskodó medve magassága meghaladja a 3 métert! Élettartama 25-30 év. Csak a sarkvidéken él, a tengerparti részeken és a vándorló jégtáblákon. Alkalmanként 100 km-re is behatol a szárazföldre, de visszatér a tengerhez, ahol táplálékát találja. Innen származik inuit neve: nanook (ejtsd: nanuk), ami kóborlót jelent. Élelmét főleg fókák, rozmárok, tojások alkotják. Azon ritka vadak egyike, amelyek egyáltalán nem félnek az embertől, ugyanolyan zsákmányállatnak tekintik, mint a fókát.

Testszíne fehér, vajfehér. Kizárólag az orra fekete, ezért a vadászó medve mancsával takarja az orrát, hogy a zsákmánya nehezebben vegye észre. Szőre átengedi a nap melegét, bőre fekete, tehát elnyeli a meleget. Hőháztartása annyira jó, hogy a -30-40 fokos sarkvidéki nappali fagy nem okoz szá-

(Kovács Zsolt felvétele)

mára gondot. Ha meleg van, szívesen úszik a jégtáblák között, illetve hempereg a hóban, így hűti magát.

A magyar vadászoknak nem tipikus zsákmánya. Ismereteim szerint alig néhány magyar ejtett el jegesmedvét.

rozott már -20 fok hidegben, el tudja képzelni, nincs annyi ruha, amennyiben melege lehetne az embernek.

Késő délután érünk a táborba. Pontosabban a helyére, mert legelőször sátrat kell vernünk. Szállásunk ugyanis sátor, méghozzá házilag varrt, szimpla, hőszigetelés nélküli. Szerintem még az 1910-es aranyláz idejéből maradt meg. Nyáron sem szívesen aludnék benne a síófoki kempingben, nem hogy itt. Ráadásul megerősödik a szél, minden résen befúj a ruha alá, a könnyebb csomagokat felborítja, arébb fújja. Elkezdjük felverni a sátrat. Rudazata nincs (az még Jack Londonnál maradhatott), így két korhadt fenyőhusáng tartja. Mivel a hóba nehéz lenne cöveket verni, a szánokhoz kötözzük a sátorzsinegeket, ahova nem jut szán, jókora jégdarabokat hozunk. Végre áll a vászon műemlék. Melegnek nem nevezném, de legalább a szélről véd, csak a szakadéksoknál huzatos.

Vacsoránk hal, frissen vágott lékben szigonyozzák őket inuit (azaz eszkimó) társaim, azonnal ki is belezik, mielőtt keményre fagnának. Ők azon nyer-

sen eszik is. Én is nekilátok, mert attól tartok, ha sokat tanakodom, megeszik az egész vacsorát. A nyers hal nem is olyan rossz, de egy kis só elkelné rá. Mire jóllakom, nekilátok, és az én kedvemért meg is sütnék egyet.

Bár egész éjjel ég a benzingöz tűzhely, a kinti -30-40 fokos hideget csak -15 fokra tudja enyhíteni. Sapkás fejem hozzáfagy a ponyvához, nagy nehezen feszegetem csak le. Meg is fordulok, lábbal a ponyva felé fekszem inkább. Expedíciónk négytagú, három inuit és jómagam. Sajnos csak egyikük beszél angolul néhány szót, így csak a legszükségesebbeket tudjuk egymással megbeszélni. Puska mindhármójunknál van, hihetetlenül rozsdás, avitt jószágok. Kettő közülük 0.22 kaliberű leventepuska, a harmadik .243 Winchester. Ez utóbbit Magyarországon jó özező kalibernek tartják, de medvére kicsinyellem. Ezekkel főgnak majd biztosítani engem...

Reggel kutyaszánnal indulok tovább. Utunk a tenger befagyott felszínén vezet, méter vastag jégmező hátán. A dagály naponta kétszer emeli meg mintegy három métert e roppant jégtömeget, apálykor megint lesüllyed. Ezért a szigetek partjai mentén állandóan törik a jég, tonnás darabok hevernek egymáson.

A nap süt, az időjárás hideg, de kellemes. Bár -15 fokot mutat a hőmérő délben is, a kutyaszánon kellemes az utazás. Régebbi medvenyomokat látunk időnként, egyszer véres nyomok mutatják, a jegesmedve fókát zsákmányolt itt, de követésre méltó csapát ▶

(a szerző felvétele)

nem keresztelünk. Lékeket is látunk. Kerek kis lyukak, ezeken jönnek fel a fókák levegőzni. Az inuitok azt mondják, a fóka az orrával olvasztja keresztül a méteres jeget. Ha tényleg így van, ügyes kis állat. Később bocsos anyamedve nyomát látjuk, majd egy fiatal hímét. A jégmezőből kiálló sziklaszirtekre felkapaszkodva távcsővel is kutatjuk a medvéket, de hiába.

Estefelé egyre hidegebb lesz. Egy szabad vízfelületnél megállunk fókára vadászni, zsákmányunk lesz a szánhúzó kutyák vacsorája. Nem túl gyakori állat itt a fóka, jó másfél órába telik, mire hármat elejtünk. Hihetetlen teljesítményt nyújtanak a kutyák. Napi 40-60 kilométert húzzák a szánt, éjjel, -40 fokos hidegben a hóban alszanak, és mindezt napi 1-2 kg fagyott, nyers fókahúson vegetálva.

Reggelre mindig jókora rendtelenség van táborunkban. Az inuit ugyanis nem különösebben pedáns nép. Mikor felhagy valami eszköz használatával, csak azért nem dobja el, mert az farszót. Egyszerűen csak kiejti a kezéből. Az pedig ott hever, míg újra szükség nincs rá, ha csak be nem fújja a hó, mert akkor sosem lesz meg többé. Egyébként is furcsa nép az inuit. Másutt néhány nap közös vadászat után mindig sikerült legalább egy kis bajtársiasságot kiépítenem kísérőimmal, de legtöbbször nagyon jó kapcsolat alakult ki, még ha nem is beszéltek egymás nyelvét. De ezek az emberek mások. Megadnak mindent, ami jár, de nem akarnak cimborálni. Még

(magasles)

a segítségnek sem örülnek, inkább csinálják maguk, egyedül.

A következő napok hasonlóan telnek. Remekül érzem magam, de kezdek aggódni, mikor lövök végre medvét. Végre a negyedik nap inuit kísérem messzelátójával a távolban medvét fedez fel. Arra fordítjuk a kutyákat, gyerünk! Minden sziklánál megállunk távcsővezni, korrigálni az irányt. Elérjük a medve nyomát, tegnapi fókaszákmányolásának helyét is elhagyjuk. Hatalmasnak tűnik a csapa. A mackó lábai jókora levestányérnyi nyomokat hagynak a hóban. „Nagy medve” – bíztat az angolul is gagyogó inuk.

A következő szigetecske sziklájáról aztán inuit kísérem nem is egy, de mindjárt négy jegesmedvét lát. Én csak nehezen ismerem fel a jó két kilométerre, egy másik sziget partjainál, az összetört jégtömbök hasadékaiban fókák után kutató medvéket. Indulnék azonnal, de vezetőm leint. (Szó szerint int, mert beszélni angol nyelvtudása híján nem nagyon tudunk.) Négy medve sok, ha rájuk megyünk, megtámadhatnak. Márpedig engedélyünk csak egy medvére szól. Igaz, életveszély esetén önvédelemből lehet engedély nélkül is löni, de ilyen helyzetet nem lehet kiprovokálni. Meg kell várni, amíg különválnak.

Ülünk a sziklán, távcsővezzük a medvéket és várunk. Az idő egyre rosszabbra fordul. Erősödik a szél, köd ereszkedik le, és rákezd a hóesés. A medvék hol eltűnnek a ködben, hol újra előbukkannak. Várunk és fázunk. Kísérem közben azaz lelkesít, hogy az egyik nanuk hatalmas jószág. Azt kellene elejteni.

Végre, vagy három órányi fagyoskodás után az egyik medve elválik társaitól, és a mi szigetünk felé indul. Méghozzá pont a „nagy medve”, lelkesít kísérem. Sőt, óriási. Próbálok hitetlenkedve hallgatni lelkesedését, de azért egyre jobban reménykedem, hogy kapitális medvét ejthetek el. És az állat egyre közelebb jön. Már szabad szemmel is egyre jobban látni. Tényleg hatalmas jószág! Egyszerre lép jobb oldali első-hátsó, majd bal oldali első-hátsó lábával, ettől furcsán imbolygónak hat járása. És pont felénk tart. Fényképezőgépből már kifogyott a film, annyit fényképeztem. És egyre csak jön. Már 200 méterre sincs. A célkereszt biztosan ül a lapockáján, de az inuit vezető nem enged löni. Hiába, az ő puskáinak ez nagyon nagy távolság. És a medve egyre csak közeledik, közeledik, majd eltűnik a szigetecske partjainál felhalmozódott, hatalmas jégtömbök mögött. Nem látom!

A vezető elindul balra a jégtorlasz tetején, szerin-

te erre tarthat a mackó is. Követem. Már legalább háromszáz méternyit haladtunk, mire olyan részhez érünk, ahonnan le lehet látni a jégtömbök tövébe. És a medve nincs ott! A másik irányba ment!

Futás az ellenkező irányba. Tényleg futok, most kamatoznak az elindulás előtti futóedzések. Az inuit messze lemarad mögöttem, fókakörből házilag tákolt bocskorában nehezebben halad, és jóval idősebb is nálam. Megállok, hátranézek. Vezetőm hátulról mutatog, hogy másszak le a jégtömbökön a befagyott tengerfelszínre. Elindulok. A jégtömbök sikosak, a kezemben tartott puska miatt kapaszkodni sem tudok igazán. Megcsúszom, térdre esem. Ekkor valahol a közelemben megmozdul az egyik sok tonnás jégtömb. Talán a medve súlya alatt? Aztán hallom, ahogy körme megcsúszik a jégen, mint kréta a táblán. Ez nagyon közel lehet... Hirtelen előbukkan. Nem az imént látott óriás, de kifejlett példány. Már régóta a jégfal aljában vadászhat, de eddig a jégdarabok takarásában nem vettük észre. Most pedig a legrosszabbkor botlunk egymásba. Olyan 5-8 méterre lehet tőlem, felfelé kapaszkodik a jégtömbökön, tehát felém tart. Nem tudom, támad-e, de nem is akarom megvárni. Gondolkodás nélkül emelem a puskát. A céltávcső használhatatlan, túl közel van a vad. A cső mellett végignézve célzok, úgy tüzelek. A lövés hátracsúszik. A medve felhemperedik, szájával odakap a becsapódás helyéhez. Ezalatt lehetőségem van pontosabban célózva löni. Elterül.

Ez volt az önvédelem, most jöhet a vadászat! Kapkodva, gémberegett ujjakkal nyomkodok két töltényt a tárba, hiszen talán még elcsíphetem a nagy medvét. Ekkor ér oda kísérem. Mikor rájön, hogy mennék a másik mackó után, megfogja puskámat. „Egy licenc, egy medve, vadászat vége!” – magyarázza töredékes angoltudásával. Hiába érvelek, hogy ez önvédelem volt, hogy erre nem vonatkozik a licenc, hogy az ő utasítására indultam lefelé a jégtorlaszon, semmi sem hatja meg. Aztán még egyszer megpillantom a kapitális jegesmedvét. Már majd egy kilométerre jár, komótos, himbálódzó járásával. Szemmel láthatóan nem ijedt meg a lövésektől. És valóban, bántatlanul távozhat.

Ezek után kissé keserű szájjal nézegetem az elejtett példányt. Gyenge közepes, de legalább vadászias körülmények között esett – vigasztalgot magam. Közben tudom, hogy a kapitális óriásmedve, a jégmezők gigásza más vadászra vár, én már sosem lehetek olyat.

(a szerző felvétele)

Szeretem a márványt, noha olykor talán taszít is kissé. Mégis csodálatos, nemes kőzet. Hűvös, titokzatos, kezdetben formátlan szépség, amelyből Leonardo da Vinci, Michelangelo és mások annyi örökbecsű szobrot formáltak, művészetükkel gazdagítva civilizációnkat, az európai kultúrát. S persze kereszttek, síremlékek beláthatatlan sora is ebből készült, amelyek makacsul figyelmeztetnek bennünket az elmúlásra, s némelyeket, a hívő keresztényeket, a feltámadásra úgyszintén. Memento mori! Sok helyen látunk, érintünk márványt, vagy valamilyen olcsóbb utánzatát. Még a vadászfegyvereknél is találkozhatunk vele!

A márványozás művészete

No nem az igazi, eredeti kőzettel, hanem annak csak mintáit, olykor színeit utánzó felülettel, amit magyarul egyszerűen, de találóan márványozásnak nevezünk. Mindig mosolyogva forgatom a magyar szakkönyvek zömét, lám mily nemes egyszerűséggel siklanak el e furcsa felületkezelés mellett! Egyikben sem szerepel róla semmi. Alighanem azért nem, mert receptje szigorúan titkos. Sokáig magam sem tudtam hová tenni, megfejteni a rejtélyt. Mennyivel egyszerűbb információhoz jutni a fegyverek barnítását illetően, ami tudvalévőleg voltaképpen a csövek, egyéb alkatrészek kék bevonatára utal. Hiszen – ha eltekintünk a rozsdamentes, műanyag agyazású „esőpuskától” – bizony nem tanácsos az acélt szürkésfehéren hagyni. Részben, mert a vad hihetetlenül hamar „kiszúrja” – ezt tapasztaltam, például alig egy hete Gemencen, ahol hajtásban a svéd szomszéd markolta Sako ezüstsínű csövének villanásától sűrűbe ugrott a dísznő –, másrészt pedig a rozsdásodástól óv a vasoxid réteg. S talán ez a fontosabb feladata.

A márványozás olcsó puskán ritkán látható. Ha mégis, akkor alig ér valamit. Maximum két szint mutat – szürkét és barnát – s némi túlzással, elég kétszer

erősen ránézünk, hogy lekopjon róla. Ezt a felületkezelést, ami keményítést is jelent, elsősorban márkás vadászfegyvereknél alkalmazzák. Természetesen nem minden vas vagy acél alkatrészt vonnak be vele, hanem csupán a zártestet, sátorvasat szokták, sörétselnél, golyósoknál egyaránt. Utóbbiaknál olykor a zárdugattyú végződését úgyszintén. Mindez a mélykékre barnított csövekkel együtt rendkívül harmonikus kompozíciót alkot, mindennemű vésés nélkül is.

AZ ALLT OM JAKT OCH VAPEN – magyarul: Minden a vadásatról és a fegyverekről – című svéd lap 1995. októberi számában foglalkozott ezzel az érdekes eljárással. Christer Kindahl megállapításai szolgáltak vezérfonalul a cikkhez. A lelkes újságíró a Värmland megyei Munkforsban látogatta meg a márványozás északi nagymesterét, Jan-Erik Johanssont, aki a neves, de irigy cégektől nem jutott információkhoz, ezért tizenöt éven (!) keresztül kísérletezett, rengeteg leselejtett puskalkatrész elrontása árán jutva el a tudáshoz. Véleménye szerint csakis szénacélt lehet márványozni, de előre azoknál sem lehet pontosan tudni, milyen színhatást, árnyalatokat érünk el, amennyiben nem vagyunk tisztában az ötvözetek összetevőivel.

Mindenekelőtt le kell tisztítani, majd felpolírozni az alkatrészeket. Egyetlen ujjlenyomat sem maradhat rajtuk. Makulátlanul tisztának kell lenniük. Aztán izzó széndarabokkal közösen egy fém edénybe zárja mindezeket, s azokkal együtt pontosan 850 °C-ra melegíti fel. Lényeges, hogy mindehhez sok szén használjon. Átlagos sörétes zártestnek, nyitó kulcsnak, sátorvasnak kb. 2-2,2 órára van szükség a keményedéshez, szépre színeződéshez, míg egy drillingnek kb. 20 perccel többre. Az is nagyon fontos, hogy nem szabad az edényt túl gyorsan felmelegíteni, mert akkor a különböző részek más-más szilárdságúvá lesznek. Ezek után rendkívül gyorsan mindenestől hideg vízbe önti a darabokat. (Más források olajat adnak meg.) A levegőben lévő oxigén nem hatolhat a szénen keresztül a fémhez. Majd szappanos, langyos vízben alaposan megmossa az alkatrészeket és a szárítást következik. Aztán olajfürdő, később megint vízben áztatás, mosás. S mikor újra száraz lesz a felületük, akkor matt lakkal fényezi a külsejüket. Ő szürke-kék-aranyárga árnyalatokat tud elérni. De ha például megnézünk egy régi, patinás német Sauer & Sohn drillinget vagy Huskqvarna sörétest, akkor gyönyörű zöld szín is kapcsolódik a fentiekhez. Ez alighanem részben az alkatrész ötvözetétől

függ, másrészt pedig a széntől, amelyet bőrből állítanak elő.

Talán nem legenda, hogy az utóbb említett puszkák azért váltak szemképrázhatóan gyönyörűvé, mert cégük olyan izzadság fürdette, kimustrált katonai bakancsokat használt fel a célra, szenesített el, amelyeket króm alkalmasításával cserettek ki

annak idején. Többek szerint ez is hozzájárult a sejtelenen mélyzöld szín eléréséhez.

Mindenesetre a márványozás pontos receptjét ma mindenhol féltékenyen őrzik, bár a fent említett alapok kétségkívül azonosak mindenhol, akár a Winchester, akár a Steyr gyárban, vagy másutt. Van, akinek nagyon tetszenek az ilyen fegyverek, van, akinek egyáltalán nem. No de maga a márvány kőzet sem számít mindenki kedvencének. Miért lenne hát az a hasonló „erezésű”, immár klasszikus felületkezelés?

K. L.

SÓLYOM
**VADÁSZFEGYVER-
JAVÍTÓ BT.**

Vadászfegyverek szakszerű javítása, teljes felújítása, agyazás, távcső- és lámpaszerezés.

**Bizományosi
vadászfegyverek árusítása**

1031 Budapest, Keve u. 45/C
(a Római Strandfürdő mögött)
Tel.: 242-2104

Tisztelt vadászok, erdészek!

A Kos Kalapház mint mindig, fejleszti termékeit, hogy a cég kalapjai a vadászat és erdészeti munka viszontagságos körülményei között is a lehető legtöbbet nyújtsák.

A mindenki számára jól ismert Ballistol terméket továbbfejlesztve az F.W. Klever céggel, olyan eljárást és impregnáló anyagot készítettünk, amellyel a gyapjúkalap megőrizte légáteresztő képességét, a gyapjúsálak rugalmasságát és a termék teljesen vízlepergetővé vált.

Közösen megalkottuk egy tradicionális, nélkülözhetetlen vadászkelék XXI. századi formáját. A még jobb használhatóság érdekében a díszítés átfordítható narancs színű hajtószalagot kapott, a vadász és hajtó biztonsága érdekében. Cégünk magyar terméket gyárt, magyar vadászoknak, így új modellünket is PILIS szignál névre kereszteltük.

A termék már megvásárolható a vadászboltokban.

Késismeret

A penge végén elhelyezkedő csúcs a kés hegye. A kifejezést kettős értelemben is használjuk. Egyrészt egy megfoghatatlanul apró pont a penge végén; másrészt a pengének az a szakasza, ahol a vágóél és a kés foka ékként összefut, s amely az előbb említett pont és a penge szélessége, illetve vastagsága közt biztosítja az átmenetet.

A hegy behatolása során tompa részével feszíti, éles felületével vágja az anyagot. A kés hegye tompa fokával az anyagnak támaszkodik, miközben az él irányába vág. Tehát szúrás során az egyélű kések legtöbbjének hegye enyhén az él irányába mutató parabola pályán mozog előre.

A hegy alakja jelentős mértékben befolyásolja a kés erejét, képességeit. A legtöbb típust sokirányú köszörüléssel alakítják ki. A pengére oldalról nézve ezt a fok lefelé törése és a hegy csúcsa alatti élszakasz felívelése mutatja.

A második, szélesebb értelemben vett fogalmi megközelítés teszi lehetővé, hogy kategorizáljuk az egyes típusokat.

Tőr vagy kés?

A törhegy szinte a markolattól a penge végéig háromszögyszerűen, folyamatosan keskenyedik. Ezért helytelen a magyar szóhasználat, mely szinonimaként kezeli a tőr és a kés kifejezést. E típushoz általában kétélű gyémánt, háromszög vagy lencse keresztmetszetű erőteljes gerinccel rendelkező penge társul. Habár nem ez a leghatékonyabban szűrő típus, mégis már kis erővel könnyedén átúti a célokat, mivel a rendkívül keskeny penge dőfésének ereje szinte egyetlen, túszerű pontba koncentrálódik, energiáját alig kell a bemeneti nyílás szétfeszítésére fecsérelni. Hátránya, hogy a vékonyodó penge szükségszerűen könnyen sérül. Geometriája miatt általában nem lehet hegyes szögben élet köszörülni rá, metsző képessége korlátozott, s így a legtöbb esetben alkalmatlan vadász feladatokra. Mivel éle ív nélküli, vágni nem vagy alig lehet vele. Egyélű változatai jól metszenek, de rosszul váganak. Vágásnál előre-hátra mozogva halad a penge (pl. kenyérszeletelés), metszésnél

az él irányába egyenesen mozog (pl. borotválás).

Általában kétélű lencse, háromszög vagy gyémánt keresztmetszetű késeken található a lándzsahegy. Kétélű változata az egyik leghatékonyabban szűrő típus: a behatoló hegy mindkét oldalán borotvaélés élek vágják a penge előtt az anyagot. E típus érzékeny. Azonban a V keresztmetszetű már a feszítő hatásokat is jól bírja. A törhegytől az különbözteti meg, hogy a lényegesen szélesebb (viszont általában vékonyabb) penge élei párhuzamosan indulnak a markolattól, majd két határozott, tökéletesen szimmetrikus félkörívvel futnak csúcsba. Jó vágó- és metszőképességgel rendelkezik, mivel a törőknél jóval szélesebb pengéje hosszan, hegyes szögben élesre köszörülhető.

A letörő hegy – a bowie kések tipikus eleme – talán napjaink legnépszerűbb típusa. Lényege a pengéhat alatt lévő hegy, a felívelő vágóvonal felett homorú vagy egyenes fok. Az egyenes fok munkavégzésre, a homorú harci késekre való. Ha csúcsát jól, a fok

TENGERDI VADÁSZATSZERVEZŐ IRODA

H- 8647 BALATONMÁRIAFÜRDŐ, VILMA U. 9.
TEL: 30/ 9398 - 207 : FAX: 85/ 376 - 810

Web: www.tengerdi.hu; E-mail: info@tengerdi.hu

FEHOVA AJÁNLAT:

Dél-Afrika: 9 nap, 6 vad	1499 €-től
Namibia: 7 nap, 5 vad	2275 €-től
Kamcsatka: 7 nap, 1 jávorbika	5899 €-től
Kirgizisztán: 5 vadásznapi, kőszáli bak	3100 €-től

KÍSÉRT VADÁSZATOK 2005-BEN:

dél-afrikai antilopszafari - tavasszal
orosz siketfajd- nyírfajdvadászat dürgésben - áprilisban
tanzániai bivalyszafari - szeptemberben
törökországi vaddisznóvadászat - októberben
ázsiai markhorvadászat - decemberben

Várjuk a FEHOVA kiállításon cégünk
török, orosz, kazah, tanzániai,
dél-afrikai, namíbiai partnereivel!

közeliében, a penge szélességének egyharmadánál helyezik el, ugyanolyan jól szúr és vág.

A domború hegy jellemzője, hogy a fok domború ívben vezet a hegyhez. Szinte soha nincs fokéle. Ezért legtöbb változata kevésbé alkalmas szúrásra. A hegy alatt található ívelt rész határozottan törne előre az anyagban, azonban a domború fok tompa fala fékezi a haladást, s egyben lefelé kényszeríti a hegyet. Kiválóan alkalmas viszont mindenfajta tábori munka biztonságos elvégzésére. A vastag, ívelt, széles fokában több acél van, mint az előzőleg bemutatott típusokban. Emiatt jobban bírja az oldalirányú terhelést.

Az egyik legrégebbi forma az ívelt hegy. Kifejezetten munkakések sajátja, hogy a vágóél gyönyörű, hosszú, lágy ívben fut fel a kés egyenes hátához. Ennek a típusnak nincs igazi foka. Ma elsősorban a puukkokra jellemző. Szúróképessége jelentős mértékben azon múlik, hogy milyen szögben fut fel az él alsó íve a fokhoz. Ha ez hosszan ívelt, szinte törserű hatása van. Vágóképessége egészen kiváló, s nagyon jól szúr. Kiválóan lehet vele dolgozni.

Élesben

A penge oldalát alkotó síkfelületek valamilyen szögben összezárulnak. Ez az él, melynek feladata, hogy a vágás, metszés során megbontsa a céltárgy anyagának felületét, majd rést vágva és szétfeszítve bevezesse a pengét az anyag mélységébe. A legtöbbnek két részből álló összetett éle van. Az egyik rész a vágóél, mely a vágóvonalból és a vágóél szalagjából áll, a másik elem a bevezető él.

Az anyaggal leghamarabb érintkező rész az úgynevezett vágóél, amely a két élszalag találkozásánál lévő élvonallal közvetlenül átadja a kéz energiáját, megbontja a vágni kívánt anyag felületét, s megkezdí szétválasztását. A pengének ezt a részét szoktuk élezni.

Ne feledjük, hogy a vágóél köszörülése szükségszerűen mindig tompább szögű a bevezető élénél. Vagyis amikor egy kés élességét kívánjuk megítélni, elsősorban a vágóél szögét kell figyelembe venni.

A vágóél szalagját (a felületeket, melyeket a vágóél két oldalának köszörülése ad) sík vagy lekerekített palástartal készíthetjük. Az előbbi keresztmetszete V, míg az utóbbi két egybefutó konvex vonallal határolt, keresztmetszete hasonló az almamag csúcsához.

A vágóél szalagjának oldalai egy vonalban, a vágóvonalban záródnak össze. Ez a vonal érintkezik először a megmunkált anyaggal. A kés behatoló képességében elsőként ez, majd a két élszalag játszik szerepet. Oldalról pillantva a kése, jól látható, hogy szinte mindig íve is van a vágóvonal egyes szakaszai-

nak. A legtöbb késen ez a hegynél kezdődik.

A vágóvonal csak az élszalaggal együtt vizsgálható. Felülete kialakításánál három módszert alkalmaznak. Az egyik a teljes él, amely tükörfényesre fent élszalagok találkozásával létrejött sima felület. Kiváló metsző tulajdonságai vannak. A gyakorlat azt mutatja, hogy a nagyon simára fent kés metszi a szőrt, de nem vágja el a paradicsomot, megcsúszik a héján. Keményebb felületeket megbontani ugyanis elsősorban fűrészszerűen fogazott pengével lehet.

Kések és fogak

Bár késeken általában nem alkalmaznak klasszikus fűrészélt, egyes példányokon azonban található fogazott rész. A késeken alkalmazott fűrészek a legtöbbször tarajos fogazásúak. E tarajok vágófelületének is élesnek kell lennie. A fa állagától függően 60-75 fokos él az ideális. Az előbbi a száraz, az utóbbi élő fához a legalkalmasabb. A taraj csúcán lévő szögnek 40 fok vált be a legjobban. A munkaképes fűrészeknek közös jellemzője, hogy a fogazat vonalának oldalirányú kiterjedése van. A késeken szinte mindig dupla, egymástól kissé eltolt, párhuzamos fűrészfogsorokat alkalmaznak. Igényesebb késen található fűrészknél nem hajtják ki a fogakat kétoldalra, hanem a gyártás során vastagabb alapanyagból indulnak ki, és a fogazattól a hátig a pengét fokozatosan összehúzzák.

Speciális vágóvonalfajta a közel húsz éve kifejlesztett csipkefogazás. A csipkefogazású penge jól felismerhető, mivel az élen sajátos hullámos vonalat képező homorú, domború, borotvaéles, mély bemarások vannak. Az eredeti Spyderco változaton keskenyebb homorulatok után szélesebbek következnek váltakozva a pengén. Találkozásuknál általában ragadozófogyszerű hegyek találhatók. A fogak, ívek egyik oldala élezve van, hogy folyamatosan vágjon.

A csipkeél vágása agresszívabb, hatékonyabb a teljes élénél. Ennek több oka van. A fogak között lévő hajlított élek együtt 14%-kal hosszabb felületet alkotnak, mint a teljes penge. A csipkeél tehát valójában hosszabb, mint az egyenes él ugyanabban a pengehosszúságban. Ez növeli a metszés útját.

A vágási erő a hegyeken koncentrálódik, s így sokkal jobb áthatolást ad, mint az egyvonalú él. Szinte bármilyen anyagon könnyedén áthatol. A kifejtett erő jobban eloszlik az íveken vágás közben, ez hatékonyan bontja meg az anyag felületét. Sajátos tulajdonsága, hogy több anyagot lehet vele megdolgozni, mielőtt a csipkézett él eltompulna. Metszésre azonban alkalmatlan.

A probléma megoldására fejlesztették ki a mikroszipkézést, mely alig látható, kicsi, durva fogacsakból áll. Az így élezett penge egyesíti magában az egyenes él borotva jellegű tiszta vágási felületének, mély behatolásának és a fűrész felület anyagfelületet megbontó tépéseinek előnyeit. Egy gond van vele, hamar elkopik.

A vágóél fölötti szögben köszörült élszakasz a bevezetőél, melynek legfontosabb feladata, hogy szétválassza a vágott anyagot, és teljes vastagságban bevezesse a pengét. Meghatározó szerepe van a penge irányításában, torziós hatásokkal szembeni ellenállásában.

A leggyakoribb élezési mód az úgynevezett összetett él. Az ilyen pengének bevezetőéle és az előbbivel szöveget bezáró, határozott vonallal elkülönült vágóélszalagja van. Leggyakrabban látható típus a szabványköszörülés. Készítésénél a téglalap keresztmetszetű pengét, a bevezetőélt létrehozva, a hát alatt valahol kétoldalról leköszörülnek. Nagyon jól elviselik az oldalirányú terhelést. Hátrányuk, hogy a vágóéllal való gyors felületmegbontás után, a viszonylag rövid szakaszon megvastagodó bevezetőél miatt lassan és nagy erőt felemészthetnek be az anyag mélységébe.

Az egyik leghatékonyabb élstruktúrát a V keresztmetszetű köszörüléssel készült bevezetőél adja. Közvetlenül a háttól lefelé a vágóélig, mindkét oldalon egyenletesen vékonyított, síklapokkal határolt felület jellemzi. Így nagyobb tömegű, erősebb pengék is készíthetők, miközben faragó-vágó képességük is kimagaslóan jó marad.

Elsősorban vadászkéseken látható a homorú köszörülés. Jellemzője, hogy a penge gerince alatt, mindkét oldalon homorú, borotvákra emlékeztető beköszörülés található. Az ily módon élezett pengék bevezetőéle vékony, de még elég erős. A vékony vállú

vágóél feletti bevezetőél a konkáv felületű palástok mentén lassan vastagodik, ezért kitűnő a bevezetőél behatolást segítő képessége. Oldalirányú és torziós hatásokkal szembeni ellenállása

viszonylag gyengébb.

Az egységes élű késeken nem különül el a vágó- és bevezetőél. Ennek köszönhetően a kés legélesebb része közvetlenül a vágóvonal fölött helyezkedhet el. Ennek szerepe a vágásban, metszésben, a kés megkapaszkodó képességében egyértelmű. Másik előnye, hogy nincs, vagy csupán egy szögbeli törés, gerinc található a penge oldalpalástján. Ennek az anyagba való behatoláskor van szerepe. Simábban halad a penge. Ezt segíti, hogy az egységes élű kések élszalagja (ha van egyáltalán ilyen elkülönült részük, például a Moran élnek nincs) rendkívül széles. Így már mélyen és folyamatosan, teljes vastagságában behalad a penge az anyagba, mire szögbeli törés megzavarná haladását.

Legősibb, több mint ezer év óta ismert egységes él a Moran él. Jellemzője, hogy a pengeháttól keskenyedő oldalpalástjai domborulattal futnak össze az él vágófelületébe. Almamag keresztmetszetűnek is hívják. Konkrét élszögről itt nem beszélhetünk, mert az a konvex felület érintőjeként folyamatosan változik. Ezt tartják a legjobb univerzális felhasználású élnek. Az ilyen penge szinte ellenállás nélkül siklik be a vágási felületek közé. Folyamatosan ívelő felülete nagyon jól irányítható. Nagyon szilárd.

A skandináv él a második típus, melynek sajátossága, hogy a vágó- és a bevezetőél funkciót egyetlen, egyenes felületekkel határolt, ékszerűen kialakított széles élszalag látja el. Keresztmetszetét párhuzamos pengeoldalal és tökéletes V alakú él jellemzi. Ezekkel a késekkel valóban professzionális munkát lehet végezni. Elsősorban kifejezetten vékony pengéken alkalmazzák. Vastagon nehéz kialakítani, mert olyan nagy az él felületi terhelése, hogy különleges minőségű acélt igényel. Megfelelő pengevastagság híján viszont nincs kellő vágó- és sújtóereje a pengének.

*Makrai Tibor István
nyugállományú alezredes*

Puskámról

A fegyvervásárlás a rendszer és a kaliber kiválasztásánál kezdődik, a márka szinte másodrendű. Én ismétlőfegyvert használok. Sokkal elegánsabb és könnyebb lenne egy billenő egyesövű golyós „gavallérpuska”, az ismétlés lehetőségének hiánya azonban jelentősen rontja az eredményességet. Ezért úgy döntöttem: elég vadászi az ismétlőfegyver is. Ha időm és pénzem több vadászatot tennie lehetővé, talán én is a gavallérpuskát választanám. De így...

Jól tudjuk, hogy tökéletes kaliber nincs – még ha a vadászújságok lapjain egyesek ennek ellenkezőjét bizonygatják is –, csak a különböző körülményeknek jobban-rosszabbal megfelelő kompromisszum. Ezt néhányan úgy hidalják át, hogy több puskát tartanak. Ez egyfelől jó módszer, hisz mindig az adott körülményekhez, vadhoz legjobban illő fegyvert lehet használni. Másfelől rossz, mert drága, és mindig előfordulhat, hogy a döntő pillanatban a másik fegyver biztosítása, „snellere”, egybe ugrik be, és mire korrigálnánk, a vad messze jár. Sok ilyen történetet hallottunk, olvastunk már.

Másik megoldási lehetőség a cserélhető esövű fegyver. Ennek nagyon sok előnye van, nem véletlenül tejed egyre jobban ez a rendszer. De azért ez sem tökéletes. Egyfelől – bár olcsóbb, mint több puskát venni – drága, ezért nem engedheti meg magának bárki, másrészt a csöcsere egy kaliberkate-

Azt mondják, kétféle kerékpáros van: aki kerékezni szeret, és aki biciklit szeretni. A vadászok között is jócskán akad, aki nagyobb gondot fordít sokadik puskájának, legújabb éjjellátójának kiválasztására, beszerzésére, mint használatára. Én azzal lélezek magamnak, hogy nem tartozom ebbe a csoportba. De ha az ember rendkívüli körülmények között vadászik, ráadásul a kívánt vadfajra talán csak egyszer jut lővére egész életében, nem mindegy, mennyire segítik felszereléseit.

górián belül viszonylag egyszerű. Ám, teszem azt, afrikai nagykaliberről özvadász ürmétre... – nos, ez már bonyolultabb. Ennek ellenére egyre több fegyvergyár kínál ilyen fegyvereket, s úgy tűnik, ez lesz a jövő.

De még a jelenben tartunk! Én egy ismétlő és nem cserélhető esövű fegyver és a 8x68S kaliber (Steyr-Mannlicher) mellett döntöttem. Elég erős szinte bármely vad terítékre hozására. (Kafferbivalyra ugyan nagyobbat írnak elő, noha például Bozói László számos bivalyt lőtt ezzel a kaliberrel. Tonnás súlyú jávorkikát, eland antilopot egy jó lövéssel el lehet vele ejteni, ezt magam is kipróbáltam.) Ugyanakkor remek távlövő kaliber. Az amerikai birkavadászok által előszeretettel használt 300 Weatherby magnummal vetekszik a ballisztikája, pedig jóval erősebb annál. Ha a fegyvergyártók közötti konkurenciaharc és az angolszász kalibersovinizmus nem volna erősebb a tényleges tulajdonságoknál, ez a jellegzetesen német kaliber sokkal nagyobb karriert futott volna be. Így viszont nehéz pótlást szerezni a hozzá való lőszerből, indulás előtt eleget kell csomagolni.

Fegyvertávcsövet kettőt használok. Az egyik 5–15x42 Zeiss. Erős nagyítása, könnyű súlya ideálissá teszi a hegyi vadászatokhoz, míg viszonylag gyenge fényereje nem nagy hátrány, mert hegyi körülmények között viszonylag ritka a rossz fényviszonyok mellett

tett lövés. 11,7 grammos lőszerhez van belöve. Ennek 250 méteresen mindössze 7,3 cm az esése, tehát 250 méteres távolsáig gyakorlatilag nem kell korrigálni.

A másik céltávcső 3–12x56 Zeiss. Nagy, nehéz, de hibetelen fényereje, szürkületi értéke van. Súlyától eltekintve ideális hegyi távcső lenne. 14,5 grammos lőszerhez löttem be, inkább európai körülmények között használom.

A távcsővek cserélhetőek. Korábban egyedi gyártású, ma már gyári távcőszereléseket használok. Bárhol

vadászom, az éppen nem használatos távcső tartalékként velem van. Ha a puskán lévő optika bármilyen okból sérül, helyette azonnal felszerelhető a másik. Így a javítással, újra belövésel ráerek lőtéri körülmények között foglalkozni. Az általam használt két lőszer esése közötti különbséget bebifláztam, így bármelyik távcsővel bármelyik lőszer tudom használni, csak korrigálnom kell.

Negyvenedik születésnapomra munkatársaim egy egyedi készítésű tusa szóló utalvánnyal leptek meg. Elképzeléseimet Bártfai Balázs ültette át diófába, azóta is áldom érte. A tus vonalvezetése a sportlövő fegyverekéhez hasonlatos, pisztolymarkolata szinte függőleges, tusa igen magas, előagya messzire előrenyúlik és a jobb fogás végett igen vastag. Az, hogy mégsem mesterlövész puskára hajaz, a készítő ügyességét mutatja. A kézi faragásoknak hála, teljesen vadászi külseje lett. Első próbára persze nehéz volt, mint a kő. Könnyítettük, amíg mertük, de így sem kisasszonypuska. Félek, eljön majd az idő, mikor könnyebbre kell cserélnem, de amíg erővel bírom, ezzel mászom a hegyeket. Tusába tartaléklőszer-tartó került.

Bár a hegyi vadászat nem a sportszerzetek falán látható, csupa izom, a szakadék felett egy kézen lógó Adoniszok sportja, időnként azért sziklát is kell mászni. (Szerencsére nem túl gyakran.) Olyankor pedig a puska nagyon útban lehet. Ha fél vállon viszem, mindig lecsúszik, ha keresztben a hátára szíjazza az ember, félrehúzó, nincs közepén a súly. Ráadásul tusa egyik oldalán, csöve másik oldalán lóg ki, ha van mibe, biztos beakad, mégpedig a legrosszabbkor. Ezért az én fegyverem a sílvő sportokban használatos puskákhoz hasonlóan két hevederrel hátizsákszerűen is felvehető. Így közepén a súly, mindkét kéz szabad, és a fegyver a lehető legkevésbé akadályoz a mászásban.

Az általam választott kalibernek 250 méteres távolsáig szinte nincs esése, 300 méternél is csak 20 cm. De ennél nagyobb távolságnál egyre nagyobb az esés, ha a szegény vadász esélyt akar a találatra, tudnia kell, pontosan milyen messzire lő. Erre szolgál a lézeres távolságmérő. Céltávcsőbe épített változata szívfájdítóan drága, így én különálló szerkezetet használok. Nemcsak akkor tesz jó szolgálatot, mikor a távoli lövések előtt pontos lőtávolságot tudok mérni. Mivel gyakorta mérőcsővel cserélés vagy lesen ülés közben a különféle távolságokat, segít megtanulni a távolságbecslést. Tapasztalatom szerint vadásztársaim távolságbecslései az esetek túlnyomó többségében 25%-nál nagyobb tévedést tartalmaznak. És akkor nem számoltuk bele az 500 méterről biztos kézzel nyaktövére lőtt bakokat...

Persze hiába alkalmas hosszú lövésekre a fegyver és a kaliber, ha a vadász nem megfelelően felkészült. Ezért célszerű lőtérrel gyakorolni. Az én – kissé túlfellett – önértésemnek jót tett, hogy szembesültem azzal, valójában mennyire tudok lőni. Azóta Kotroczó László barátai segítségével sokat fejlődtem, de arra is rá kellett jönnöm, igazán jó lövő sosem lesz belőlem.

Ha külföldre utazik az ember vadászni, zárható, kemény tokba kell zárni a fegyvert. Ez hosszú, mindenbe beleakad, messziről látszik rajta fegyvertok volta. Ráadásul a tengerentúli utazásoknál a legtöbb légitársaság felár nélkül csak két csomagot szállít, de ezek akár 32 kilogrammosak is lehetnek. Könnyű a váltócsöves puskák tulajdonosainak, jóval rövidebb fegyvertokot tudnak használni. Addig irigyeltem őket, míg rájöttem, az én fegyverem is két csavar kioldásával könnyedén szétszerelhető. Azóta én is rövid tokban utaztatom. Baráti segítséggel egy olyan utazótáskához is hozzájutottam, amelynek aljában külön helyet képeztek ki a puska toknak. Így már nincs gond a csomagok darabszámával, súlyával, csak visszafele, ha tróféát, bőrt is cipelek. Ilyen esetben pedig a legzsugoribb vadász is szívesen fizeti a túlsúlyjegyet!

H. T. I.

Négy történet – négy maradványtest

I.

1997 decemberének egyik szürke délutánján a Vitnyéd melletti Göbös-major cseres-tölgyes erdőtümbjében tarvadra cserkeltünk barátommal és egyben vendéglátómmal. Egyórás eredménytelen leskelődés után felkapaszkodtunk a disznóskert üzemi útja mellé telepített fedett magaslesre.

Természetesen a disznóskert tiltott területnek számított, nem így a vele határos hatalmas irtás, amelyet szorgos kezek 4-5 évvel korábban kocsánytalan tölgygel telepítettek be. A derék magasságú, száraz lombjukat megőrző fácskák nem akadályozták a belátást a vágásba, de rendkívül kívánatosá tették a területet a szarvasok számára.

Hosszas tollászkodás árán lepakoltuk, és mivel az előttünk terpeszkedő hatalmas erdei foghíj üresnek mutatkozott, egymás fegyverével kezdtünk foglalkozni. Nekem a nyálam folyt Laci remekbe készült .222-es Tikkája láttán, melyet saját bevallása szerint még csak lőtéren próbált ki, vadra nem lőtt vele. Ő meg az én meglehetősen koros Karl Gustafomat emelgette nagy lelkesedéssel: – Micsoda anyag van ebben! És ez a hosszú cső! – gusztálgatta az 1914-ben készített meglehetősen súlyos egykori katonafegyvert. Ekkor még nem faragtattam meg hozzá az új agyat, így eredeti fémbilincses, karcos, olajozott tusával egészen archaikus benyomást keltett a puska.

Rögtönzött fegyvermustránkat kisebb szarvasrudli érkezése szakította félbe. A 8-10 tehénből, ünöből és borjúból álló társaság velünk párhuzamosan – jóval száz méteren túl – bóklászott a telepítésben, közelebb szemmel láthatóan nem óhajtottak jönni.

– Hátról a harmadik borjút! – súgta halkán kísérőm, miután gondosan végigtávcsövezte a rudlit. Nekiveselkedtem a lövésnek, fegyverem igyekeztem jól kitámasztani a magasles oldal falán. A zászlós biztosító elfordítása nem ment minden zaj nélkül, de a szarvasok nem hallották meg a bosszantóan hangos kattantást. A hurkatöltő méretű 8x56-os céltávcsőben kitűnően látszott a borjú, én pedig igyekeztem a lapockáján tartani a szálderesztet. Finoman mozdult a gyorsító nélküli ravasz, de hogy mégse legyen sima a dolog, a dörrénés pillanatában

6,5x55 10,1 grammos Sako SP, szarvasborjú, 140 méter

lépett egyet a borjú, és jól láttam, hogy a lövedék valahol az utolsó borda körül csapódott a testébe. Azonnal eltűnt a gazban, a többiek pedig vad iramban vágattak a tisztás túlsó vége felé.

– Rendben van, meglőtted! – nyugtatott társam, de a borjú máris felállt és rogyadozva bár, de elindult a többiek után. Gyorsan ismételttem, ám Laci új javaslattal állt elő:

– Ez a borjú megvan és a tiéd! Ha nincs ellenedre, kipróbálnám a Tikkát, még nem lőttem vele vadra.

Természetesen támogattam az ötletet, ő pedig már célzotta is a lassan, de szívósan távolodó vadat. Kaliberéhez képest számomra nagyot kiáltott a csodapuska, és keresőtávcsövemmel láttam, hogy kis fehér felhőske csapódik fel a borjú fejéről, majd az állat villámsújtottan elterül a sásban. Itt nem volt szükség várakozásra, lassan elindultunk a rálövés helyére. Gratuláció és a töret átadása után alapos vizsgálódás következett. Először a második lövés eredményét vettük szemügyre: hát bizony hiányzott a borjú fejétője az egyik fülével együtt. Ez mind elszállt az általam látott kis felhőske formájában. Az én lövésem már kevésbé volt szívderítő. A lövedék az utolsó bordánál hatolt be, a másik oldalon kilövést nem láttunk. Barátom szerint a billentyű elhúzásakor megtett lépés miatt lőttem kissé hátul, de a találat így is halálos, csak éppen néhány száz méterre még elvitte volna a borjú.

Zsigereléskor aztán világos lett minden. A bal oldali utolsó bordánál behatolt lövedék érte a tüdőt, majd a gyomron, beleken áthaladva a jobb medencecsontban állt meg. Laci ügyesen kioperálta a maradványtestet, amely – ahogy a fotón is látszik – előírásosan felgombásodott, de csak a kemény csontban expandált.

Végül a tanulság: jó a 6,5x55-ös kaliber, különösen a 10,1 grammos Sako Soft Point lőszerrel, de ismerni kell a fegyver korlátait is. 100-150 méterig megbízhatóan teljesít. Őzre, szarvasborjúra, süldőre kiváló. Az tény azonban, hogy csak a vitális testrészt érő pontos lövés biztosítja a sikert, lágy találat esetén kevés vért ad, és a kilövés sem mindig biztos.

Minden tisztelem a svéd és norvég kollégáké, de én jávorra biztos nem lőnék ezzel a kaliberrel.

II.

A következő relikvia is a göbösi erdőből származik, csak éppen egy három évvel későbbi nyári disznóles emlékeként őrizgetem.

Özbakhibázás nyomasztó élményével telepedtem fel kedvelt magaslesemre, úgy délután 4 óra tájban. Igazából most is özbakra vártam, de nem tévesztettem szem elől a magaslestől 70 méterre lévő szórót sem, melyen szépen sárgállott a reggel kiszórt szemes kukorica.

30-06-os ZKK-600-as fegyveremet 11,7 grammos Sellier & Bellot SP lőszerrel töltöttem meg, és átadtam magam a „minden jöhet” alapérezésével teli várakozásnak.

Félórás türelmeskedés után hangos zörgés riasztott fel melázásomból, és a szóró felé tekintve nagy szürke disznót láttam kirúgtatni a fenyősűrűből. A keresőtávcsövön át láttam, hogy kan és nem is kicsi, egyedül érkezett teljes világosban, és máris nagy hévvel habzsolja a kukoricát.

– Ezt meglövöm! – motyogtam, izgalmamban félhangosan. A disznó felkapta a fejét, felém nézett, aztán fordult egyet és tovább csámcsogott. Még mielőtt a vadászláznak is nevezett vacogás elfogott volna, sáros lapockájára emeltem a szálderesztet, és rövid célzás után megérintettem a gyorsított ravaszt. Az öblös dörrénés után azonnal ismételttem, de már nem tudtam másodszer lőni. A kan egy ugrással a jobb oldali akácosban termett, csak egyre halkuló zörgését hallgattam, persze teljesen lelombozódva. Lassan összeszedtem magam és a szóróhoz ballagtam. Szinte azonnal megtaláltam az elugrás helyét: a nagy csülkők mélyen bevágódtak a fekete tőzegbe. Sem vért, sem vágott szórt, egyszerűen semmit sem találtam, ami sebzésre utalt volna. Beléptem a szederindás akácosba is, de itt sem találtam biztató jeleket. Letörtén ácsorogtam és próbáltam a hibázás szomorú tényét elfogadni. Hamarosan meghallottam a közeledő terepjáró morgását. Vendéglátóm már a volán mögött érdeklődött: – Megvan a disznó? Én üres lövést hallottam, de az még nem jelent semmit.

30-06 11,7 grammos S-B SP, vad-disznó kan, 70 méter; ugyanaz szemből

Nem nyugodott bele érthetően kedvetlen magyarázatomba, együtt mentünk az rálövés helyére. – Hol a golyónyom? – érdeklődött a barátom. – Ugyanis ha elhibáztad, annak itt kell lennie. – Találomra ráböktem egy frissnek látszó kisebb gödörre, de Laci leintett: – Ez nem az, a golyónyomnak sokkal nagyobbak kell lennie. – Ez biztosan így van, de hiába tettük tűvé a szórót, számba vehető lyukat nem találtunk. Aztán, amikor már a nyiladék szélén tipródtam, a lámpafényben vörös húsdarabot és kevés vért pillantottam meg. – Mégis meglőttem! – hördültem fel, mire kísérőm azonnal odasietett, és némi szemlélődés után diadalmasan oldalba taszított: – Ugye megmondtam! Ha nincs golyónyom, akkor a disznóban van a lövedék. Gyerünk utána, de lassan! – Lámpával óvatoskodtunk az egyre erősödő véryomon, aztán előttem járó barátom maga mellé szólított: – Gyere, itt a disznód, nem is akármekkora!

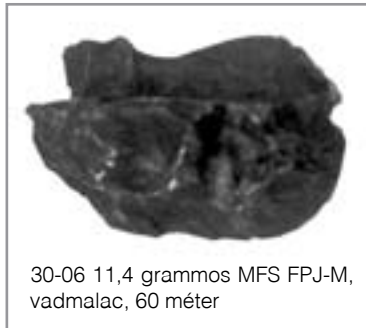
Hát igen! A remegő lámpafényben ott feküdt előttünk a szép szürke kan, lapockája mögött a még mindig vérző lövésnyommal. Elgyengült kézzel tűztem kalapom mellé a töretet, aztán zsigereléshez láttunk. Nem volt könnyű munka. Mint utóbb kiderült zsákmányom zsigerelve 116 kilogrammot nyomott, ép agyarái 18 és 17 centisek voltak. A feltárás során kiderült, hogy a lövés jó volt, letépte az egyik tüdőlebenyt, és nagy belső vérzést okozva a jobb lapocka forgójában elakadt. Már mint a lövedék-köpeny, amely szíromszerűen kinyílván ágyazódott be az ízületbe. Az ólommag továbbhaladt a húsban, és valószínűleg a vastag bőr alatti szalonnában állt meg. Mivel a disznó leadásba ment, nem akartuk feltrancsírozni a lapockát, így a kilövés hiányából következtettünk a lövedékmag helyére.

Tanulság, ha van, akkor az nem a lőszerrel vagy kaliberrel kapcsolatos, sokkal inkább a gondos, minden részletre kiterjedő utánkereséssel, az esetleges nyomok alapos vizsgálatával. Sok vad veszett már el a rálövés helyének felületes szemrevételezése és az aprólékos utánkeresés elmulasztása miatt. Ebben az esetben, hála barátom évtizedes tapasztalatának, minden szerencsésen végződött. ▶

III.

A harmadik bemutatásra érdekes maradványtest köré bajos lenne bármiféle érdekesítő vadász történetet kanyarítani. Ebben az esetben nem annyira a körülmények, mint a lőszer a lényeges. A fotón látható tárgy (fémdarab) több minden lehetne, így többek között: elkopott patkósarok, meteoritdarab, kavics, esetleg kiszolgált fogtömés, de azt végképp nehéz elhinni róla, hogy ez is maradványtest. Pedig az, mégpedig hazai termék, az MFS gyár 30-06-os 11,4 grammos FPJ-M lőszerének ólommagja. Az eset, amelynek kapcsán ilyen „emléktárgyat” formáztam, ugyancsak hétköznapi.

Az elmúlt év nyarán vadmalacra löttem, úgy hatvan méterről, szórón. A vaskos dörrénés után a tíz kiló körüli malac a „tethelyen” mozdulatlanul maradt, ami önmagában teljesen természetes és elvárható. Amikor birtokba vettem, elégedetten konstatáltam, hogy nem löttem darabokra a nem rá méretezett lövedékkel, mivel marján nyílt seb látszott, a találat

30-06 11,4 grammos MFS FPJ-M, vadmalac, 60 méter

gerincet is tört. A meglepetés akkor következett, amikor a zsákmány feldolgozásakor késem élesen csikordult valamiben. Ez a valami a képen látható formátlan ólomdarab volt, ami elakadt a gyenge gerincben, amelynek darbjait később vizslám vidáman elropogtatta.

– Na jó, van ilyen, megakadt és kész! Igen ám, de hol van a köpeny, amely ráadásul acélötvözetből készül (jól fogja a mágnes) és kémiai úton rögzítik az ólommaghoz. Szó ami szó, sehol sem találtam. Lehetséges, hogy itt fordítva működött a gyakorlat? Vagyis a köpeny elszállt és a mag helyben maradt? Ez is megtörténhetett, de akkor is furcsa az eset. Le kell szögezmem, hogy egyébként ezzel a lőszerrel semmi bajom. Löttem már vele 120, illetve 140 méterről (vadór válláról) őzbakot, kettőt is, egyik sem ment sehova, és mindkét esetben volt kilövés is. Azért egy gondom van az MFS-sel: az acélköpeny állítólag „nem növeli” a ZKK-k csővének élettartamát, így aztán meggondolom használatát.

IV.

Alakja, a deformálódás módja miatt érdekes az a maradványtest, amelyre három évvel ezelőtt tettem szert egy januári öszelejtezés során.

Barátom már több alkalommal kapacitált, hogy segítsék a társaságuknál túlszaporodott őzalomány apasztásában. Ennek az „akciónak” keretében ültem fél egy havas, de nem hideg januári délutánon a repcetábla közepén gubasztó magaslesre. Velem szemben – úgy 200 méterre – égeressel szegélyezett kis patak folydogált, melynek környéke az őzek kedvenc téli-nyári búvóhelye. Innen vártuk őket, s ez fél négy tájban menetrendszerűen be is következett. Az égeres-szedres-csalános száraz aljnövényzetéből egymás után léptek ki a különböző korú és nemű őzek, majd minden óvatosság nélkül kezdtek csipegetni a szépen fejlett repceleveleket, me-

6,5x55 9 grammos PMC PSP, őz-suta, 120 méter; ugyanaz hátulról

lyek nagyrészt már kiolvadtak a hó alól. Szorgos távesővezésbe kezdtem. Egyenként vizslattam a gyülekezet tagjait, hiszen az engedély elsősorban kisebb sutagidára vagy legyengült sutára szolt. Hamarosan találtam is egy kirívóan apró, láthatóan leromlott gidát. Pamacs nem látszott a hasa alatt, tehát lőhetőnek volt tekinthető.

Kézbe vettem az öreg Karl Gustafot, mely ekkor már új, rám méretezett tusával büszkélkedett, és igyekeztem a legjobb pozíciót elfoglalni a lövéshez. A tárba korábban három darab 6,5x55-ös PMC PSP típusú lőszer nyomtam, közülük az első már a csőben lapult. Ahogy a puskacsövet kidugtam a magasles résén, megpillantottam egy hatalmas rókát, „aki” köztem és az őzek között feleúton keresztben somfordált előttem, szemmel láthatóan a dombtetőn kezdődő akácokban tanyázó kaskosokra spekulált.

– Na most mi legyen?

Nagyon vágytam egy szép rókabőrre – a róka amúgy is gyengém –, ugyanakkor adva van a feladat, tehát az öszelejtezés. Tétovázásom csak pillanatig tartott, eldöntöttem, megpróbálom meglőni a vörös bundást.

– Igen ám! – tapasztalatból tudtam, hogy az expanszív lövedék valószínűleg kettészakítja vagy alaposan megromcsolja a rókát, akkor pedig kár az egész erőködésért. Újabb gyors döntés: megpróbálok löszert cserélni. Zsebemben ott lapult néhány teljes köpenyű tölteny is a már említett típusból, egyiket máris izzadt tenyeremben szorítottam. Nagyon lassan igyekeztem mozgatni a zárdugattyút, ami hátrafelé sikerült is. A kiforduló lőszer helyett a csőbe nyomtam az FMJ-t, és toltam előre a závárt. Mivel ehhez jóval nagyobb erő kellett, nekiveselkedtem, és végül hangos kattanással a helyére csúsztott a cseretölteny. Persze ahogy vártam, a róka ezt már meghallotta, és begyújtotta a rakétákat. Kapkodva céloztam, igyekeztem jól eléfogni – és odagyújtottam. Az irány jó volt, a magasság korántsem. A lövedék a vágató róka derékmagasságában, de jó méterrel errébb porzott, több lövésre pedig már nem volt időm.

A róka balra el, az őzek elegánsan beléptek a sűrűbe, én pedig ott maradtam a havas repceföldön egyedül. Miattuk nem aggódtam, tudtam, hogy rövidesen újra kijönnek, de a róka elhibázása bosszantott. Hamarosan – bár fogyó lövilágnál – ismét tizennégy őz téblábolt az égeres szélén. Most már nem könnyelműsködtem, megcéloztam egy csatagos szőrű, öreg sutát, és ujjam a billentyűre görbült. A lövésre furcsa dolog történt. Az összes őz beugrott a takarásba, a megcélzott suta azonban helyben maradt. Helyben, de állva, merev lábakkal, mozdulatlanul! – Elhibáztam volna? – A lapockára tartva újra löttem, tisztán hallottam a becsapódást, ám a suta továbbra is állva maradt. Most már meglehetősen feldőlv a harmadik lövéshez ismételttem, amikor célpontom lassan imbolyogni kezdett, majd elvágódott. Többé nem is mozdult, én pedig kis várakozás után elindultam felé. Százhatvankét lépés után értem oda hozzá és azonnal láttam, hogy mindkét lövésem talált. Az első magas lágylovás volt, miként később kiderült, alulról a gerincet is érte, talán ez magyarázza a szoborszerű egy helyben maradási. A lövedék átütötte a vadat, gyermektenyényi kilövést produkált. A második találat a lapocka közepén látszott, itt viszont nem volt kilövés, tehát a golyó megakadt a testben. Zsigerelezkor a bal lapocka belső oldaláról operáltam le a képen is látható maradványtestet. A 9 grammos lövedék, miután letépte a szívcsücsöt, érte a tüdőt és megakadt a lapockacsontban. A

köpeny és az ólommag teljes mennyiségében együtt maradt, és pecsétygyűrűhöz hasonló alakra torzulva fejezte be útját.

Ezzel az Amerikában konstruált, doboza szerint Dél-Koreában készült lőszerrel egyébként csak jó tapasztalataim voltak. Külön értékének tartottam, hogy a Sellier & Bellot hasonló muníciójával szemben köpenye nem tartalmaz acélt, hanem a kényesebb csövet jobban kímélő, lágyabb rézötvözetből készül.

Rosta László
Zalaegerszeg

Sefag-Lábod
Vadászszervező Iroda

A Sefag Rt. és a Lábod Rt. egyesülésével létrejött a SEFAG-LÁBOD Vadászszervező Iroda, amely az alábbi vadászati lehetőségeket kínálja, nemcsak a Sefag Rt. eddigi, hanem már a lábodi területen is, összesen 130 ezer hektáron.

- **Tarvad, vaddisznó és őzbak vadászati lehetőségek**
- **2 napos szalonkavadászat márciusban, bruttó 25 000 Ft**

Érdeklődésüket szívesen várjuk!

Tel.: 82/505-105 • Fax: 82/505-107
E-mail: sefag-labod@sefag.hu

A Diana Vadász-Felnőttképző Alapítványi Szakképző Iskola

Inkább akkreditációs igazolatszám: 0486
Tanulmányi szám: 06-0015-03,
6640 Csongrád, Jókai M. u. 14.,
tel./fax: 63/483-790, 30/857-4245,
e-mail: dianaszko@vnet.hu

folyamatosan szervezi
felnőtteknek a

• vadász-vadtenyésztő szakmunkás (2 év)	• környezet- és természetvédelmi szakmunkás (2 év)
• vadász-vadtenyésztő szakmunkás és érettségire való felkészítés (3 év)	• környezetvédelmi szakelőadó (1 év)
• vadgazdálkodási technikus (1 év és 2 év)	• halász (2 év)
• vadász-vadtenyésztő mester (1 év)	• lovastúra-vezető (2 év)
• vadászpuskaműves (1,5 év)	• belovagoló (2 év)
	• vízkütfűró (1,5 év)

tanfolyamokat, amelyek munkaviszony mellett is végezhetőek.

Érdeklődni a fenti címen, telefonszámon lehet.

A tapasztalt vadász, ha pissenést hall, tudja, hogy a „fiatalos” magasságában két szalonka suhan át, és úgy kell lövést tennie, mintha a skeet pálya 8-as lőállásán volna. Ha korrogó hangot hall, magasan és lassan, libegő repüléssel egy madár érkezik.

Az erdei szalonka vadászati ideje március 1-jétől április 10-ig tart. Tavaszi húzásuk számos területet nem érint, de ilyenkor sokan örömmel tesznek eleget vadászbarátaik meghívásának. Felettébb hasznos ilyenkor a következő: szárazra törölt és „kihúzott” puska, 2,5 mm-es söréttel töltött patron – az erdei szalonka szívós, erős madár, 2,25 mm-es sörét már növeli a madár ellábalását. Hasznos lehet egy erős fényű zseblámpa is.

A kijelölt lőállást legalább félórával előbb foglaljuk el. Tájékozódjunk a többi vadász helyzetéről (állásáról). A lőálláson kell kintartani, még akkor is, ha a húzás szomszédainknak kedvez. Szalonkasípót csak közös egyetértéssel szabad használni. Etikus dolog a húzás végén a szerencsés vadásznak gratulálni, vagy segíteni a madár megkeresésében.

Lelőtt szalonkánknak adjuk meg a végtisztességet, azzal, hogy fenyőgallyra helyezzük, és gyertyát gyújtunk, „ecset-” és „pamacstollát” gondosan megőrizzük, mely a következő húzásig kalapunk díszje lehet.

Az elmondottak ellentéte rontja a szalonkavadászat

szépségét, varázsát, hagyományait, e gyönyörű, de titokzatos madár nimbuszát. Azért írtam ennyit az erdei szalonkáról, hogy tisztelettel emlékezzem Janisch Miklós barátomra, a lelelkesebb, a legetikusabb, a szalonkavadászok összefogását szervező vadászra.

Március a kikelet, a megújulás, a tél okozta árok helyreállításának, a vad intenzív óvásának hónapja. Egyszóval: megindult az élet!

Túlvagyunk az elmúlt év értékelésén, és a rendező elvek alapján tervünk, elképzeléseink megoldásán fáradozunk. A vadgazda folytatja a „közepes erősségű” etetést mindazokon a helyeken, ahol a vad még felveszi a neki etetőtkben, szóróutakon adott szálal, szemes, lédús takarmányt. Az etetés folyamatossága csökkentheti a tavaszi hasmenés okozta elhullásokat. A vadgazda alapvető tavaszi feladata: feltölti a szókat, esetleg újakat is létesít, ha azt tapasztalja, hogy az erdő-mezőgazdaság területén bekövetkezett szerkezeti változások miatt a vad belső migrációja (mozgása) is megváltozott, ezáltal új vadjárások, vadcsapások jöttek létre.

Március

Március kiemelkedő rendezvénye 3-tól 6-ig a FeHoVa, ahol lapunk is várja az érdeklődőket a B pavilon 10/F standján.

A vadgazda számba veszi a téli elhullásokat. Már most tájékoztatja vadászati hatóságát, és jelzi az esetleges módosítás szükségességét az éves vadászati tervben.

A fiatal gím bikák agancshullajtása márciusban még tart. Ismerve tartózkodásukat és járásukat, a vadászok láncszerűen fésüljék át ezeket a területeket.

A tapasztalt, erős vezértehén még együtt tartja teheneiből, üszökből, borjakkból és másod-harmadfüves bikákból álló csapatát. A középkorú bikák kisebb csapatot képeznek. Az öreg és javakorabeli erős bikák egyedül járnak.

A kiváló képességű tehén üszőjével és borjával marad együtt. E háromtagú csapatot különös figyelemmel kell óvni, védeni.

A vadgazda már féltő gonddal mustrálja bakjai háncsban lévő agancsát. Az ígéretes bakoknak külön is kedveskedik „céltakarmánnyal”, fokozottan vigyazza egy-egy érmes agancsok ígérkező bakja életét. Vonja be vadásztársait az ilyen bakok megfigyelésébe, rendszeres ellenőrzésébe.

Ha a vadászt cserkelésekor egy vészjósló mély hörrenés állítja meg, nyugodtan, de alaposan nézzen körül látszóvél. A hangjelzés lefiált vadkocától származik, amely malacait féltve támadásra készít. Ne becsüljük le a veszélyt, forduljunk vissza, és másik utat válasszunk!

Ez a hónap a kocák és a malacok kritikus időszaka. Ismert tartózkodási helyeiken jó takarmánnyal segítjük a kocákat malacaik táplálásában.

A muflonos területeken a hónap végén már eltelek az öreg juhok. A fiatalabbak egy-két héttel később hozzák világra bárányaikat. Kedves hang a vadász fülének a kisbárányok szünni nem akaró gyenge bégetése.

Mérsékelt létszámban meg kellene tartani a muflonokat a jelenlegi élőhelyeiken, így nem okoznának rágásukkal kárt az erdőgazdának.

Lőhető a róka, nyestkutya, mosómedve és előregedett pézsmasapok pótlására a pézsmapocok!

A vadgazda kellő, de igaz érvekkel kérje elsősorban a (szürke) dolmányos varjú, a szarka, és a szajkó gyérítésének engedélyét az I. fokú szakhatóságtól. Már egy-két hétre szóló engedély is segítséget jelentene a fácán, fogoly és az énekesmadaraink fészekaljának megmentésében.

Most pedig ejtsünk pár szót a Redentinnről. A vadgazda e havi legfontosabb teendője, hogy szót értsen a mezőgazdával e rágcsálók elleni rendkívül hatásos szer rendeltetészerű felhasználásában. Segítsenek a vadászok ebben a munkában, hogy az előírás szerint legyen végrehajtva. A vad állami tulajdon! Riasztó jelentések érkeznek hozzánk özek, mezei nyulak tömeges elhullásáról. Nem a Redentinnel való védekezés

Dátum	Nap		Hold	
	Kel	Nyugszik	Kel	Nyugszik
1. k	6,25	17,29	23,40	8,22
2. sze	6,23	17,30	–	8,45
3. cs	6,21	17,32	1,00	9,16
4. p	6,19	17,33	2,18	9,59
5. szo	6,17	17,35	3,29	10,58
6. v	6,15	17,36	4,26	12,13
7. h	6,13	17,38	5,10	13,37
8. k	6,11	17,39	5,42	15,05
9. sze	6,09	17,41	6,06	16,31
10. cs	6,07	17,42	6,26	17,54
11. p	6,05	17,44	6,44	19,14
12. szo	6,03	17,45	7,00	20,32
13. v	6,01	17,47	7,18	21,49
14. h	5,59	17,48	7,37	23,04
15. k	5,57	17,49	8,01	–
16. sze	5,55	17,51	8,30	0,18
17. cs	5,53	17,52	9,08	1,26
18. p	5,51	17,54	9,55	2,26
19. szo	5,49	17,55	10,52	3,15
20. v	5,47	17,57	11,56	3,54
21. h	5,45	17,58	13,04	4,24
22. k	5,43	17,59	14,13	4,48
23. sze	5,41	18,01	15,23	5,07
24. cs	5,39	18,02	16,33	5,24
25. p	5,37	18,04	17,44	5,39
26. szo	5,35	18,05	18,56	5,54
27. v	5,33*	18,07*	20,11*	6,09*
28. h	5,31*	18,08*	21,28*	6,27*
29. k	5,29*	18,09*	22,49*	6,49*
30. sze	5,27*	18,11*	–	7,18*
31. cs	5,25*	18,12*	0,08*	7,57*

* A nyári időszámítás alatt a megadott időpontokhoz egy órát hozzá kell adni.

megszüntetéséről van szó, hanem ésszerű, rendelet szerinti felhasználásáról. A mezőgazda kérje a hivatásos vadászok, természet- és környezetvédő szakemberek segítségét. Úgy segítsünk a mezőgazdának, hogy minél kevesebb legyen a nagy- és apróvad elhullása.

A vadgazda kérje segítségét a mező- és erdőgazdának vadföldjei terv szerinti megmunkálásához, erdei rétek, legelők, rágóerdők karbantartásához.

Az időjárás a függvénye a fogoly csapatok párba szakadásának, a fácánok dürgésének. A kakasok tollfülei felállnak, piros dürgőfoltjai a szemek körül megnőnek, kéttagú érces kat-kat hangot hallatnak, ami szárnyverdeséssel párosul. Ilyenkor kiválasztott dürgőhelyükön tartózkodnak.

A vadgazda le tudja mérni fácánjai ivararányát azáltal is, hogy a tyúkok egy kakasra eső mennyisége szabja meg a dürgési idő hosszát. A veszélyeztetett fészkek tojásmentése már a jövő hónap feladata.

Mátyás Ferenc
Diana Szakképző Iskola

Az elmúlt év tavaszi, kora nyári Magasles számaiban szép számmal jelentettünk meg olyan összeállításokat, amelyek az az évi IWA technikai újdonságait mutatták be. Volt belőlük bőven, s nem lesz ez másképp az idén sem! Ezért szerkesztőségünk természetesen 2005-ben sem marad távol e rangos rendezvényről, s az sem lehet kérdéses, hogy az idei újdonságok is helyet kapnak majd magazinunk hasábjain.

Ott leszünk!

Az IWA jelképe egy madár-toll, a természet egyik legfigyelemreméltóbb alkotása. Az esztétikát, a technikai tökéletességet, a könnyedséget és rugalmasságot képviseli – mindazokat a tulajdonságokat, amelyeket számos természetközeli sportág és természetben folytatott („outdoor”) tevékenység hordoz magán.

2005. március 18–21. között Nürnbergben a világ vezető szakmai vásárán minden a vadász- és sportfegyverek, töltények, optikai berendezések, a legújabb outdoor ruházati trendek és a vonzó kiegészítők, kések és biztonsági felszerelések körül forog. Nürnberg mindent egy helyen biztosít: itt az érdeklődők megtalálhatják az összes jelentős gyártót és a teljes termékválasztékot, valamint kitűnő alkalom nyílik szakemberekkel és kollégákkal szakmai eszmecsere folytatására.

Szakemberek egymás közt! Az IWA & OutdoorClassics egy igazi szakvásár, szigorúan csak a szakkereskedelem és a szakhatóságok képviselői részére, ahová belépés csak a jogosultság igazolása után lehetséges.

Újdonság, hogy az Air Berlin beindította közvetlen légi járatát! (Tájékoztató: www.airberlin.com, aktuális menetrend: Budapest–Nürnberg 17.55–19.15, Nürnberg–Budapest 8.35–9.55).

További hasznos információk a kiállításról, kiállítókról és termékújdonságokról a világhálón, a www.iwa.info honlapon találhatók, illetve kérhetők a NürnbergMesse hivatalos magyarországi képviselőjétől (1024 Budapest, Lövház u. 30. Tel.: 1/3457-628, 1/3457-645, E-mail: nemethy@ahkungarn.hu).

Vadászpiac

A rovatunkban megjelentetett adatokat, árakat partnereinktől kapjuk, így azokért, valamint az esetleges nyomdai hibáért felelősséget szerkesztőségünk nem vállal. Az árak tájékoztató jellegűek, árajánlatnak nem minősülnek. A nyomdai átfutás miatt előfordulhat, hogy a közölt árak már eltérnek az aktuálstól, mire Önök kézhez kapják az újságot. Felhívjuk a figyelmet arra is, hogy néhány cégnél azonnal, míg másoknál megrendelésre kapható egy-egy, esetleg az összes termék. Kérjük, mielőtt tervezze, informálódjon az üzletekben a részletekről.

A jel mutatja, hogy az üzletben a Magasles havilap is megtalálható. A és jelzésű cégek hirdetését, illetve kedvezménykupontját is megtalálhatják jelen lapszámunkban.

A könnyebb áttekinthetőség, keresés kedvéért az árlisták mellett közöljük, melyik megyében található az üzlet.

Magyar forintban közölt fogyasztói árak

COMPASS-SPORT GPS ÉS TÜRABOLT * WWW.COMPASS-SPORT.HU * 1065 BUDAPEST, NAGYMEZŐ U. 12. * 342-6583
NYITVA H-P 10-18 * 1134 BUDAPEST, LEHEL U. 23. * 239-6013 * NYITVA H-P 9-16

SILVA GPS-EK	AUTÓS TÉRKÉPES	6010 X5 mouse árcsökkentés	Ranger 15T	X-300 7x32 vizálló
Multinavigator	StreetPilot C320 újdonság	6010 mouse árcsökkentés	Ranger 15TDCL	X-400 8x42 vizálló
Atlas	StreetPilot C330 újdonság	NAVIGÁCIÓS RENDSZEREK	Expedition 25 TDCL	X-400 10x42 vizálló
Atlas PRO vizálló	MAP276C árcsökkentés	Magyarországi hangnavigáció	Expedition 54	X-500 7x50 vizálló
KIEGÉSZÍTŐK	QUEST árcsökkentés	HP1710 PDA + Soros GPS, Aeromap	Eclipse PRO99	X-OPTICS KERESŐ ÉJJEJELLÁTÓK
Térképszoftver GMP	StreetPilot 2610 árcsökkentés	térkép Autós szettel, magyar	SILVA KERESŐ TÁVCSÖVEK	Night Orion 2.8x beépített infra-
GARMIN GPS-EK	IQUE3600	hangnavigáció	Silva pocket 8x21	vető 35mW látótáv
Geko101	StreetPilot 2620	HP2110 PDA + CF GPS, Aeromap	Silva pocket 10x25	300-350m
geko201	QUEST újdonság	térkép Autós szettel, magyar	LiteTech Vision 7x24	Night Comet 5x beépített infra-
geko301	StreetPilot 2620	hangnavigáció	Lite Tech Vision 9x24	35mW látótáv 400-450m
GPS72 árcsökkentés	GPS TÉRKÉPEK	LAPTÁJOLÓK	Lite Tech Compact 8x25	Mediton M317L 2.5x beépített
TÉRKÉPES GPS-EK	Magyarország	MICRO 28	Lite Tech Compact 10x25	infra 50mW látótáv
etrex legend	Magyarország domborzati	Field 7	Lite Tech 7x50	500-700m
etrex vista	NY europa általános	Ranger 3	Etrena PLUS 7x42	LEATHERMAN MULTISZERSZÁMOK
GPS 60 ÚJDONSÁG	Lengyelország	Voyager 9020	Etrena PLUS 10x42	Charge TL
Etrex Legend C	Horvát ország	Voyager 8010	Etrena 7x50 autofocus	Charge XTL
Etrex Vista C árcsökkentés	Adria hajós	Expedition 4	Etrena 7x50 compass	NEW WAVE
MAP60C árcsökkentés	RIKALINE GPS MODULOK PDA-HOZ	Eclipse GPS	X-OPTICS KERESŐ TÁVCSÖVEK	BLAST
MAP60CS árcsökkentés	BT 6033 újdonság	Eclipse GRIP	X-100 8x25	FUSE
MAP76C árcsökkentés	BT 6031X7 árcsökkentés	TÜKRÖS TÁJOLÓK/IRÁNYMÉRŐK	X-100 10x25	KICK
MAP76CS árcsökkentés	CF 6021X6 árcsökkentés	Field 26	X-200 8x25 vizálló	
	CF 6020 árcsökkentés	Ranger 27	X-200 10x25 vizálló	

DUNA-TRADE KFT. * TUSKEVÁR VADÁSZATI SZAKÜZLET * 6200 KISKÖRÖS, JÓZSEF A. U. 5. * TEL./FAX: 78/311-836 * WWW.TUSKEVB.HU

ÚJ FEGYVER	HASZNÁLT FEGYVEREK	Merkel duplák	KERESŐTÁVCSÖVEK
Beretta Urika 12/76	Zastava Lux 7x64 + 8x56 Zeiss	IZS duplák	Swarovski SLC 8x56
Huglu (Bock) 12/76 csere csokk	Zastava 300WM + 3-9x56 Seeadler	MC 21 öntöttök	Swarovski EL 8,5x42
Huglu (dupla) 12/76 csere csokk	Zastava 7x64 + 3-9x42 Fomei		Kahles 10x42
Tundra Silver 12/76 csere csokk	M98 Mauser (Berlin) 8x68S + 6x42	CÉLTÁVCSÖVEK	Hubertus 8x56
Izs 27-EM-1C 20/76csere csokk	céltávcső	Swarovski 8x56	Leica Trinovid 8x50 2 éves
TOZ-34E 20/76	FÉG GV 30/06 + 6x40 Ofortér	Swarovski 2,5-10x56 vil. p.	KIEGÉSZÍTŐK
Marlin 30/30 + távcső	M98 (Cseh) Mauser 8x57JS + 6x Zeiss	Zeiss-Z 3-12x56 vil. p.	elektromos autó csőrő 2 l
M98 Mauser Lux 30/06	ZKK 600 7x57 + 4x32 Zeiss	Meopta 7x50	kézi csőrő 4 l
Luger Mini 223 Rem	Fair SRC 620 36/76 (Bock)	Meopta 7x56 vil. p.	műa. fegyv. koffer
CZ 513 0.22LR	Benelli 123 SL 12/70 öntöltő	Meopta 3-12x56	akkus kézi lámpák
Marlin 925 0.22LR	Beretta A300 21/70 öntöltő	Tasco 3-9x50	alu teleszkópos lóbot

ERVA FOTÓ-ÓPTIKA KFT. CANON FOTÓSZAKÜZLET * 1072 BUDAPEST, KLAUZÁL TÉR 13.
TEL.: 352-8183, 352-8191, 461-0889 * FAX: 461-0890

TÁVCSÖVEK, ÉJJEJELLÁTÓ TERMÉKEK	8x23 látszó	20.000	CAT EYE Binoculars	12x50	9.900	7-15x35	18.500
Canon	8x22 látszó (fekete)	31.000	10x25 binocular	16x50	10.800	7-21x40	19.000
Képstabilizátoros látszó	8x22 látszó (títán)	17.000	8x21 WP	20x50	11.700	9-27x50 ZCF Sport Classic	13.000
18x50	Vivitar		8x30 MCAT	8x40 ZCF Sport	8.300	9-27x50	21.200
Képstabilizátoros látszó	COMPACT PV SERIES Binoculars		10x30 MCAT	10x50 ZCF Sport	9.500	10-50x50	22.000
15x50	8x21 Promo	2.700	12x30 MCAT	ZCF SPORT Binoculars		HUNTING Binoculars	
Képstabilizátoros látszó	PV 10x25 Compact Binocular	3.100	SERIES 1 Binoculars	7x50 WA Sport Binocular	11.300	8x56	18.500
12x36	8x21 DCF New	4.300	8x25 UCF New (Blister or Box)	10x50 WA Sport Binocular	11.400	9x60	19.400
Képstabilizátoros látszó	10x21 DCF New	4.800	S1 8x25	12x50 Sport Binocular	12.200	WATERPROOF Binocular	
12x36 II.	8x21 DCF chrome Blister	3.100	S1 10x25	16x50 Sport Binocular	12.600	7X50 vizálló Sport Binocular	24.100
Képstabilizátoros látszó	8x21 DCF metallic	4.300	S1 7-15x25	20x50 Sport Binocular	13.500	Éjjejjellátók	
10x30	10x21 DCF metallic	4.800	ZCF SPORT CLASSIC Binoculars	8x40 Sport MXWA	10.600	Night Eye IR 780 WP	89.600
Képstabilizátoros látszó 8x25	12x25 DCF metallic	5.200	7x35 ZCF Sport	10x50 Sport MXWA	11.400	Night Eye IR 770	76.000
8x32 W látszó	UCF II Binoculars		8x40	10x50 ZCF Sport MACF Filter	8.900	Night Eye IR 760	67.000
8x23 W látszó	10x25	8.500	10x50 ZCF Sport	ZOOM Sport Binoculars		Night Eye IR 750	51.800
10x25 látszó	10x25	9.200	10x50	7-15x35 ZCF Sport Classic	10.200		

DR. JUHÁSZ TAMÁS KISÁLLATRENDELŐ KFT. * 1112 BUDAPEST, PÉTERHEGYI ÚT 46. * TEL./FAX: 310-1106, 310-0108, 310-1554 * NONSTOP

Vizsgáló díj, kutya	2.800	középtermetű	22.000	kandúr	8.000	RTG	lábtörés	30.000-45.000
Vizsgáló díj, macska	2.400	nagytestű	24.000	LABORVIZSGÁLAT		30x40 cm	tér keresztező szalag szak.	30.000
Veszteségi oltás	3.000	Kan kutya		Vérkép / paraméter	1.500	24x38 cm	Az árak a felhasznált anyagköltséget	
Alapoltások	4.800	kistestű	14.000	Biokémiai paraméterezés	500	ESETFÜGGŐ MŰTÉTEK PL.	nem tartalmazk.	
Veszteséggel komb. olt.	6.800	középtermetű	16.000	EKG	3.000	foghúzás (altatásban)	3-5.000	
IVARTALANÍTÁSOK		nagytestű	18.000	Ultrahang	3.000	gépi altatás	3.000	
Nőstény kutya		Macska		Chip beültetése	6.000	daganat eltávolítás	15.000-25.000	
kistestű	20.000	nőstény	15.000	Allatútlel.	4.500	császármetszés	25.000-30.000	

FOTOTECHNIKA LŐRINCZ ÉS FIA KFT. * 1056 BUDAPEST, VÁCI U. 61. * TEL./FAX: 266-0485, 337-2902

NYITVA: H-P 10-18-IG, SZO 11-13-IG

Table listing various optical products and their prices, including binoculars, telescopes, and accessories.

FROMMER KFT. * 1089 BUDAPEST, REZSŐ TÉR 21. * TEL.: 210-3506, 30/2427-460 * FAX: 210/3507

NYITVA: H-Cs 8-17, P 8-16, SZO 8-12 ÓRÁIG

Table listing firearms and accessories, categorized by type (új fegyverek, engedély nélküli vásárolható gázfegyverek, lőszer akciók).

GEMENC VADÁSZBOLT * 1203 BUDAPEST, KOSSUTH L. U. 57. * TEL./FAX: 1/283-4432 * NYITVA TARTÁS: H-P 10-17,30-IG

GEMENCBOLT@FREEMAIL.HU * WWW.DELTASOFT.HU/GEMENC

Table listing various hunting gear and equipment, such as binoculars, telescopes, and optical aids.

GÉRINGER AUTÓ KFT. * 2900 KOMÁROM, BATHORY ÚT 1. * TEL.: 34/540-562 * NYITVA: H-P 8-17-IG

Table listing Mitsubishi vehicles and their specifications, including models like Colt 5a, Lancer, and Pajero.

HARGITA JAGD VADÁSZBOLT - HÍVATÁSOS VADÁSZOK SZAKÜZLETE * 6800 HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, ANDRÁSSY U. 32.

TEL./FAX: 62/248-768 * TEL.: 30/9580-603 * WWW.HARGITAJAGD.HU * HARGITAJAGD@INVITEL.HU

Table listing various hunting equipment, including optics, clothing, and accessories.

HOR-SZA Kkt. VADÁSZBOLT * 9600 SÁRVÁR, BATHYÁNY ÚT 34. * TEL.: 95/323-483, 30/9082-451

Table listing various hunting gear and equipment, including optics, clothing, and accessories.

HUBERTUS VADÁSZBOLT * 9400 SOPRON, LACKNER K. U. 6. * TEL./FAX: 99/314-317 * NYITVA: H-P 9-12, 13-17; SZO 9-12

Table listing various hunting gear and equipment, including optics, clothing, and accessories.

HUNOR 2000 Bt. VADÁSZBOLT * 8360 KESZTHELY, SZÉCHENYI ÚT 11. * TEL.: 83/317-355, 30/9947-482 * FAX: 83/336-281

NYITVA: H-P 8-16-IG, SZO 8-13-IG

Table listing various hunting gear and equipment, including optics, clothing, and accessories.

INDIFORM KFT. * VADÁSZRUHÁZAT KIS- ÉS NAGYKERESKEDELEM * 2440 SZÁZHALOMBATTA, VÖRÖSMARTY ÚT 40. * TEL.: 23/359-158

FAX: 23/540-159 * NYITVA TARTÁS: H-P 8-16

Table listing various hunting gear and equipment, including clothing and accessories.

NOMÁD VADÁSZBOLT * 6800 HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, ZSOLDOS U. 57. * TEL.: 62/244-991, 30/259-7740

Table listing various hunting gear and equipment, including optics, clothing, and accessories.

JUVA AGRÁR SZOLGÁLTATÓ ÉS KERESKEDELMI KFT. * 2461 TÁRNOK, HALÁSZ JÓZSEF U. 66. * TEL.: 23/585-008
 FAX: 23/585-014 * INFO@JUVA.HU * WWW.JUVA.HU

VADRIASZTÓK		Guardian2 Standard vadriasztó állvánnyal	113.575
Guardian2 Standard vadriasztó	77.438	Guardian2 Dupla vadriasztó állvánnyal	194.700

KALIBER MAX FEGYVERBOLT * 1039 BUDAPEST, MÁTYÁS KIR. U. 12. * TEL.: 240-1923 * E-MAIL: FEGYVER.KALIBER@AXELERO.HU

MAROKLŐFÉGVYEREK	MCM verseny kivétel	20-45.000			
Aminius HW7- kal. 0.22, 6"	Rossi 971 - kal. 357, 4", mikro-irányzék	56.000			
Orossi TT pisztoly kal. 7.62	Taurus 357/38-AS, 4"	59.000			
S&W 5006- kal. 9mm, inox	Colt Detective 38, 2"	54.000			
FEG PBL- kal. 9mm, 6"	GÖLYÖS PUSKÁK				
Glock 17- kal. 9mm	Springfield kal. 357 előagyttaras				
CZ 75 Bicolor- kal. 9mm	puska	99.000			
Beretta 92F- kal. 9mm	Karl Gustav 6.5x68, új				
SIG Sauer P229- kal. 9mm	agyazás	275.000			
SIG Sauer P226- kal. 9mm	TOZ8 0.22 szárp állapotú				
Taurus 22 Magnum- Innox, 4"	puskák	15.000-161			
mikróirányzék	JW15 és JW20 társ 0.22	25.000-161			

KÁTAI VADÁSZ, HORGÁSZ KIS- ÉS NAGYKERESKEDÉS * 5900 OROSHÁZA, KÖND U. 44. * TEL./FAX: 68/411-612
 KÁTAI VADÁSZBOLTOK: 5540 SZARVAS, KOSSUTH L. U. 46. * TEL.: 66/312-288 * 6721 SZEGED, TISZA LAJOS KRT. 19.
 TEL.: 62/556-880 * WWW.KATAIVADASZBOLT.INF.HU

ARMUSA LŐSZEREK (VADÁSZ)	12/34 g Sporting	46	12/71 cm H 35 Titán	256.100	PRO-MATIC KORONGDOBÓ GÉPEK	Livingstone mellény	16.800	
12/32 g	12/24 g Gold	46	DOCTER KERESŐTÁVCSŐVEK		Colt 65 korongos	318.800	Arizona nadrág	17.200
12/34 g	12/28 g Gold	50	7x50 gumirozott	192.100	Ranger 8	598.700	Arizona kabát	32.600
12/36 g	16/28 g Skeet, Trap	46	8x56 gumirozott	209.250	Ranger 8 pro (párbas)	1.257.600	Livingstone sapka	3.270
12/Magnum 50 g	20/28 g Skeet, Trap	46	10x50 gumirozott	202.500	Super 6 150 korongos	425.100	Börnadrág	39.900
12/6 mini Magnum 40 g	FABARM SÖRÉTES FEGYVEREK		DOCTER CÉLTÁVCSŐVEK		Öz	2.950	Börmellény	39.200
12/Brenke	(az árák tájékoztató jellegűek)		6x42	129.800	Georgia kabát	11.820	Georgia kabát	11.820
12/9 szemes	12/71 cm Lelys	359.100	1,5-6x42	182.600	Nyúl + egér	3.000	Georgia nadrág	11.640
12/AAA 5 mm	12/71 cm Gamma	306.300	8x56	145.400	Kacsa	3.400	Maine cipő	28.400
16/28 g	12/71 cm Euralla	231.700	8x56 világítópontos	197.700	Buttolo (gumi)	7.070	Maine bokacipő	31.700
20/28 g	12/76 cm Max Field	359.100	2,5-10x48	194.600	Buttolo	3.400	Cortina bakancs (Gore-tex)	39.000
20/Magnum 32 g	12/71 cm Gamma 3T	318.900	2,5-10x48 világítópontos	251.100	Egér	1.600	Ultimate bakancs (Gore-tex)	50.440
ARMUSA LŐSZEREK (SPORT)	20/71 cm Lelys AL	359.100	3-12x56	199.300	Szalonka	1.300	NASTA KORONGOK	
12/24 g Skeet, Trap	12/76 cm STL VS Sport	521.946	3-12x56 világítópontos	259.600	CHEVALIER RUHÁZAT		Standard narancs	15
12/28 g Skeet, Trap	12/76 cm Max Sporting	402.435	DOCTER POINT	69.500	Nairobi ing, rövid ujjú		Mini, midi, nyúl	30
12/32 g Skeet, Trap	12/71 cm H 368 Lion	185.364	DOCTER SIGHT	98.200	Livingstone nadrág		11.100	

KERÍTÉSCENTRUM KFT. * 1106 BUDAPEST, KERESZTÚRI ÚT 130. * TEL.: 1/431-9950 * FAX: 1/431-9951

CSOMÓZOTT VADHÁLÓK 50 M KISZERELÉS	150/13/15 átmérő 2/1,6 mm	19.631	120 cm magas	21.396	W98 átmérő 2,5/2 mm sz.-méret 152x203	R236 átmérő 2,5/2 mm alul sűrűbb	160 cm magas	37.019
Tipusszám: 1. szám a háló magassága (cm); 2. szám a vízszintes drótok száma; 3. szám a függ. drótok távolsága (cm)	150/19/15 átmérő 2,5/2 mm	26.015	150 cm magas	24.250	120 cm magas	17.661	150 cm magas	20.038
	160/23/15 átmérő 2/1,6 mm	29.480	C25 átmérő 2,5 mm szemméret 102x64 mm	100 cm magas	24.046	195 cm magas	23.366	R236 átmérő 3,1/2,5 mm alul sűrűbb
	200/17/15 átmérő 2,5/2 mm	31.314	120 cm magas	26.830	120 cm magas	26.830	160 cm magas	53.797
	200/17/15 átmérő 3/2,5 mm	50.333	150 cm magas	30.974	150 cm magas	23.231	RS256 átmérő 3,1/2,5 mm alul sűrűbb	200 cm magas
	200/24/15 átmérő 2,5/2 mm	35.661	200 cm magas	38.649	R176 átmérő 2,5/2 mm alul sűrűbb	200 cm magas	36.883	RS176 átmérő 3,1/2,5 mm alul sűrűbb
100/8/15 átmérő 2,5/2 mm	PONTHEG. VADHÁLÓK 25 M KISZERELÉS		PONTHEG. VADHÁLÓK 50 M KISZERELÉS	W86 1 m magas átmérő 2 mm	18.679			
100/16/15 átmérő 2,5/2 mm	C20 átmérő 2 mm szemméret							
100/16/15 átmérő 2,5/2 mm	102x57 mm							
130/18/15 átmérő 2,5/2 mm	100 cm magas	18.884						

LARIX VADÁSZRUHÁZAT ÉS KIEGÉSZÍTŐINEK KIS- ÉS NAGYKERESKEDÉSE * 1036 BUDAPEST, LAJOS U. 126-128. * TEL./FAX: 1/453-2329

WATZMANN LÁBBELIK	Kord derékmelegítő	3.000	Kord leszák	27.750	Kord, kantaros nadrág, flanel	9.490
Hegymászó bakancs több merevítéssel	Düftin derékmelegítő	3.090	Düftin leszák	27.750	béléssel	10.880
21.500	Lóden derékmelegítő	4.030	Lóden leszák	35.630	Kord, lesnadrág, TH béléssel	11.530
Közepesszárú bakancs	Vászon dzseki, TH béléssel	13.990	Vászon, nyári mellény	9.190	Kord, kantaros lesnadrág, TH	5.700
Magasszárú bakancs	Kord dzseki, TH béléssel	15.860	Vászon mellény, TH béléssel	11.640	béléssel	3.279
Bakancs ragasztott talppal	Düftin dzseki, TH béléssel	16.440	Kord mellény	10.330	Active Lifestyle	3.350
Bakancs ragasztott talppal	Lóden dzseki, TH béléssel	31.410	Kord mellény, TH béléssel	13.160	AT Boot	4.290
Szafari bakancs	Vászon, gyakorló felső	6.530	Düftin mellény	11.060	AT Boot Plus	3.890
Csizma bárányszőrme béléssel	Kord, gyakorló felső	8.590	Düftin mellény, TH béléssel	13.480	AT Leisure	3.690
Előtűzész felcipő	Hosszú ujjú ing	8.660	Kecskebőr mellény	36.000	AT Walking Knie	5.700
Oldaltűzész felcipő, makkos	Düftin ujjú ing	5.210	Lóden mellény, öltönyhöz	14.810	Coolmax Liner (2pár/csomag)	4.590
MAX	Rövid ujjú ing	4.820	Vászon, nyári nadrág	6.590	Explorer Boot	3.400
Felcipő ragasztott talppal	Vászon, emelt derekú nadrág, flanel belés	8.610	Vászon, emelt derekú nadrág,		Explorer Knee	4.900
Papucs	Vászon, 3/4-es kabát, TH	34.220	bélés	19.130	Summit	4.590
HANWAG BAKANCSONK	Lóden, 3/4-es kabát, TH	20.230	TH bélés	9.430	Trail Runner	5.700
Alaska Gore Gore-Tex	Lóden, 3/4-es átmeneti kabát	34.220	Vászon, kantaros nadrág, TH	10.970	Trekker	4.090
Yukon bőrbéléssel	Lóden, 3/4-es kabát, TH	32.060	bélés	6.240	Turnover Top	4.900
Hunter Gore Gore-Tex	Lóden, 1/2-es kabát, bőr- díszléssel	47.630	Vászon, bricsesz	6.240	Weekender	3.490
RUHÁZAT	Vászon leszák	18.560	Vászon, kertész nadrág	8.810	X5 Terrain	3.300
Kord bricsesz			Kord nadrág	8.780	Fókaszőr cipőpoláshoz	990
Lóden bricsesz						
Vászon derékmelegítő						

M-ZERO FEGYVER ÉS VADÁSZBOLT ÉS GLOCK MÁRKAKERESKEDÉS * 2310 SZIGETSZENTMIKLÓS, PETŐFI U. 5/A
 NYITVA: HÉTFŐ-PÉNTEK 9-17 * TEL./FAX: 24/465-373, 30/9516-440 * GLOCK@VNET.HU

ÚJ PISZTOLYOK	Glock 23	160.750	Glock 34	197.400	Tárvetítő	200	Tölténytartó 33-as	7.800
Glock 17	Glock 26	163.200	Glock 35	197.400	Áll. hátsó irányzék	2.340	Tártartó	1.500
Glock 19	Glock 27	163.200	GYÁRI ALKATRÉSZEK		Triciumos hátsó irányzék	10.400	Gyorstok	2.400
Glock 22	Glock 21	184.000	Könnyűütés	860	Tölténytartó	3.200		

RÁBAI KFT. HUNOR VADÁSZBOLT * BÉKÉSCSABA ZSIGMUND U.10. * TELEFON: 66/451-171

ZASTAVA VADÁSZFEGYVEREK	9.3x62, 300 Win. Stutzen	175.000	300 Win., 7 rem	240	7.62x39	125	BALKEZES	
222 Rem	375. H&H	179.000	7.62x54R	150	270 Win.	160	ZASTAVA GOLYÓSPUSKA	
223. Rem	30-06. Stutzen	167.000	6.5x55	155	308 Win.	150	30-06, 7 Rem.	178.000
30/06, 7x64, 243 Win, 8x57,	PRIVI PARTIZÁN LŐSZEREK		6.5x57, 7x57	170	9.3x62	320	223	150.000
22-250	222 Rem.; 223 Rem.	130	8x57	180				
7 Rem. mag., 300 Win.	30-06, 7x64, 243 Win	160	22-250	165				

SEFAG RT. VADÁSZBOLT * 7400 KAPOSVÁR, BERZSENYI U. 2. * TEL.: 82/317-644, 30/9690323
 NYITVA TARTÁS: H-P 8,30-17-IG, SZ: 8-12-IG, EBÉDIDŐ: 12-13-IG

Bőr bakancs varrott	18.300	Vigós kabát	23.625	Hímzett zöld póló.	2.000	EGYÉB VADÁSZFELSZERELÉS	Boros készlet ön díszel	18.700
Női bakancs bélelt	12.850	Banner kabát	21.600	Venator ing	5.500	MAG-lite lámpa	1.700-161	LŐSZEREK
Varrott bőrcipő	12.450	Lódenkabát	33.600	Le chameau bársonynadrág	15.150	MAG-lite izzók, alkatrészek	485-161	Nike 12/70
Le chameau gumicsizma (nyári)	13.520	Vízálló kabát	38.563	Le chameau vászonnadrág	16.750	Akkumulátoros kézi lámpa	11.200	Nike 12/70, 16/70 extra
Le chameau gumicsizma csatos	38.050	300-as polárkabát	22.200	Pólar alsóruha (nadrág)	6.750	Bőr golyós löszertartó	2.450	Nike 16/70
Le chameau gumicsizma cipzáros	52.050	Váross kabát	31.550	Pólar alsóruha (felső rész)	7.620	Bőr igazolványtartó	2.150	30-06 magyar 11,7 g
Le chameau gumicsizma műszőrmes	47.000	Köttő pulóver	6.100	Híri zokni	7.990	Bőr fegyverszíjak	2.100	30-06 cseh 11,7 g
Kudu gumicsizma neoprém	14.200	Banner mellény (lődesen)	16.850	Hímzett frontú köntös	13.500	Szivacsos fegyvertokok	5.000	30-06 Sako 11,7 g
Kudu gumicsizma csatos	16.800	Banner mellény (lődesen)	13.200	Hímzett zöld törökfűző (68x136)	6.200	Tisztító felszerelések	500-161	7x64 cseh
		Banner ing	10.800	Hímzett zöld törökfűző (50x100)	3.650	AJÁNDÉKTÁRGYAK	Ön fallóra	15.000
		Banner nadrág	11.550	Női állatmintás pizsama	4.700	Ön fal táj.	9.250	300 Win. cseh
				Vesevédő	3.000	Likőrös készlet ön díszel	14.000	9,3x74 R cseh

SEELAND VADÁSZARUHÁZ KIS-NAGYKER. * 1188 BUDAPEST (KÜLSŐ), NAGYKÖRÖSI ÚT 24/A * TEL.: 291-8889
 FAX: 292-2991 * E-MAIL: VADASZARUHAZ@INTERNET.HU * WWW.VADASZAT.NET/MOBIKER.HTML

Gronell Verona felcipő antibakteriális	16.900	Harkila Extra tollnadrág szél-vízálló	64.540	Beretta 391 UL 12-20 Aut.	299.000	Weatherby Mark 5 300W.	790.000
Gronell Walk felcipő vízálló	19.800	Thermo merinói gyapjú cipzáros felső	10.900	Heym SR 21 30-06 golyós	489.000	Cseh neoprém csizma	13.900
Gronell Tornado vízálló vízálló	18.700	Thermo merinói gyapjú sluccs alsó	8.500	Heym SR 30 300 Win M.	598.000	Cseh neoprém cipzáros	20.900
Gronell Explorer vízálló bakancs	30.800	Fűthető termékek, fűtési idő: 6-20 óra		KRIG 902 De Lux 7 mm R. M.	419.000	Le Chameau neoprém csiz.	41.900
Gronell Bolzano vízálló bakancs	30.900	Mellény 100% szél-vízálló, fűtés: 20 óra	14.900	SIG SHR 970 take down	418.000	Le Chameau szőrös csizma	41.500
Gronell Gardena vízálló bakancs	35.700	Gyapjúsapka felvédős, fűtés: 8 óra	6.880	Tikka T3 30-06 gyorsító	259.000	Le Chameau bőrsz. csizma	60.800
Gronell Competition vízálló bakancs	37.400	Mellény 100% szél-vízálló, fűtés: 8 óra	8.800	Tikka T3 300 W. M.	287.000	Optimic Pro 10x42 keresőt.	78.400
Gronell Travel vízálló bakancs	37.400	Gyapjú derékmelegítő fűtés: 20 óra	3.800	CZ 550 30-06 gyorsító	169.000	Optimic Diamond 8,5x45	154.800
Gronell Activ vízálló meleg bakancs	37.400	Fűthető talpbetét 36-46 m. fűtés: 6 óra	4.200	Steyr Classic 30-06	409.000	Europoint 1,5-6x42 világító cél.	78.700
Gronell Sportsman meleg vízálló bak.	37.400	Fűtőelem 1 csom. (3 pár) 6-8 óras	1.200	Zastava 243-9,3x62-ig	157.000	Europoint 3-12x50 világító cél.	78.900
Gronell Talon vízálló meleg bakancs	39.700	Fűtőelem 1 db 20 óras.	520	Remington Titan 30-06	398.000	Europoint 2,5-10x56 vil. cél.	78.900
Gronell Everest meleg vízálló bak.	39.800	Bóna bőrmellény (tartós jó bőr)	54.500	Remington gyors. kiv. tár.	219.000	Meopta 7x50 céltávcső	74.900
Gronell Szavanna magas száru vízálló	44.900	Extra derékmelegítő (hidege-melege)	54.500	IZS 12-20/76 Book	125.000	Meopta 3-12x50 világító céltáv.	187.800
Harkila Extrém gyapjúzokni	5.500	Beretta Silv. Pig. 12-20/76	399.000	IZS 18 eglyvetű 223-30-06-ig	49.800	Swarovski 10x42 WB használt!	150.000
Harkila Extra tollkabát szél-vízálló kap.	79800	Beretta Ultra L 12/70	439.000	Sabatti 600 DL 222-9,3x62	157.800	Leica 8x50 kereső táv. használt!	250.000

SÖLYOM VADÁSZBOLT (ÚJÁSZ SZAKÜZLET) * 4220 HAJDÚBÖSZÖRMÉNY, BETHLEN GÁBOR U. 30. * TEL.: 52/228-661, 20/913-1052
 E-MAIL: VASARINE@AXELERO.HU * ÚJÁSZAT: HTTP://LETIZIA.FREEWEB.HU * NYITVA TARTÁS: H-P 9-18-IG, SZO 9-13 ÓRÁIG

Kivonatolt árlista	Mathews FX	122.700	Mathews LX	205.
---------------------------	------------	---------	------------	------

Cseh 243 W. 9 éves, 10 év műszaki, 4-12x40 távcsövel, beépített lámpával, tokkal, 100 db Sako tölténnel, jó állapotban. 170 E Ft. 70/508-0321

Eladó Steyr-Mannlicher Luxus 8x68 s, eredeti Steyr patent szereléssel, 8x56 Swarovski távcsövel, újszerű állapotban. 291-4873, 20/344-4891

Balkezes Remington M700, 243 Win. kal., 6x42 Schmidt & Bender távcsövel, kiváló állapotban eladó. 30/940-2773

Weatherby Mark V. Delux tip. 300 Magnum golyós vadászfegyver csőszájjakkal, gyári távcsövel. 420 E Ft. Tel./fax: 69/301-102

Eladó Tikka 9.3x62 golyós, Sabatti 7x65R/12 vegyes csövű, Marocchi 20/76 magnum sorétes, vadászfegyver, újszerű, megkímélt állapotban! 30/939-0078

Steyr-Mannlicher, 223-s kal., Zeiss Diavari VM 2.5-10x50-es világító szálkeresztes távcsövel, eredeti Steyr szereléssel, új állapotban eladó! 70/310-6666

7x57-es ZKK-600 golyós fegyver, 8x56-os Schmidt & Bender céltávcsövel szerelve, újszerű állapotban 2009-ig érvényes műszakival, 260 E Ft. 20/4387-032

Eladó vagy elcserélhető komplett sörétes löszertöltő felszerelés 16-os kaliberhez. 30/911-6636 vagy faboferi@freemail.hu

Remington Magnum 7 mm-es, cseh golyós (Brno) 7x50-es Meopta távcsövel, 3 éves, de alig használt, 150 E Ft. 70/940-8549

Carl Gustav 6,5x55 kal. Pro Hunter 6x40 W. A. távcsövel szerelt golyós vadászfegyver. 150 E Ft. 20/4389-664

Újszerű Tikka 243 Win. kal. vadászfegyver, 7x50-es Meopta céltávcsövel szerelve eladó. 20/559-6307

Steyr-Mannlicher 243 Win. kal., gyári oldható szereléssel, Swarovski 6x42-es céltávcsövel szerelve, kitűnő állapotban. 400 E Ft. 30/3833-724

Eladó S&Q Griff Repetierer allvetter. Kal. 308 win., gyári szerelék, 6x42 Schmidt & Bender 4-es szálkereszt csőszájjakkal. 69/301-319, 30/302-2286

Merkel dupla (vésett), MC-21-es félautomata, TOZ-34-es bock újszerű állapotban, Seadler 6x56-os gar. cél-távcső eladó. 20/534-7983

Eladó 6,5x57 Mauser golyós fegyver 6x42-es Zeiss Jena távcsövel, vennék FÉG 7,62x54R golyós fegyvert oldható szereléssel. 30/295-8020

Eladó 1 éves Sako 7 mm Rem. mag. vadászfegyver. 300 E Ft. 70/387-3773

Távcső
8x57-es Mauser golyós fegyver, egyedi gyártású, 4-es Zeiss céltávcsövel. 140 E Ft. 30/200-2478

Sauer 202 Euro 7 mm Rem. Magnum, 1 éves, gyönyörű állapotban, tartalék tárral, Swarovski 3-12x50-es távcsövel, oldható szereléssel eladó. 30/938-9948

Német 1906 28/65, 230 E Ft. Osztrák régi 16/70, 185 E Ft. 20/0,22 be-tétcső, engedélyes, 15 E Ft. 2x16/7x57R ferlachi kakasos drilling, 950 E Ft. 30/3848-354

Keresek régi fegyvereket: Kalezky főlratú fegyvert, kakasos sörétest. Tula, FÉG nem, golyós billenő csövű, orosz nem, 1(1,5)-4(6)x20(40) márkás távcsövet. 62/233-167

Sako Hunter 222 rem. kovácsolt csövel, újszerű állapotban, új Bushnell 6-12x44-es céltávcsövel, világító szálkereszttel eladó. 20/456-8154, Szolnok megye

Alig használt, kifogástalan állapotú FÉG GV2 7x64 kaliberű, patent-szerelékes 6x42-es MOM távcsövel, 100 db Sako löszerezellel (80 E Ft) vagy elcserélhető. 30/415-4107

Keresek hatástalanított puskákat, hiányos állapotban is és egyéb régi fegyvereket. 30/398-4208

Távcső
Optolyth spektiv eladó: 22-60x70, szét-húzható, gumiborítású, igen masszív darab. Szép állapotban, eredeti bőrdobozában. 99 E Ft. 70/316-2626

Eladó Swarovski 8x56 keresőtávcső, Meopta 75H 20-60x spektiv, újszerűen, megkímélten. 30/939-0078

Eladó 3x9x56-os világító pontos amerikai céltávcső. Új! 20/491-4051

Bushnell Elite 3200 3-9x50 céltávcső, új, 7A szálkereszttel eladó. 110 E Ft. 20/927-8537

6x40-es Hunter céltávcső szerelékkel együtt eladó. 20/976-9628

Mauser 8x57 JS egyedi agyazás, világító pontos variabel céltávcső, beépített kacsalámpával, szijjal. 9 év műszaki. 110 E Ft. 20/9231-567

Eladó Zeiss Jena 10x50 keresőtávcső, 50 E Ft. Vennék használt Dedal-300 távcsövet. 59/415-477, 30/295-8020

Zeiss Jena 8x30, 7x50, 10x50, használt keresőtávcsövek jó műszaki és esztétikai állapotban eladók. 20/9247-519

Terepjáró

Keresek Suzuki Vitarát v. Suzuki Samurait, ármegjelöléssel, esetleg cserével. 20/576-0312

Suzuki Samurái 1,3 teljesen felújított állapotban, friss műszakival, metálzöld színben, vonóhoroggal, cd-vel. 1,4 M Ft. 30/927-9035, mohas@westel900.net

Suzuki Jimmy Cabriolet extrákkal, részlet átvállalással (68 E Ft/hó) eladó. 69/331-112, 30/298-2138

Kutya

Ürömről decemberben elveszett berni pásztorkutyám. Aki tud róla, kérem, értesítsen! 30/281-4498

Hungária Champion, Hungária Mun-ka Champion és Inter Champion várományos 4 éves, erős, nagy harapású jagdterrier kanommal fedezetetést vállalok. 70/336-0494

Eladó 5 hónapos, tkv-ezett, barna színű drótszűrű német vizsla kan kölyök, vadászó szülőktől. 30/535-4125, tudika@citromail.hu

Drótszűrű magyar vizsla kölykök áprilisi eleji születéssel eljegyezhetők többszörös küllemgyőztes, munkavizsgás, aktív vadászó, dysplasia-mentes szülőktől. Eszenyi Andrea, 30/535-4125, tudika@citromail.hu

Aktív vadászó nehezített vércsapra 1 díjas szülőktől 6 hónapos, minőségi hannoveri véreb szuka eladó. 20/534-7983

Weimari vizslák és német drótszűrű vizslakölykök garanciával (fekete spricceltek) megvásárolhatók. 30/4836-371

Drótszűrű magyar vizsla, aktív vadászó, 2,5 éves szuka eladó, törzskönyvvel (2xHPJ). 30/371-6832

2 növendék német drótszűrű vizslaszuka (barna spricceltek) vizsgával, kezpetten, garanciával megvásárolhatók. 30/262-4195

Magyar drótszűrű vizslakölykök megvásárolhatók. 30/386-3293

Csalsíp

Nimród vadhivók, amire a vad hallgat. Egyedi, kézzel gyártott csalsípek. Kitűnő minőség. Vaddisznó kombinált őz, suta, gida, suta panasz, rókaugatás, róka nyúlás, egérhang, menyéhang, szajkó, vadkacsa, szalonka. Megrendelhető postai utánvét-tel. Fenyvesi Zoltán. 54/706-528, 30/387-4013 (ef)

Egyéb

Csicsókagumó vadetetéshez, tavaszi vadföldtelepítéshez nagyobb tételben kapható. 20/995-8526, pgodo@freemail.hu

Évelő rozs vetőmag eladó. 30 E Ft + áfa/100 kg. Hárskút. 20/916-3275 Vetőmagnorma: 50 kg/ha

African Hunting Safaris Agency CC.
ÁRAJÁNLAT NAMÍBIAI VADÁSZATRA
Érvényes 2005. december 31-ig. Az árakat euróban adtuk meg.

Elefant	250	Hartbeest	350	Impala suta	140	Sakál	ingyen köthető
Elefant tolni	290	Zebra	480	Fekete arny impala	1 000	Apróvad	ingyen köthető
Kudu	550	Duiker	140	Csikos gnú	400	Sebahn	
Kudu tolni	100	Steinbock	140	Csikos gnú tolni	250		a kilétségi díj 100%-át
Oryx	250	Zsiráf	1 150	Fehér farkú gnú	1 100		Vadászati engedély
Vadászók dísz	200	Zsírak tolni	500	Fehér farkú gnú tolni	400		vadászokért
Springbock	300	Steinbock	350	Lopdár	1 200		
Springbock suta	120	Impala	350	Gepárd	900		

Napdij
1/1 vadászat

175x32x28 cm lemez vadászfegyver- 500 kg nyalósót adnék őzbak kilővé- részre, balatoni nyaralással tudok fi-
szekrény, biztonsági zárral eladó. sért cserébe. 30/283-6513 zetni. Kezdő vadász. Pl.: fegyverszek-
30 E Ft. 30/368-3669 Vadászfelszerelést vásárolnék saját rény, puskák. 20/804-6399

A magasles havilap megtalálható az újságostandokon és az alábbi szaküzletekben

AJKA: Hadax Kft. Vadászbolt, 8400 Fő út 1. • **BAJA:** Harmónia Vadászbolt, 6500 Hattyú u. 2. • **Szerdahelyi Vadászbolt,** 6500 Árpád tér 1. • **BÉKÉSCSABA:** Harmónia Vadászbolt, 5600 Luther u. 12. • **Rábai Kft. Hunor Vadászbolt,** 5600 Zsigmond u. 10. • **BUDAÖRS:** Vadmacska Vadászbolt, 2040 Szabadság út 139. • **BUDAPEST:** 22-es Csapdája Túlélőbolt, 1066 Teréz krt. 21. • **Frommer Fegyverbolt,** 1089 Rezső tér 21. • **Gemenc Vadászbolt,** 1203 Kossuth L. u. 57. • **Harmónia Vadászbolt,** 1165 Margit u. 116. • **Kaliber Max Bt.,** 1039 Mátyás király u. 12. • **Kerítéscentrum Kft.,** 1106 Keresztúri út 130. • **Larix Vadászbolt,** 1036 Lajos u. 126-128. • **Optika-Fotó,** 1056 Váci u. 61. • **Seeland Vadászárúház,** 1188 Nagykőrösi út 24/A • **Sólyom Vadászfegyver-javító Bt.,** 1031 Keve u. 45/C • **S. P. Jagd Vadászüzlet,** 1238 Lóalás u. 12-14. • **CSORNA: Hanyi Vadászbolt,** 9300 Arany J. u. 8. • **DABAS: P+B Sherwood Bt.,** 2370 Szent István u. 42. • **DEBRECEN: Harmónia Materriál Kft.,** 4025 Széchenyi u. 10. • **Harmónia Vadászbolt,** 4026 Bethlen u. 36. • **EGER: Harmónia Vadászbolt,** 3200 Torony út 1-3. • **GÖDÖLLŐ: Trófea Kft.,** 2100 Isaszegi u. 168. • **GYÖNGYÖS: E-Diana Vadász- és Horgászbolt,** 3200 Rózsa u. 2. • **Harmónia Vadászbolt,** 3200 Szent Bertalan u. 4. •

HADJUBÖSZÖRMÉNY: Sólyom Vadászbolt, 4220 Bethlen G. u. 30. • **HÓDMEZŐVÁSÁRHELY: Hargita Jagd Vadászbolt,** 6800 Andrassy u. 32. • **Nomád Vadászüzlet,** 6800 Zsoldos u. 57. • **KAPOSVÁR: SEFAG Rt. Vadászbolt,** 7400 Berzsenyi u. 2. • **Szent Hubertus Vadászbolt,** 7400 Fő u. 40. • **KECSKEMÉT: Harmónia Vadászbolt,** 6000 Széchenyi tér 14. • **Horgász Vadász Bt.,** 6000 Rákóczi út 16. • **KESZTHELY: Harmónia Vadászbolt,** 8360 Rákóczi u. 3. • **Hunor 2000 Bt. Fegyver- és Vadászbolt,** 8360 Széchenyi u. 11. • **KISKÖRÖS: Tüskevár vadászbolt,** 6200 József A. u. 5. • **KISKUNHALAS: Célpont Fegyverbolt,** 6400 Hősök tere 1. • **KISVÁRDA: Harmónia Vadászbolt,** 4600 Szent László u. 13. • **MISKOLC: Harmónia Vadászbolt,** 3530 Széchenyi u. 14. • **Steelvent Rt.,** 3527 Besenyői út 8. • **Szalonka Vadászbolt,** 3530 Király u. 2. • **NAGYKÖRÖS: Sírny Vadászati Ker. Kft.,** 2750 Örkényi u. 13. • **NYÍREGYHÁZA: Harmónia Vadászbolt,** 4400 Zrínyi I. u. 8-10. • **Pinkerton Vadászbolt,** 4400 Simai u. 9. • **OROSHÁZA: Kátai Vadászbolt,** 5900 Könd út 44. • **PAKS: Harmónia Vadászbolt,** 7030 Dózsa Gy. u. 102. • **PÁPA: A-Jagd Horgász Vadász Bolt,** 8500 Szent László u. 8. • **PÉCS: Harmónia Vadászbolt,** 7626 Király u. 71. • **Pagony Vadászbolt,** 7634

Rácvárosi u. 16. • **PILISVÖRÖSVÁR: Szikra Vadászbolt,** 2085 Fő u. 1. • **SÁRVÁR: Hor-Sza Kkt. Vadászbolt,** 9600 Baththyány u. 34. • **SOPRON: Hubertus Vadászbolt,** 9400 Lackner K. u. 6. • **SZEGERED: Forest Vadászbolt,** 6721 Brüsszeli krt. 6. • **Harmónia Vadászbolt,** 6722 Kossuth L. sgt. 21. • **SZEGHALOM: Vadász-Horgász Bolt,** 5520 Kossuth u. 10/1. • **SZÉKESFEHÉRVÁR: Lupus Tűzok Vadászbolt,** 8000 Ady E. u. 8. • **Oryx Fegyver-javító,** 8000 Seregélyesi u. 86. • **SZEKSZÁRD: Stefán Kereskedelmi Kft.,** 7100 Kossuth u. 32. • **SZENTENDRE: Flinta Vadászbolt,** 2000 Duna-kanyar krt. 4. • **SZIGETSZENTMIKLÓS: M-Zéró Fegyver- és Vadászbolt,** 2310 Petőfi u. 5/A • **SZOLNOK: Diana Vadásztársaság,** 5000 Debreceni út 51. • **Hungária Turul Vadász és Fegyverbolt,** 5000 Szivárvány u. 4. • **TATA: Harmónia Vadászbolt,** 2890 Katona u. 17. • **TISZAFÜRED: Harmónia Vadászbolt,** 5350 Piac tér 6. • **VÁC: Pagony Vadászbolt,** 2600 Széchenyi u. 3-7. • **VESZPRÉM: Harmónia Vadászbolt,** 8200 Rákóczi u. 5. • **Vadászbolt,** 8200 Nyerges u. 10/B • **ZALAEGERSEZG: Diana Vadászbolt,** 8900 Ola út 4-10. • **Harmónia Vadászbolt,** 8900 Bíró M. u. 47. • **Nimród Vadász Horgászbolt,** 8900 Ady u. 13. • **Zala-Vadász Kft.,** 8900 Tompa u. 1.

Magasles · Független információs havilap · Kiadja: **ProFo-Kiadó** · Szerkesztőség: **1052 Budapest, Fehér Hajó u. 8-10. II/7.** Telefon: **1/4-111-111**, fax: **1/2-670-670**, e-mail: **info@magasles.hu**, **http://www.magasles.hu** · Felelős főszerkesztő: **Ilf, Takács Szabolcs**, szerkesztő: **Kovács Zsolt**, tördelészerkesztő: **Lőrincz Zsuzsanna**, pénzügy: **Juhász Róbertné**, kapcsolatfelvétel, hirdetések: **Göröcs Zsuzsanna** · HU ISSN 1785-0126 · Terjeszti a Lapker Rt. és a fent megjelölt szaküzletek. · Előfizethető a szerkesztőség címén bel-földi postautalványon, illetve igény esetén készpénz-átutalási csekket küldünk. **Az előfizetési díj egy évre 3300 Ft.** · A fotókat, ábrákat, írásokat a szerzői jogok tiszteletben tartásával közzéljük, de előfordulhat, hogy a szerző vagy a jogutódja nem ismert. Ilyen esetekben, kérjük, az illetékesek jelentkezzenek. · Az újságban közölt árakat és egyéb adatokat partnereinktől kapjuk, így azokról, valamint az esetleges nyomdai hibákért felelősséget nem vállalunk. Kérjük, mielőtt tervezne, tájékozódjon a részletekről! · Az újságban közölt adatokat, információkat, másolni, sokszorosítani vagy forrásként felhasználni más hír-, illetve információs anyagokban a kiadó előzetes írásbeli hozzájárulása nélkül tilos. Minden jog fenntartva Nyomda: Duplex Rota, Pécs.

Lapzártá minden hónap 5-én. · Megjelenés minden hónap elején.

December hónapban a kupon felmutatója minden termékünkre 10% kedvezményt kap.

LŐRINCZ ÉS FIA KFT.
1056 Budapest, Váci u. 61.
Tel./fax: 266-0485, 337-2902
Nyitva: H-P 10-18, Szo 11-13
Érvényes 2005. március 31-ig.

SEELAND VADÁSZÁRÚHÁZ
Mobilker 2000 Kft.
A kupon felmutatója termékeink árából - kivéve éles löveg és lőszer - **10% kedvezményt kap!**

1188 Budapest, Nagykőrösi u. 24/A
Tel.: 291-8889 • Fax: 292-2931
Érvényes 2005. március 31-ig.

FEHOVA 2005-ön ajándék fejlámpa!
A kupon felmutatója, aki 3-4 év alatti fegyver, lőszer, 95 fegyver használatával

GPS ÉS TÚRABOLT
8A, XIII. LEHEL U. 23.
TEL: 239-6013
WWW.GOPASS-SPORT.HU

A kupon felmutatója az erdő- és vadvédelmi kerítések árából, mennyiségtől függően **10-20% engedményt kap** (lásd 53. oldal)

STEELVENT RT.
3527 Miskolc, Besenyői út 8.
Tel./fax: 45/412-960
www.steelvent.hu, info@steelvent.hu
Érvényes 2005. március 31-ig.

A kupon felmutatója számára **5%-os kedvezményt** nyújtunk, kivéve a vadász- és lőfegyverek, lőszer árát.

ELANYI VADÁSZBOLT
9300 Csorna, Arany J. u. 8.
Telefon: 96/261-847
Érvényes 2005. március 31-ig.

SÓLYOM VADÁSZBOLT
A kupon felmutatója a terméktől függően - a lőfegyverek és lőszer kivételével - **5-10% engedményt kap!**

4220 Hódmezővásárhely, Bethlen G. u. 30.
Tel.: 52/228-661, 20/913-1052
Érvényes 2005. március 31-ig.

A vadászdivat története

Német nyelvterületen, de számos más országban, így hazánkban is a stájer divat szerint szabott lóden- és bőrruházat a valódi módi. Bár a hegyekben oly praktikus bőr térdnadrág nem kötelező az Alföldön, egy vadászból résztvevőinek többsége, öltözéke alapján részt vehetne egy osztrák folklórműsorban. Cikkünk szerzője részletesen bemutatja, hogyan is alakult ki a mai vadászdivat. Megtudhatjuk, kik voltak azok a népszerű emberek, akik öltözködését mind többen igyekeztek, igyekeznek utánozni.

Áprilisi számunkból...

Mesés vadászgörények

A vadászgörény évezredek óta áll az ember szolgálatában. A középkorban különösen elterjedt lehetett, hiszen Leonardo da Vinci híres képén sem hermelin, hanem tipikus vadászgörény látható. A vadászgörény tartása ma az egész világon reneszánszát éli. Hazánkban is több ezren tartják, igaz, házi kedvencként. Ám akadnak néhányan, akik nem elégszenek meg babusgatásukkal, hanem komoly munkára fogják őket. Ugyanis a vadászgörény ma is igazi vadásztárs lehet!

Ha hátrafelé sül el...

Világszerte előfordul, hogy a puska „hátrafelé sül el”, komoly, olykor halálos balesetet okozva ezzel. Sajnos nem is olyan régen magyar vadász kezében is robbant fel puska. Az efféle balesetek száma szerencsére csekély, de még egy is pontosan eggyel több a kellenél. Ezért talán nem árt azokat az okokat elemezni, melyek az efféle tragikus balesetekhez vezethetnek.

Szerkesztőségünk a változtatás jogát fenntartja!

Hetven év gyártási tapasztalatai:

NIKE sörétes löszerek
Trap sportlőszerek
Skeet sportlőszerek
vadászlőszerek
speciális löszerek

Magyar gyártmány!

Igaly Diána, Athén női skeet olimpiai bajnoka
NIKE lőszerezellel versenyez!

NIKE-FIOCCHI
SPORTLŐSZERGYÁRTÓ KFT.

8184 Fűzfőgyártelep, Pf. 22.
Tel.: 88/451-310, 88/596-160, fax: 88/451-091
E-mail: techinfo@nike-fiocchi.hu • www.nike-fiocchi.hu
Nagykereskedőink:

Harmónia Material Kft.
4025 Debrecen, Széchenyi út 10. • Tel.: 52/430-468
HUNO 2000 Kft.
8184 Fűzfőgyártelep, Munkás tér 4. • Tel.: 88/451-584

GLADIUS
KESNAGYKERESKEDEÉS
Kereskedelmi Szolgáltató Bt. • 1000 Párizs, Fő út 113.
Tel.: 20/975-1251 • Fax: 32/462-878
E-mail: gladius@profinter.hu

FeHoVa
B pavilon
6/D stand

MVELA • ACERO TOLEDANO
MAGYARORSZÁGI NAGYKERESKEDELMI KÉPVISELET

Mintaboltunkban széles választékban kaphatók
díszfegyverek, MVELA vadászkésék, dísztőrök
és hobbikésék, ACERO toledói kardok, pajzsok,
DICK, VICTORINOX konyhakésék, biciklik,
MARTINI tőrök, MAGLITE elemlámpák,
MASERIN kések, ijástartó termékek, flaskák,
termoszok, manikűrkészletek stb.

Ez elment vadászni...

Most **600 000 Ft** kedvezménnyel!

FordRanger

Minőség. Megbízhatóság.

Dunakanyar
Autócentrum

2600 Vác, Hóman B. út 2.
info@dunakanyar.vac.hu
www.dkauto.hu

Hívjon most!
40/18-18-18

*100% kedvezmény a bruttó árról
Az évi 2005. január 3-13. és február 1-13. közötti időszakban!
Példaként, a 40/18-18-18-as számmal!

Canon

képstabilizátoros látcsövek

18x50 IS

IR 760
3,1x nagyítás

12x36 IS II

*...hogy mindent
tisztán lásson...*

9x60

Vivitar

látcsövek és éjjellátók

IR 750
fémváz, 2x nagyítás

ERVA

Fotó-Optika Canon Fotószaküzlet
1072 Budapest, Klauzál tér 13.

Tel.: (1) 352-8183, (1) 352-8191, (1) 461-0889 • Fax: (1) 461-0890
www.ervafoto.hu • www.vivitar.com • www.canon-europe.com